

Pohvale Božjoj riječi

Riječi Božja, Ti si Put, Istina i Život, hvalim Te!

Riječi Božja, Ti si Ljubav vječna, hvalim Te!

Riječi Božja, Ti si Kruh života za moju glad, hvalim Te!

Riječi Božja, Ti si Izvor vode za moju žeđ, hvalim Te!

Riječi Božja, Ti si Svjetlo u tami života, hvalim Te!

Riječi Božja, Ti si Ogledalo za moju savjest, hvalim Te!

Riječi Božja, Ti si Očinska ruka koja me vodi, hvalim Te!

Riječi Božja, Ti si moja Sigurnost i radost, hvalim Te!

Riječi Božja, Ti si duboka kao more, hvalim Te!

Riječi Božja, Ti si čvrsta kao stijena, hvalim Te!

Riječi Božja, Ti si smisao u patnjama, hvalim Te!

Riječi Božja, Ti si utjeha u bolima, hvalim Te!

Riječi Božja, Ti si brižljiva ruka koja me štiti
i daje slobodu, hvalim Te!

Riječi Božja, Ti si vječni Život, hvalim Te!

s. Augustina Dominković

TEMA BROJA: **Važnost Božje riječi
u životu vjernika**

Božja riječ – temelj života u vjeri

Početkom nove kalendarske godine Katolički list *Zvonik* ušao je u svoju tridesetu obljetnicu postojanja i djelovanja na prostorima Subotičke biskupije, a i šire. Stoga novu godinu započinjemo zahvalnošću dragom Bogu i svim dragim suradnicima koji svojim radom i otvorenošću poticajima Duha Svetoga čine ove stranice nadahnutim sredstvom rasta u vjeri.

„Novogodišnji” *Zvonik* posvetili smo Nedjelji Božje riječi te zamolili vlč. Ivana Benakovića, bibličara i svećenika Đakovačko-osječke nadbiskupije, da našim čitateljima rastumači i približi važnost Božje riječi za praktični život u vjeri. Možda vam se čini smiješnim postaviti ovakvo pitanje, jer život u vjeri se isključivo temelji na Božjoj riječi, no nerijetko se događa da mi vjernici „od šume ne vidimo drvo”, te nas je dobro nanovo potaknuti na čitanje i oslušivanje Božje riječi. Svakako valja podsjetiti da na stranicama *Zvonika* možete pronaći čak dvije rubrike posvećene Svetome pismu, od kojih prvu uređuje vlč. Tivadar Fehér, bibličar i svećenik Subotičke biskupije, a drugu vlč. Đurica Pardon, bibličar i svećenik Đakovačko-osječke nadbiskupije.

Nadovezujući se na temu broja, vlč. Dušan Balažević razgovarao je s dr. sc. Silvanom Fužinato, sestrom Družbe Presvetog Srca Isusova i profesoricom kolegija Svetoga pisma na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Đakovu. U intervjuu možete pročitati koliko joj kao redovnici znači Božja riječ u svakidašnjem životu, ta kako uspijeva spojiti redovnički, pastoralni i profesorski život kroz prizmu tumačenja Svetoga pisma.

Na kraju uvodnika i na početku nove godine, svima vama dragi čitatelji, izražavam iskrenu zahvalnost što čitate, dijelite i kupujete naš dragi *Zvonik*. Zahvaljujem i svim župnim suradnicima koji iz broja u broj šalju izvješća s događanja iz svojih župnih zajednica. Hvala također i župnicima koji marljivo i na svaki način potiču svoje vjernike da kupuju i čitaju naš/vaš časopis.

Svima nam je vrlo jasno da jedni bez drugih ne možemo te da jedni druge obogaćujemo svojim riječima, svojom podrškom i posvećenošću. Na taj način sudjelujemo u časnoj zadaći da se Božja riječ u suradnji s ljudskom nastani u naše domove i u naša srca!

urednik

Novi početak

Nedavno smo se svi zajedno pripremili za ispraćaj stare i početak nove građanske godine. U toj prigodi mnogi smo pozivali prijatelje na druženje, pripremili obilje hrane i pića, radovali se odlasku stare i dolasku nove godine, ispaljivali vatromete i u ponoć otvarali pjenušce.

Ali jesam li postao svjestan da ta ponoć i prijelaz iz stare u novu godinu tek može biti početak nečega doista novog? Naime, sama promjena datuma ne znači ništa – ako se moje biće, moj duh i srce ne otvore novosti koju Bog donosi u ljudska srca. A kakva je to novost?

Prije svega, novost je u sadržaju. Bog se u Betlehemu objavio kao mali Bog, Dijete koje je potrebno moje ljubavi, samilosti i sućuti. Bog je Onaj koji na stazama moga života dolazi po mene, želeći me približiti sebi, pozivajući me da se slobodno opredijelim za Njega.

Nadalje, novost je u vremenu koje je preda mnom. Od početka godine prošlo je već dovoljno vremena i dana u kojima sam mogao prepoznati Božji poziv. Puno puta osvjedočio sam se da me Bog najprije zove tiho, u savjesti. Kasnije mi šalje ljude koji me opominju i potiču na obraćenje. Ako ništa od toga ne urodi plodom, viče k meni, šaljući mi nevolje i muke, sve kako bih se obratio Njemu. Božja pedagogija rijetko je ugodna, ali je spasonosna.

Treće obilježje je put kojim mi je ići. Put me, naime, dosad u životu vodio kroz različite situacije – sretne, mirne i blagoslovljene, ali i teške, opasne i nemirne. Sigurnost na putu davala mi je svijest da

Nemojmo zaboraviti da je nova godina počela 1. siječnja, ali da Bog svakoga dana, tebi i meni, daje novu priliku za dobrotu, zahvalnost i vedrinu. Oko svakoga od nas dovoljno je razloga za to

sam upisan u dlan ruke Božje i da se Njemu vraćam. U jednoj zajedničkoj molitvi prije puno godina iskusio sam činjenicu da sam „urezan u Božji dlan” (Iz 49, 5-16). To mi i dandanas daje mir u srcu i sigurnost da će sve biti dobro. Istina, dolaze muke, u vječnost odlaze dragi ljudi, ali duboki mir na putu života mi više nitko ne može oduzeti. Naravno da se na životnom putu moram čistiti, ispovijedati grijehe, praštati onima koji su me povrijedili, pomagati potrebnima, ali siguran sam da će me na kraju životnoga puta dočekati moj Spasitelj i reći: *Uđi u radost gospodara svoga!* (Mt, 25, 23)

Napokon, što mi preostaje ako svakoga dana ne učinim nešto novo? Preostaje mi ljenčarenje i „uživanje” u ovozemnom životu. To najčešće uključuje dugo izležavanje, nevoljko odrađivanje posla, bavljenje samim sobom i traženje užitaka. Takav život neizbježno će me isprazniti i učiniti depresivnim.

S druge strane, uzmem li – nakon dugo vremena – u ruke neku dobru knjigu i pročitam je u tjedan dana, počnem li učiti neku novu vještinu, posjetim li neku lijepu izložbu, prošetam li prirodom, pomognem li nekome u ozbiljnom poslu oko kuće, odem li nekamo na barem trodnevne duhovne vježbe, oprostim li nekome koga nisam mogao vidjeti *ni nacrtanog*, moje će se srce puniti blagim i vedrim mislima, drugačije ću gledati na sebe, ljude i svoju okolinu i tako svima donositi blagoslov. Nije li to puno bolji izbor od traženja užitaka samo za sebe? Dragi čitatelju, izbor je na tebi i meni.

Važnost Božje riječi u životu vjernika

UVODNA MISAO O VAŽNOSTI BOŽJE RIJEČI U KRILU CRKVE

Što čovjek uopće može reći o Bogu, a da mu On sam ne progovori i to upravo u govoru koji nazivamo Božja riječ? I već će površni poznavatelji dinamike crkvenog života ustvrditi kako je Sveto pismo, odnosno Božja riječ temelj za govor o Bogu te samim time jedini putokaz za stvaranje istinske slike o Bogu. Jer prosječni vjernik, kako ga autor ovoga teksta voli nazivati, na kojemu god vjerničkom okupljanju da se pojavi, uvijek će iznova slušati odlomke iz Biblije. Nema dakle liturgijskog slavlja u Katoličkoj Crkvi u kojemu ne bi odjekivala Božja riječ. Stoga se već na početku ovoga promišljanja o važnosti Božje riječi u životu vjernika s izrazito velikom jasnoćom može konstatirati kako je Božja riječ temelj za izgrađivanje autentičnog vjerskog života. No, važno je sada pogledati zašto bi to bilo tako.

STVARANJE „NOVIH PRIČA” JER NE SHVAĆAMO „STARE”

Naime, odveć banalno osluškivanje ljudskih razgovora o temeljnim životnim problemima pažljivom ili nepažljivom slušatelju istih daje do znanja kako čovjek koji je vjernik ima bezbroj problema pred kojima nekada stoji uistinu konsterniran, ne znajući kako ih razriješiti. Problemi su razni. Od slamanja brakova preko bolesti do ovisnosti kojima čovjek današnjice sve više biva izvrnut do te mjere da mu se život učini bezvrijednim i odveć besmislenim. Majke i očevi gledajući djecu kako lutaju ne nalazeći mjesto vlastite pripadnosti i izgradnje žića, a ujedno i sami pritisnuti problemima svoje svakodnevnice,

ponekada doista stoje bespomoćni pogleda uprtog u nebo, vapeći za oslobođenjem od bremenitosti života.

Ipak, u svemu tome rijetki posegnu i za biblijskim tekstovima koji ni više ni manje nego progovaraju o istim problemima. Sretnici koji te tekstove otkriju brzo uviđaju kako njihovi problemi nisu samo njihovi te ni u kom slučaju nisu problemi koje je stvorilo društvo XXI. st., nego su njihovi problemi stari koliko i čovjek. Jer netrpeljivost među braćom, pohlepa, preljub, nasilje i posvemašnje lutanje čovjeka koji ne nalazi mira pod vedrim nebom, problemi su o kojima čitamo već na prvim stranicama Svetog pisma (usp. Knjiga Postanka). No, ti tekstovi čovjeku se ipak uvijek učine nekako dalekim i tako stranim da se ne prepuštaju njihovoj dinamici, a samim time ni otkriću njihova smisla za vjernički život. Samim time čovjek tako biva prepušten sebi i svojim rješenjima koja nisu kadra razriješiti svu bijedu problema u koje je zapao. I tada, niti ne znajući, čovjek kao da sam ponovno počinje pisati biblijske tekstove u kojima je on sada glavni lik. Lik koji traga za smislom sebe i svojega života na zemlji. Autor pak ovoga teksta svjedokom je mnogih takvih „novih biblijskih naracija” koje se njemu ne čine novima jer solidno poznaje one „stare”. On ovim „novim autorima” tada pokušava protumačiti one „stare” kako bi im njihovi vlastiti postali jasnijim te samim time smislenim. I tako započinje put ponovnog otkrivanja „starog” kako bi nam ono naše „novo” postalo podnošljivijim za življenje.

RIJEČ KOJA OTVARA OČI

Sve do sada navedeno željelo nam je prikazati smislenost i veliku važnost biblijskih naracija jer u njima

se s jedne strane otkriva Božji lik, a s druge strane sva lica i naličja čovječstva dobivaju svoju jasnoću. Stoga je godišnja proslava Nedjelje Božje riječi na treću nedjelju kroz crkvenu godinu uistinu velika pastoralna prigoda da se vjernicima i nevjernicima otkrije sva ljepota i smislenost biblijskih tekstova. Jer tko zna,

Želeći na koncu dati svojevrсни zaključak o važnosti i značenju Božje riječi u životu vjernika, može se ustvrditi kako se on nameće sam po sebi. Naime, iz svega navedenog do sada bespredmetno je raspravljati o važnosti Božje riječi u životu vjernika. I već sama činjenica kako se promišlja o njezinoj važnosti ukazuje kako se nalazimo pred problemom jer isticanje važnosti Božje riječi u životu vjernika trebalo bi biti nešto samo po sebi razumljivo. Ipak, kako je analiza pokazala, to nije tako te se svim pastoralnim radnicima nameće izazov snažnijeg rada na planu kreiranja biblijskog pastoralala koji bi Božju riječ stavio u središte sveg evangelizacijskog djelovanja Crkve. Jer bez poznavanja biblijskih istina te shodno tome izgrađivanja vjerničkog života na istim temeljima, teško je moguće govoriti o zrelosti kršćanstvu. Stoga je godišnja proslava Nedjelje Božje riječi istinska pastoralna prilika za što snažniji zamah biblijskom pastoralu u našim mjesnim Crkvama. Moliti nam je Gospodina da tako i bude

možda im upravo oni donesu rješenja za životne bitke koje vode svakoga dana. Naravno, pod uvjetom da se biblijskom tekstu pristupa s dozom iskrene vjere i otvorenosti za njegovu dinamiku.

Ne čudi nas stoga da i papa Franjo u dokumentu *Aperuit illis* (*Otvori im oči*) kojim ustanovljuje Nedjelju Božje riječi naglašava važnost Svetog pisma u životu vjernika upravo iz razloga što je biblijski tekst performativan, odnosno oblikovateljski (usp. *Aperuit illis*, 2.). On ima snagu oblikovati i mijenjati ljudske živote. Samim time, kako će Franjo i naglasiti, to je pastoralna prigoda koju ne bi trebalo propuštati (usp. *Aperuit illis*, 5.). Pri tome se sjetimo da je još sv. Pavao u svojim spisima naglašavao važnost argumentacije na temelju autoriteta, a onaj temeljni bila su mu Pisma. Na koncu, samo otajstvo Isusove osobe posvjedočeno evanđeoskim naracijama, bez poznavanja Pisama biva zatamnjeno i uvelike nejasno. Tako primjerice čitajući tekstove iz evanđelja koji govore o Isusovu djetinjstvu, a onda i mucu

i smrti bez poznavanja starozavjetne baštine na temelju koje isti nastaju uvelike biva nejasno. Shodno tome dovodi se u pitanje i shvaćanje otajstva Boga koji se u osobi Isusa Krista objavio. Time sv. Jeronim i njegova čuvena izreka da je nepoznavanje Pisama sukladno nepoznavanju Krista, sama dobiva sve više na aktualnosti.

POZNAVANJEM PISMA DO ZDRAVE TEOLOGIJE I VJERNIČKE PRAKSE KOJA IMA SMISLA

Nepoznavanje Pisama osim što stvara probleme u kreiranju jedne zdrave sustavne teologije, stvara uistinu velike probleme i u prakticiranju osobne religioznosti. Vjernik neothranjen svetopisamskim tekstovima često na misna slavlja dolazi kao „proleter” koji traga za jedinstvom i ucijepljenošću u Kristovo otajstvo, no to mu ne polazi za rukom. Misna slavlja mu se često čine predugim i nejasnim te se u njemu bude jednaki osjećaji kao na nogometnoj utakmici bez golova. K tome se tragičnost trenutka produbljuje i činjenicom da mu nitko ne poslužuje pivo koje bi mu barem malo ublažilo probleme koje u njemu izaziva nerazumijevanje svećenikovih ritualnih pokreta na oltaru.

Naime, kako shvatiti da moramo moliti Oče naš i Bogu se obraćati kao ocu i k tome smo upućeni govoriti kako nas je on sam naučio moliti, a ne znamo ni gdje ni kada? Ili pak, kako shvatiti Jaganjca koji oduzima grijehe svijeta kada nam je jaganjac tek nešto servirano na stolu i to u točno određenim prilikama koje niti ne moraju biti toliko vjerski obojane. O shvaćanju smisla propovijedi kao tumačenja biblijskih tekstova koji su netom bili naviješteni teško je govoriti. Jer mnogi u istoj propovijedi vide svećenikov monolog u kojemu se svađa sa samim sobom ili pak iznosi neka svoja mišljenja, a ne nauk Crkve po kojemu bi vjernik trebao živjeti. Nemali je broj i onih koji u istoj propovijedi misle kako se svećenik obraća upravo njima te će poslije mise reći kako je mislio baš na njih jer je gledao u njih kada je govorio. Sve pak iz razloga neshvaćanja činjenice kako je propovijed aktualizacija, odnosno posadašljenje biblijskog govora za zajednicu vjernika koja u svome sadašnjem trenutku treba istu Riječ prihvatiti i po njoj živjeti. Osobno kao pojedinci, ali i kao zajednica vjernika.

Svršetak pak misnog slavlja vjernika koji ovo sve proživljava izašavši iz crkve dolazi do obiteljskog doma u kojemu nailazi s jedne strane na nerazumijevanje ukućana koji nisu niti bili toliko hrabri pa se uputili na misno slavlje, a s druge strane sam ostaje prazan jer još jednom nije shvatio puno ili gotovo ništa od onoga što mu je bilo naviješteno. Osobno pak zatim neshvaćanje navještaja zbog vlastitog nesnalaženja u susretu s biblijskim istinama često se potom pretače na prijenos istih istina na one koje susreće u svojoj životnoj okolini. Bilo pak da je riječ o radnim kolegama ili jednostavno o vlastitoj djeci kojima se redovito čudi što ne žele ići na katehezu i nedjeljnu misu.

BIBLIJSKI PASTORAL KAO POKAZATELJ ZALAGANJA OKO RIJEČI U PROMIENJENIM DRUŠTVENIM OKOLNOSTIMA

Sve dosad rečeno nije imalo za svrhu prikazati autorova „prosječnog vjernika” apsolutnim nezalicom u odnosu na Boga i njegovu Riječ jer u mnoštvu onih što su *prigrlili vjeru* (usp. Dj 4, 32-35) uvijek pronalazimo i one koji su istinski poznavatelji svetopisamskih tekstova te uistinu vjernici na putovima zrele vjere. Autoru je pak više stalo do ukazivanja na problematičnost sadašnjih koncepata pastoralnog rada koji ne bi vodili više računa o biblijskom pastoralu. Uzgred budi rečeno, u Republici Hrvatskoj tek jedna biskupija (o. a. Đakovačko-osječka nadbiskupija) ima ured za biblijski pastoral.

Što se pak tiče samog biblijskog pastoralu čini se kako se u njemu krije veliki potencijal i snaga i to iz više razloga. On je prije svega pastoral utemeljen na izvorima Riječi koju je Bog govorio, a samim time ocrta autentičnu sliku Boga. S druge strane, on je instrument izgradnje odraslih, a jednako tako i mladih vjernika. I to stoga što se polazeći od biblijskog teksta kroz predavanja i kateheze (biblijske skupine) nastoji vjerniku posvijestiti da je Bog živ upravo u Riječi koja mu biva naviještena. Ista riječ ima snagu mijenjati njegov život jer je živa riječ. Ona nije tek mrtvo slovo na papiru kakvom ju često percipira autorov „prosječni vjernik” kojemu upravo vlastiti život pokazuje kako to nije istina jer često svojim životom (Božju riječ) potvrđuje istinitom. Baš onda kada joj ne vjeruje i prepušta se dinamici svojega života bez vjernosti Riječi.

Nedjelja Božje riječi stoga je idealna prilika da se još snažnije istakne važnost Božje riječi u životu vjernika. Osobito pak u kontekstu društva i povijesnog trenutka u kojemu živimo i za kojega će mnogi ustvrditi kako je drukčiji od onih koje su živjeli naši predci. Shakespeare je nekada tvrdio da mijena jest jedina stalna, a danas se

čini da je i ona dovedena u pitanje. No Božja riječ zato ostaje uvijek ista i nepromijenjena. Društveni kontekst biva izmijenjen, no Riječ ostaje uvijek ista i na jednak način čovjeka može mijenjati i u njemu stvarati novo srce po mjeri Boga. Barem bi tako trebalo biti.

RAZLOG OBEZVRJEĐIVANJA RIJEČI I STVARANJA KRŠĆANSTVA PO SVOJOJ MJERI

Možda se upravo u potrebi za promjenom srca i krije razlog da se Božju riječ tako često obezvrijedi. Jer ona je zahtjevna kada pred čovjeka stavlja imperativ promjene životne putanje. Tada se u čovjeku probudi ono suviše ljudsko kako će Nietzsche ustvrditi. Samim time jer prevlada ono odveć ljudsko, nema previše prostora za ono odveć božansko, a koje se krije u snazi Božje riječi. Tako primjerice slušatelj teksta Pavlove poslanice Kološanima o važnosti zaodijevanja u milosrdno srce, dobrostivost, strpljivost, ljubav i blagost te u pozivu na praštanje reći će da je to idealno kršćanstvo, a samim time iluzija od koje se ne živi (usp. Kol 3, 12-15).

I tada, uvjeravajući sebe u iluziju Pavlova modela kršćanskog života, on se zatvara u sliku kršćanstva koju je sam kreirao te time sebe uvjerio u apsolutnost iste. Kod takvoga čovjeka nema velike želje za kršćanstvom kojemu smisao daruje Božja riječ jer se on zatvara u kršćanstvo koje je sam domislio. Potreba pak za osmišljavanjem kršćanstva po vlastitoj mjeri rađa se često iz komoditeta osobne životne situacije u koju je teško pustiti Krista koji je živa Riječ sposobna u takav život unijeti svjetlo i smisao. Zato nas uvijek iznova obrađuje, ali i rastuži proslav Ivanova evanđelja u kojem čitamo: *Svjetlo istinsko koje prosvjetljuje svakog čovjeka dođe na svijet; bijaše na svijetu i svijet po njemu posta i svijet ga ne upozna. K svojim dođe i njegovi ga ne primiše. A onima koji ga primiše podade moć da postanu djeca Božja* (Iv 1, 9-12).

Dani biskupa Ivana Antunovića 2024.

Trodnevni program, o 136. obljetnici smrti biskupa Ivana Antunovića, Katoličko društvo „Ivan Antunović” organiziralo je u Subotici 7., 12. i 19. siječnja.

Sveta misa tim povodom služena je u subotičkoj katedrali 7. siječnja. Misu je predslavio i prigodnu propovijed održao vlč. **Tomislav Vojnić Mijatov**, upravitelj Župe svetog Jurja iz Subotice i pročelnik Izdavačkog odjela ovoga društva. U koncelebraciji je bilo nekoliko svećenika.

Dana 12. siječnja položeni su vijenci na spomenik biskupu Antunoviću. Vijence su, osim Katoličkog društva, položili i predstavnici Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici, Hrvatskog nacionalnog vijeća, Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, NIU „Hrvatska riječ”, UBH-a „Dužijanca”, HKC-a „Bunjevačko kolo” iz Subotice i Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini.

Završni događaj trodnevne manifestacije bio je XXXII. „Razgovor” 18. siječnja u Pastoralnom centru „Augustinianum”, posvećen temi „Uključenost vjernika laika u život mjesne Crkve”. O sebi i svome angažmanu u Crkvi govorili su: katehistica i vjeroučiteljica **Nevena Gabrić**, orguljaš i zborovođa **Miroslav Stantić** te ravnatelj Caritasa Subotičke biskupije **Gábor Ric**.

„TO MOGU JEDINO VJERNICI LAICI”

„Kako je počelo moje uključivanje u život župe? Morala bih se vratiti na svoju obitelj, naše nedjeljne svete mise, privrženost mojih roditelja Crkvi i vjeri, a

onda i dragom liku s. Mirjam Pandžić koja je nas vršnjake pozvala da se pridružimo pjevanju u Katedralnom zboru ‘Albe Vidaković’. Kao dijete nisam razmišljala niti imala svijest o tome je li to važno, nama je bilo veselo i lijepo. Časna je bila zadovoljna, njezina radost se prenosila na nas, naše mladenačko raspoloženje se prenosilo na nju. Uz sestru Mirjam je vezan i početak mojeg oblačenja u nošnju, pa sam se i na taj način polako približila životu župe i zavoljela Dužijancu. Uz to sam nekada čitala na misama. Uz djetinjstvo je vezan i moj dolazak u crkvu na ispomoć kod velikog spremanja crkve. Otkrila sam da spremati crkvu nikada nije dosadno kao kada se sprema kod kuće. To samo pomaže da se uz crkvu više vežemo”, kazala je na početku svojega izlaganja **Nevena Gabrić**.

O tome kako je postala vjeroučiteljica je posvjedočila: „Slušala sam odgojiteljicu iz vrtića ‘Marija Petković’ koja je zanosno pričala o Teološko-katehetskom institutu koji je upisala i pitala me zašto se i ja ne upišem. Shvatila sam to kao poziv, upisala se i 2010. diplomirala. Prije završetka studija sam na poziv župnika **Stjepana Beretića** počela dolaziti na župni vjeronauk, a kasnije su uslijedile škole gdje sam bila angažirana. Posljednje dvije godine radim u šest škola, prisutna sam i u župnom vjeronauku u katedrali, a subotom imam sat u Župi Uzvišenja Svetoga Križa. U dva navrata sam držala župni vjeronauk i u Župi sv. Jurja. O ljepoti, ozbiljnosti, predanosti i načinu rada s djecom naučila sam od našeg župnika Stjepana”, navela je.

„Da su vjernici laici hitna potreba Crkve, kako svećenici ne mogu doći do duša koje su se udaljile od Crkve nego to mogu jedino laici koji s njima žive, pokazalo se istinito u susretu s djecom koja ne dolaze u crkvu, ali su upisana na

katolički vjeronauk u školi. Mnoge nikada ne uspijem privući u crkvu. Dogodi se da djeca počnu dolaziti na župni vjeronauk i nastave i nakon primanja sakramenata, no ima i onih koji odustanu. Uvijek je to vezano uz roditelje. Neki roditelji ne daju priliku za razgovor, ne pokažu interesiranje, to ih opterećuje... Drugi se otvore, ispričaju svoje životne priče, pa je to opet prilika da kako najbolje znam progovorim o Bogu. Ponekad je dovoljno naći im se pri ruci, saslušati ih, moliti za njih, suosjećati s njima. U kratkim prolaznim razgovorima u zbornici s kolegama bude zgodnih momenata za koju riječ o vjeri ili Crkvi”, navela je Nevena neka od iskustava.

Vjeroučiteljica je priznala kako se nerijetko u svojem poslu osjeća neuspješno. „Škole u kojima radim imaju malo djece na katoličkom vjeronauku, malo je i grupa, nekako teško sve ide. Onda se sjetim da je sv. Terezija Avilska rekla da Gospodin ne gleda toliko na veličinu djela, nego na ljubav kojom se čini. Ove riječi me utješe, umire, i daju novu snagu. Ljepota vjeroučiteljskog poziva je i ta što školsko zvono uvijek najavi priliku za novi početak, a onda znam da pred sobom imam 45 minuta da pokušam barem malo približiti i sebe i tu djecu Bogu. Uvijek im je interesantnije slušati o nekim vjerskim istinama kroz primjere ili iskustva drugih ljudi. Zato su mi uvijek dobrodošli lijepi primjeri koje vidim oko sebe”.

Gabrićeva je u nastavku spomenula neka od svojih iskustava svjedočenja evanđelja u različitim prigodama svoje katehetske službe, kao i neke od drugih svojih angažmana u Crkvi.

„MOJE JE POSLANJE GLAZBOM NAVIJEŠTATI KRŠĆANSKE VREDNOTE”

Miroslav Stantić, koji je već 12. godinu na službi subotičkog katedralnog zborovođe i orguljaša, opisao je put svojega glazbenoga oblikovanja. „Ljubav prema glazbi rodila se u meni u ‘Maloj’ i ‘Velikoj’ crkvi, gdje su sestre Naše Gospe s. Bernardica i s. Mirjam vodile glazbeni život. Uz njih sam prvi puta sjeo za harmonij i orgulje, te nevješto stao pred zbor. Kasnije ustrajno vježbanje sviranja klavira, orgulja, te zanimanje za povijesne tekovine glazbe, uz ohrabrivanje njih dvije i mojih roditelja, dovelo me je u srednju glazbenu školu, te na Fakultet muzičke umjetnosti u Beogradu na Odsjek za muzikologiju u klasi **prof. Sonje Marinković**, gdje sam stipendist Zaklade „Renovabis”. U ovim godinama bilo je toliko usvojenoga znanja, blagotvornih kontakata s vrhunskim stručnjacima koji

su moj glazbeni rad kako u crkvenoj glazbi tako i u oblasti muzikologije i koncertiranja obilježili za cijeli život”.

Stantić je naveo događaje koji su obilježili neke od godina njegovoga djelovanja kao crkvenoga glazbenika. „Prije deset godina imali smo veličanstvene Dane Albe Vidakovića o 100. godišnjici njegova rođenja i 50. smrti. Povjerena mi je organizacija međunarodnoga znanstvenoga skupa te koncerta, na kojima su sudjelovali stručnjaci iz više zemalja i rasvijetlili lik ovoga našega velikana u do tada nekim nepoznatim segmentima njegova rada.

Bile su obilježene godišnjice rođenja Alekse Kokića, biskupa Matije Zvekanovića te drugih. Poseban i važan koncert bio je na ‘Mokranjčevim danima’ u Negotinu, najznačajnijem glazbenom festivalu u Srbiji, kada smo se sa zborom ‘Collegium musicum catholicum’ predstavili djelima gregorijanskoga korala, Vidakovića, te hrvatske sakralne glazbe. Uz to, naš je glazbeni apostolat ušao duboko u kulturne i umjetničke krugove u Srbiji i Hrvatskoj i šire, te je subotička katedrala postala jedna od ‘uzora crkvene glazbe’ u našem narodu. To je plod rada vjernika laika članova naših zborova i njegova dirigenta”, kazao je on, dodavši kao primjer subotičke uskršne koncerte katedralnoga zbora. „Izvedbe velikih misa sa solistima i orkestrima, razni prijenosi misa, te mnoga gostovanja doprinose ugledu i prepoznatljivosti naše mjesne Crkve”, rekao je Stantić.

On je na kraju dodao i iskustvo svojeg profesorskog angažmana u Glazbenoj školi u Subotici, rekavši kako su se mnogi od kolega glazbenika i učenika uključili u rad zborova, neki sviranjem, a neki i postali aktivni vjernici. „Uloga vjernika laika u Crkvi je dvosmjerna putanja uz zajedničku suradnju na izgradnji kako umjetnosti tako i drugih ljudskih i kršćanskih vrijednosti. Naše, ili u ovome slučaju moje poslanje jest pokušati glazbom naviještati spomenute vrijednosti ljudima s kojima radim, te tako doprinositi ugledu i promicanju naše glazbene i umjetničke baštine, kao i ugledu mjesne Crkve”, zaključio je Stantić.

Gábor Ric govorio je o svojim motivima i iskustvima u djelovanju i vođenju Caritasa.

Nakon toga, nazočni su imali prigodu postavljati pitanja i uključiti se u razgovor. Pozitivni primjeri bili su poticajni za slušateljstvo.

U sklopu programa XXXII. „Razgovora”, stihove Alekse Kokića „Bunjevci biskupu Antunoviću”, koji su napisani o 50. obljetnici Antunovićeve smrti i objavljeni u *Subotičkoj Danici* za 1938., pročitao je **Marko Križanović**. /Zv. – J. Š./

Došašće i Božić u Župi Rođenja Blažene Djevice Marije u Subotici

Tijekom došašća, kao i prijašnjih godina, u Župi Rođenja Blažene Djevice Marije organizirano je nekoliko aktivnosti i radionica. U ovim aktivnostima sudjelovala su djeca, njihovi roditelji i ostali vjernici. Geslo svih ovih aktivnosti bilo je: „Bog je ljubav”. Vođeni tom istinom svi sudionici dali su dio sebe za druge. Zajedništvo se produljilo i na svetkovanje Božića.

U sklopu župnog vjeronauka na hrvatskom i mađarskom jeziku organizirane su radionice u kojima su djeca uz pomoć roditelja izrađivala božićne čestitke. Izlagane su nakon nedjeljnih svetih misa, a prikupljeni prilozi od prodaje čestitki korišteni su za dobrotvorne akcije župe.

U proteklom razdoblju pripremljeno je gotovo 30 prehrambenih paketa koji su uručeni obiteljima u potrebi. Paket je sadržavao ulje za kuhanje, rižu, brašno, tjesteninu, šećer, jabuke, vino, slatkiše i pileće

meso. U paketu su bile i toaletne potrepštine koje su osigurane zahvaljujući Caritasu.

Tijekom adventa djeca su uz pomoć odraslih pripremila predstavu pod nazivom „Betlehemska igra”. Tim nastupom obišli su nekoliko obitelji. Nakon predstave djeca su sama uručila pakete hrane izrađene u župi obiteljima koje žive u skromnijim životnim uvjetima. Za djecu je to

očito bilo veliko iskustvo jer su i odraslima mogli dati nešto vrijedno. S predstavom „Betlehemska igra” djeca su sudjelovala i u programu „Kreatori veselog raspoloženja” na Šupljaku. Nekoliko nazočnih svećenika pohvalilo je našu betlehemsku predstavu rekavši da je uistinu međunarodna. Naime, osim pjesama na mađarskom i hrvatskom, mogla se čuti i poezija na kineskom. Ista trojezična predstava predstavljena je vjernicima u našoj crkvi prije mise polnočke.

Po prvi puta ovog Božića je u župi organiziran „Božić nade”. Pozvani su ljudi koji su ove godine Božić proveli sami. Od 16.20 sati molila se krunica, a od 17 sati celebrirano je misno slavlje u crkvi. Potom je upriličena skromna večera u župnoj vjeronaučnoj učionici tijekom koje su se pjevale božićne pjesme, darivali gosti te razgovaralo i slavio Život. Isus je bio među nama, opipljivo, i ponovno nam pokazao da je svaki dan našega života prilika za ljubav. /Elvira Vojnić Miljojković/

Božić u Sonti

Božićne svetkovine u Sonti pomno su pripremane i dočekane. Već tradicionalno, najveći broj vjernika bio je na polnoćki.

Ta večer je uvijek proslavljena u okićenoj crkvi, zvukom orgulja na kojima svira naša mlada orguljašica, uz nazočnost velikog broja mladeži. Poruka s oltara je uvijek ista i dobro poznata. Obično se tada svaki vjernik preispituje kako prolazi vrijeme od Božića do Božića i što smo dobrog ili lošega napravili. Bilo je puno gostiju iz drugih mjesta i zemalja gdje su se rasuli sonćanski sinovi i kćeri. Na prvi dan Božića za najmlađe je stigao „anđeo s neba” i donio darove od Maloga Isusa. Nekada je u svaku obitelj na Badnju večer dolazio „anđeo” i donosio *kriškringli* (božićno drvece). Zvonce sa sokaka je najavljivalo njegov

dolazak, a djeca su ga sa strahopoštovanjem dočekala. Za tu priliku i oni najmanji su tijekom adventskih dana naučili moliti Očenaš ili bilo koju kratku molitvu. Bez obzira na znanje molitve, „anđeo” je ostavljao Isusov dar. Drvce je bilo vrlo skromno, kao što je i sve u to vrijeme bilo vrlo skromno, prostodušno i nezahtjevno, ali vjernici koji su ta vremena proživljavali se i danas sjećaju slame, božićnih pjesama i molitava s mamom, tatom, sestrama i braćom, bakama i djedovima. /Ruža Silađev/

Božićni koncert u Novom Sadu

Treću godinu zaredom mješoviti župni zbor Župe Imena Marijina u Novom Sadu „Laudanti” priredio je božićni koncert 27. prosinca u svojoj župnoj crkvi.

Na programu su se našle skladbe iz Međimurja, Španjolske, Dalmacije, Engleske, Bačke, te skladbe Handla, Prepreka, Schnabela, Grubera i drugih. Uz

mješoviti župni zbor „Laudanti” sudjelovali su **Boško Bismiljak** na trublji, sopranistica **Milica Majstorac**, bariton **Tomás Kiss** te **Olivera Macakanja** na klaviru i orguljama. Koncertom je ravnao **David Bertran**, kantor župne crkve Imena Marijina te voditelj župnog zbora.

Publika koja je dupke ispunila župnu crkvu pokazala je koliko na ovaj način koncipiran program, sa širokim lukom od staroga ka novom, čini da božićna radost dođe do svakoga slušatelja, od najmlađeg do najstarijeg. /Miroslav Stantić/

Subotički biskup Franjo Fazekas posjetio Župu Mala Bosna

Župljane Župe Presvetoga Trojstva u Maloj Bosni 14. siječnja obradovao je posjet subotičkog biskupa Franje Fazekasa.

Svetu misu u zajedništvu s biskupom služili su župnik domaćin **Dragan Muharem** i biskupov tajnik **Dražen Skenderović**. Naša mala zajednica radosno je dočekala biskupa te ga je župnik pozdravio na početku

mise. Istaknuo je da on nije gost već domaćin, jer je i ovo njegova župa. Biskup je izrazio radost jer može biti s ovako dobrim i marljivim župljanima. Nakon svete mise biskup se susreo s najbližim župnim suradnicima te članovima pastoralnog i ekonomskog vijeća. Nas župljane oduševila je biskupova susretljivost te briga za vjernike. Nadamo se da će ovakvih susreta biti još. /**Larisa Skenderović**/

Započinju kateheze u Žedniku

Na misi u žedničkoj župnoj crkvi sv. Marka 14. siječnja gost propovjednik bio je vlč. Leonid Bevza, župnik u Šapcu i član Neokatekumenskog puta.

On je sve vjernike potaknuo da više upoznaju Isusa i svoju vjeru. Iako smo svi vjernici, puno toga o Bogu ne znamo, ne poznajemo našu vjeru i potrebno je na tome raditi. Na kraju svete mise, zajedno s katehisticom, pozvao je sve vjernike Žednika na kateheze koje će se održavati ponedjeljkom i četvrtkom u vjeronaučnoj dvorani župe u 19 sati. Kateheze, na koje poziva i župnik **Franjo Ivanković**, realizirat će se pod geslom „Dođoh da život imaju, u izobilju da ga imaju (Iv 10, 10)”. /**Facebook Župe sv. Marka**/

Najava

Zlatna misa mons. Stjepana Beretića

Zlatnu misu o spomenu pedesete obljetnice ređenja za prezbitera u subotičkoj katedrali svete Terezije Avilske 10. veljače slavit će **mons. Stjepan Beretić**, župnik subotičke katedralne župe. Misa počinje u 11 sati. /Zv./

Božićni koncert u Bezdanu

Božićni koncert održan je 26. prosinca 2023. godine u župnoj crkvi sv. Šimuna i Jude Tadeja u Bezdanu.

U Bezdanu se već godinama tradicionalno održava božićni koncert. Svake godine nastupa kantor **Nikola Čutura** sa skladbama koje izvodi na orguljama, te župni zbor „Sv. Cecilija” s božićnim pjesmama.

„Svake godine se trudimo pozvati goste, te je tako ovog puta nastupio vokalni ansambl ‘Quadrivia’ iz Sombora. Ovogodišnji koncert je bio prilika da pokažemo novo ozvučenje i osvjetljenje u crkvi koje je napravljeno zahvaljujući pokroviteljstvu Grada Sombora. Ujedno, posebna pažnja je poklonjena našim orguljama koje su postavljene 1903. godine, prije 120 godina”, kaže Čutura.

Dok je „Quadrivia” izvodila renesansna djela, on je fokus stavio na tradicionalnu božićnu instrumentalnu glazbu, a sve je to upotpunio zbor pučkim božićnim pjesmama. /Zv./

Obavijest

Novo prošireno izdanje molitvenika *Slava Božja*

U župnom uredu Župe svete Terezije Avilske u Subotici može se kupiti novo prošireno izdanje molitvenika *Slava Božja*. U molitveniku ćete naći i kalendar pomičnih svetkovina do 2050. godine.

Nedjelja Božje riječi kod somborskih karmelićana

Nedjelja Božje riječi svečano je proslavljena 21. siječnja kod somborskih karmelićana.

Papa Franjo je 30. rujna 2019. godine apostolskim pismom *Aperuit illis* u povodu 1600. obljetnice smrti sv. Jeronima odredio da se treća nedjelja kroz godinu slavi kao Nedjelja Božje riječi. Papa poziva i potiče da se ova nedjelja proslavi svečano. Tako je i sveta misa slavljen

u crkvi sv. Stjepana, ugarskoga kralja u Somboru, 21. siječnja bila posebno obilježena svečanim ulaskom braće karmelićana i pratnje, unosom Svetog pisma i njegovim postavljanjem na vidljivo mjesto, kako bi se pred pukom očitovala normativna vrijednost koju posjeduje Riječ Božja. „Božja riječ koja je Božji program spasenja svih ljudi i svega stvorenoga je Isus Krist, riječ koja je tijelom postala i nastanila se među nama (usp. Iv 1, 14)”, kazano je među ostalim u propovjedi. /s. **Marijana od Kraljice Karmela (Karmela Malenić)**/

Božić u Plavni

Kako bi se što prikladnije pripravili za dolazak **K**malenog Isusa i proslavu svetkovine Božića, župljani Župe sv. Jakova u Plavni su se potrudili

te su osim duhovne priprave vrijedno radili i na uređenju crkve i pripravi božićnog programa.

Misa polnoćka tradicionalno okuplja veliki broj vjernika u našoj župi, a misno slavlje 24. prosinca predslavio je župnik **Marinko Stantić**. Župni zbor, uz

instrumentalnu pratnju **s. Kristine Ralbovsky**, božićnim je pjesmama uvećao ovo slavlje. Da se u našoj župi kriju mnogobrojni talenti imali smo prilike čuti i vidjeti na koncu misnoga slavlja. Nakon svete pričesti, župljanka **Andrea Steigmayer** otpjevala je pjesmu „Dragi Bože”, s kojom je nastupila na prošlogodišnjem „HosanaFestu”. Posebno nas je obradovao program koji su pripravila djeca skupa s **Kristinom Filipović**. Izvedbom recitacija „Noć je tiha” i „Božić u srcu” približila su nam osjećaj topline i radosti zbog dolaska našeg Spasitelja. Otpjevala su nam i pjesme „Da li je Božić?” i „Dobri ljudi, radujte se”, te su nakon misnoga slavlja nagrađena za trud prigodnim darovima. /**Kristina Filipović**/

Zimski oratorij u Subotici

Od 8. do 12. siječnja u Župi svetog Roka u Subotici održan je zimski oratorij u kojem je sudjelovalo nešto više od stotinu djece. Voditeljice zimskog oratorija bile su animatorice Ivana i Marija Šarčević.

U prijedpodnevnoj smjeni bili su niži razredi, a u popodnevnoj viši. Voditeljice su preuzele veliku organizaciju priprema i provedbe programa. Osim njih dvije, u cijeli program bilo je uključeno gotovo šezdeset animatora iz Subotice i okolice. Neki od njih imali su uloge kapetana, neki su organizirali igre, neki kuhali, spremali. Bilo je i onih koji su bili uključeni u različite radionice, poput kreativne, sportske, glazbene i plesne. Djeca su, osim iz subotičkih župa Sv. Roka, Uskrsnuća Isusova, Svete Terezije Avilske, Marije Majke Crkve, Svetog Jurja i Rođenja Blažene Djevice Marije, došla i iz okolnih mjesta: Žednika, Đurđina, Male Bosne, Bajmaka i Tavankuta, te im je bio omogućen prijevoz.

Duhovna tema zimskog oratorija bila je „Deset Božjih zapovjedi”. Kroz pet dana od svećenika su slušali o Božjim

misama sudjelovali su svećenici: **Vinko Cvijin**, fra **Ivan Miklenić**, **Dušan Balažević**, **Marijan Vukov**, **Dražen Skenderović** te župnik domaćin **Andrija Anišić**. Uz ovu duhovnu temu provlačila se i tema „Gospodara prstenova”. Prsten je u ovom filmu simbol grijeha, a način kako se možemo boriti protiv grijeha je ispovijed i slušanje Božjih zapovjedi. Djeca su tako na kraju dana slušala poučnu priču na temelju citata iz „Gospodara prstenova”, a kroz oratorij trebali su i tražiti sakrivene prstenove. Geslo zimskog oratorija i citat na duksericama koje su nosili djeca i animatori također su

zapovijedima, s ciljem da se mogu što bolje pripremiti za ispovijed za koju je također bilo mogućnosti tijekom oratorija. U predavanjima, ispovijedi i svetim

inspirirani citatom Tolkienu, pisca „Gospodara prstenova”: „Iz tame svog života, toliko frustriran, pred vas sam stavio onu veliku stvar koju treba voljeti na zemlji: Presveti Sakrament. ... Tamo ćete pronaći romantiku, slavu, čast, vjernost i pravi način svih svojih ljubavi na zemlji.”

Program se završio svečanom svetom misom koju je predslavio subotički biskup **Franjo Fazekas**, a nakon toga je uslijedila završna priredba u sportskoj dvorani Osnovne škole „Ivan Milutinović”, gdje su proglašene pobjedničke ekipe, a zatim su se svi nazočni mogli počastiti kolačima koje su donijeli roditelji.

Animatori će nakon zimskog oratorija napraviti zasluženu stanku, a žele zahvaliti svima koji su pomogli oko organizacije, napose svećenicima i župniku domaćinu A. Anišiću, kao i Hrvatskom nacionalnom vijeću i Središnjem državnom uredu za Hrvate izvan Republike Hrvatske, zahvaljujući kojima su djeci i animatorima mogli prirediti prekrasne dukserice. /C. V./

Božić u subotičkoj Župi Uskrsnuća Isusova

Ozračje svetkovine Božića u subotičkoj Župi Uskrsnuća Isusova bilo je ispunjeno uprizorenjem jaslica i božićnom predstavom.

I ove godine župljani Uskrsnuća Isusova, na inicijativu župnika **Vinka Cvijina**, izradili su jaslce od kukuruzovine i slame ispred ulaza u crkvu. Djeca i mladi iskoristili su te jaslce, te pod vedrim nebom, osvijetljeni svjetiljkama, u noći dočeka Božića, odjeveni u prikladne kostime uveli su nas u tišinu svete noći igrokazom „Svjetlost rođenja – bakina i djedova božićna priča”. Mlade i dječicu pripremila je **Nataša Stipančević**.

Ponosni smo na našu djecu i veliku i malu, koja cijele godine svojim radom i trudom uljepšavaju našu župu. /**Emina Kujundžić**/

Hodočašće subotičke Župe sv. Roka u Radanovac

Tridesetak vjernika Župe sv. Roka sa svojim župnikom **Andrijom Anišićem** 7. siječnja hodočastilo je u crkvu **Svete obitelji u Radanovcu (filijala Župe Palić)**. Uz goste, u svetoj misi je sudjelovao i lijepi broj vjernika koji se u toj crkvi okuplja svake nedjelje.

Svetu misu u 16 sati predslavio je domaći župnik **preč. Josip Leist** u zajedništvu sa župnikom Anišićem. Božju riječ su čitali mladi iz Subotice, a molitve vjernika djevojka iz Radanovca. Prigodnu propovijed je održao župnik Leist. Pjevanje su predvodili članovi zbora Župe sv. Roka iz Subotice kojim je ravнала **s. Silvana Milan** uz pratnju na orguljama **mr. sc. Ervina Čelikovića**.

Župnik Leist je na početku sv. mise srdačno pozdravio goste iz Subotice i naglasio da su on i vjernici te filijale počašćeni njihovim dolaskom. Na kraju mise župnik Anišić je zahvalio na pozivu i radosnom prijemu. On je podsjetio okupljene vjernike na početke gradnje te crkve, istaknuvši kako je tada župniku rekao da je vrlo hrabar što se u njegovim godinama i u vremenima u kojima živimo upušta u gradnju tako velike crkve, te mu čestitao na ustrajnosti i na

lijepom uređenju iste. Ujedno je potaknuo vjernike da i privatno mogu doći u tu crkvu moliti za svoje obitelji, a osobito tražiti zagovor i pomoć Svete obitelji u različitim obiteljskim poteškoćama.

Poslije svete mise zajedništvo domaćina i gostiju iz Subotice nastavljeno je na agapeu u podrumskim prostorijama crkve uz srdačni razgovor i pomnije upoznavanje sa samom crkvom i filijalom Radanovac. Poslije druženja u Radanovcu jedan dio gostiju iz Subotice posjetio je župnu crkvu na Paliću gdje su razgledali zanimljiv palički „Betlehem”. Ovaj jedinstveni susret ovjekovječila je lijepim fotografijama **Klara Dujak**. /**A. A.**/

Predsjednik DSHV-a posjetio subotičkoga biskupa Fazekasa

Predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini Tomislav Žigmanov posjetio je 19. siječnja, zajedno s članom Vijeća i predsjednikom Mladeži DSHV-a u Subotici Ninoslavom Radakom, novoizabranoga subotičkog biskupa msgr. Franju Fazekasa te mu čestitao na izboru i poželio uspješno, plodonosno i dugo upravljanje Subotičkom biskupijom s najvećim brojem vjernika Katoličke Crkve u Republici Srbiji, njih oko 175.000, od kojih je značajan broj i Hrvata.

Kako je priopćila stranka DSHV, u otvorenom i srdačnom razgovoru Žigmanov je upoznao biskupa Fazekasa s glavnim značajkama društvenoga položaja Hrvata u Republici Srbiji, izazovima s kojima se oni suočavaju u političkoj artikulaciji interesa te aktivnostima koje DSHV čini na unaprjeđenju položaja hrvatskoga naroda, s posebnom naglaskom na Hrvate koji žive na području Bačke, koje pokriva teritorij Subotičke biskupije.

Kako u dijelu društvenog života, napose oko identitetskih sadržaja i pitanja koja se odnose na narodnosne teme, dolazi do doticaja, a gdjekad i preklapanja sadržaja, konstatirano je kako je redovita komunikacija i suradnja institucija i organizacija hrvatske zajednice

i Katoličke Crkve od iznimne važnosti. Izgradnja kvalitetnih suradničkih odnosa, uz uvažavanje i poštivanje autonomije svake institucije, napose Katoličke Crkve, od velikog je značaja kada je riječ o opstanku i razvoju hrvatske zajednice. Konkretno su spomenuta područja kulture, osobito dijelovi koji su vezani uz vjer-

ske sadržaje te bogatu materijalnu kulturnu baštinu, zatim odgoja i obrazovanja te programa usmjerenih na socijalne sadržaje. U tom smislu, bilo je riječi i o dosadašnjim iskustvima u spomenutim područjima djelovanja, a na koncu je dogovoreno da se održavaju redoviti susreti vodstva mjesne Katoličke Crkve i Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini. /Zv./

Nedjelja Božje riječi u Sonti

Nedjelja Božje riječi proslavljena je 21. siječnja u Crkvi sv. Lovre u Sonti, kao i u srcima vjernika, redovitom sv. misom koju je predslavio vlč. Josip Kujundžić.

Znamo da riječ običnih ljudi ima velikog odjeka u životu, ali odjek Božje riječi je daleko veći. Spominjući se prvoga misnoga čitanja, župnik je u propovjedi rekao kako Jona nije bio izvršni govornik, ali hodajući grešnim gradom Ninivom i izgovarajući Božju riječ već prvoga dana hoda je pozivao ljude na obraćenje, kao i naredna tri dana hoda i navješćivanja. „Zato štuju tu riječ i dobro odmjerimo našu riječ upućenu drugima”, kazano je u homiliji. /Ruža Silađev/

Božić u našim župama

Župa Marije Majke Crkve, Subotica

Župa Presvetog Srca Isusova, Tavankut

Župa sv. Josipa Radnika, Đurđin

Župa sv. Jurja, Subotica

Župa sv. Mihovila arkandjela, Bereg

Župa sv. Rozalije, Temerin

Božićni koncert u Bajmaku

Božićnim koncertom 28. prosinca 2023. u župnoj crkvi sv. Petra i Pavla u Bajmaku proslavljena je svetkovina Rođenja Gospodnjega.

Na koncertu su sudjelovali zbor Župe sv. Petra i Pavla iz Bajmaka pod ravnanjem i pratnjom na klaviru **Bele Anišića**, zbor „Búzavirág” iz MKUC „Dózsa György” iz Bajmaka pod ravnanjem **Márte Kókai Deli**, te **Gergelyom Szúcsom** i Belom Anišićem, izvođačima na rogu.

Program koncerta činile su božićne popijevke na hrvatskom, mađarskom i njemačkom jeziku. Izvođenje

kompozicija, od autorskih skladba do božićnih pjesama iz Mađarske, Francuske i Njemačke, činilo je da ovaj kolaž pjesama svojim melodijama proдре do svakog srca. Jedinство i zajedništvo kako jezika tako i glazbe, učinili su da ovaj koncert još jednim korakom župnoga zbora i gostiju obogati ovo mjesto kulturnim događajem. Publika koja je ispunila crkvu dala je svoju podršku ustrajnom radu župnoga zbora koji, predvođen kantorom Anišićem, iz godine u godinu napreduje i obogaćuje svoj repertoar. /**Miroslav Stantić**/

Božićna priredba u OŠ „10. oktobar” u Subotici

Učenci subotičke Osnovne škole „10. oktobar”, sa svojim učiteljima i nastavnicima i uz podršku ravnateljice škole Melinde Đurić Kiš, priredili su božićnu priredbu koja je održana 21. prosinca 2023. u sportskoj dvorani škole.

Djeca, roditelji, rodbina i prijatelji mogli su doživjeti blizinu božićnih blagdana gledajući i slušajući što su im njihovi školarci pripremili. Na programu su se našle zbarske pjesme, baletski nastup, klavirska izvedba, plesne točke, recitacije, ritmičke točke, izvedba na

kontrabasu, folklorni nastupi, igre, scenski prikazi, zbarske pjesme na njemačkom jeziku, a učenici katoličkog vjeronauka su se predstavili božićnom pjesmom „Djetešce nam se rodilo” i prigodnom recitacijom. Vjeroučenici su pjevali uz glazbenu pratnju na klaviru i oboi, za koje su zaslužne vjeroučenice osmog i šestog razreda, sestre **Doris** i **Lucija Berta**. Bila je ovo lijepa večer, kao uvod u najradosniju noć rođenja našeg Spasitelja. /**Nevena Gabrić, vjeroučiteljica**/

Božić župnika Josipa Leista

Palički župnik Josip Leist služio je 30. prosinca u „Vili Ancora” svetu misu u kojoj je sudjelovalo trideset pet starih i bolesnih štićenika ovog staračkog doma, kojima se pridružio na božićnom ručku.

Palički župnik preč. Josip Leist, uz redovite župničke dužnosti u svojoj župi i filijali, ovoga Božića imao je i poseban program. Naime, dulje vrijeme redovito posjećuje stare, bolesne i nemoćne u Domu za stare „Vila Ancora” na Paliću. Prije Božića

ispovjedio je petnaestak starih i bolesnih u tom domu. Osim toga, ove godine poželio je Božić proslaviti zajedno s korisnicima i djelatnicima toga doma. Pitao je upravo doma bi li ga primili da na Božić bude na ručku s korisnicima njihova doma, što su oni radosno prihvatili. Dogovoreno je i ostvareno. Na fotografijama vidimo atmosferu za vrijeme ručka. Doista, lijep i poticajni primjer apostolata starih i bolesnih u božićno vrijeme. /A. A./

Pedeset godina braka Kate i Josipa Šegrta u Sonti

U crkvi sv. Lovre u Sonti 13. prosinca, o pedesetoj godini sakramenta ženidbe, blagoslovljeni su supružnici Kata (r. Domić) i Josip Šegrt.

Supružnici su rođeni u Sonti, Kata 1952., a Josip 1950. godine. Kata je stekla mirovinu radeći kao trgovkinja, a Josip je bio pekar. Vjenčali su se 5. prosinca 1973. Cijeli život su proživjeli u Sonti. Imaju sina i kćerku i dvoje unučadi. Pravi su vjernici i sveta misa je neizostavna u njihovim životima u sve blagdane i nedjelje. Tradicionalne vrednote krase njihove živote.

Misu i blagoslov predslavio je župnik vlč. Josip Kujundžić. Slavlje je praćeno velikim brojem vjernika, jer slavljenike poznaje cijelo selo. /Ruža Silađev/

Djeca iz Vajske, Bača, Plavne i Selenče skupa pjevala u Novom Sadu

Na festivalu „Božićna čarolija” u Novom Sadu, koji organizira tvrtka „Color Media Group” vlasnika Roberta Čobana, 9. siječnja sudjelovala su djeca iz župa Vajska, Bač, Plavna i Selenča i pjevala božićne pjesme.

Pozivu organizatora da sudjelujemo na ovom festivalu, koji se održao na otvorenom, kod TC „Promenada”, svi smo se radosno odazvali, a osobito djeca. Naša djeca su pjevala osam božićnih pjesmica.

Iako su djeca bila na ferijama, vrlo rado su se odazivala na redovite probe. Za nastup ih je uvježbavala s. **Kristina Ralbovsky**, zajedno s **Kristinom Filipović** iz Plavne i **Amalijom Šimunović** iz Vajske te **Dariom Bošnjakom**, a sve pod budnim okom vlč. **Dominika Ralbovskog** i **Marinka Stantića**. Iako je toga dana bilo jako hladno, a djeca su pjevala vani, bila su oduševljena i odmah su pitala hoće li i nagodinu ponovno ići. /Š. A./

Božić u Baču

Svečano euharistijsko slavlje polnočke u župnoj crkvi sv. Pavla u Baču, 24. prosinca, započelo je ulaznom procesijom djece obučene u odijela koja su uprizorila božićni događaj, rođenje maloga Isusa. Svetu misu polnočku predslavio je župnik **Marinko Stantić** u koncelebraciji sa vlč. **Dominikom Ralbovskim**.

Župni zbor tradicionalno je, skupa s tamburašima, uzveličao misno slavlje pjevanjem božićnih pjesama. Nakon svete pričesti uslijedio je božićni program u izvedbi djece bačke župe koju je pripremila vjeroučiteljica s. **Kristina Ralbovsky**. Djeca mlađe

školske dobi recitirala su prigodne stihove kako bi približila osjećaj radosti i topline zbog Isusova dolaska. Nakon toga, izvela su pjesme „Da li je Božić?” i „Hoćemo li zapjevati?”, te nam na taj način pokazala da se svi trebamo radovati i biti čista srca poput djece. Na koncu misnoga slavlja djeca su nagrađena prigodnim darovima za svoj trud. /**Kristina Filipović**/

Božić u Srijemskoj Mitrovici

Svečane svete mise proslave Božića u katedrali sv. Dimitrija predvodili su biskupi mons. Fabijan Svalina i mons. Đuro Gašparović.

U božićnoj noći slavljen je u srijemskomitrovačkoj katedrali sv. Dimitrija sveta misa polnoćka koju je predvodio biskup koadjutor mons. Svalina. Suslavili su kancelar Srijemske biskupije vlč. Tomislav Lasić, župnik u Lačarku i katedralni župnik vlč. Ivan Rajković. Svečano misno slavlje tradicionalnim božićnim pjesmama ani-

mirao je župni zbor na čelu sa **s. Cecilijom Tomkić**.

Tumačeći tajnu božićne noći, biskup je u homiliji poručio da za čovjeka nema većeg i ljepšeg dara koji mu je Bog mogao dati nego da i sam postane čovjekom. „U tom Božjem postupku jasno se iščitava ljubav koju ima prema nama. Zato u ovoj noći trebamo moliti da svijet prestane s mržnjom, sukobima i ratovima, jer nas ova noć poziva da budemo radosni i otvoreni svakom daru koji nam Bog daruje, a na poseban način daru koji primamo u ovoj svetoj noći”, rekao je biskup.

Na koncu mise biskup Svalina je čestitao Božić svećenicima i vjernicima te njihovim obiteljima i pozvao ih da nastoje živjeti s novorođenim Isusom u svakom trenutku života.

Svečano je bilo u katedrali i na sam blagdan Božića, na misi koju je predvodio biskup Gašparović uz suslavljenje biskupa koadjutora Svaline i mitrovačkih svećenika. Na svečanom misnom slavlju okupio se veliki broj vjernika, a misu je također animirao župni zbor na čelu sa s. Tomkić. Uz čestitke okupljenim vjernicima, biskup je poručio da, koliko god puta da se dogodi, Božić nam ima što reći i donijeti, te da je Božić događaj koji se događa u srcu ljudskoga bića. Bog dolazi u liku malog i nemoćnog djeteta, koje želi čovjeku posvjedočiti blizinu Boga i Božje ljubavi prema svakome čovjeku. /srijembiskupija.rs/

Božić u Beogradu

Apostolski nuncij u Srbiji mons. Santo Roko Gangemi predvodio je božićno misno slavlje 25. prosinca u beogradskoj katedrali Uznesenja Blažene Djevice Marije, uz koncelebraciju savjetnika Nuncijature mons. Simona Bolivara Sanches Carriona i rektora „Marianuma” vlč. Mihaela Sokola.

Mons. Gangemi na početku propovijedi govorio je o slavi koja obilježava puninu noći Isusova rođenja. „Kao i pastiri koji su prožeti čudesnom Božjom objavom, i mi želimo krenuti na put na kojem nas očekuje bespomoćno dijete koje je promijenilo tijek povijesti i smisao čovječanstva”, rekao je nuncij. „Gledajući na jaslice, želio bih pozvati u pomoć za ovu godinu svetoga Josipa, osobu poniznu ali suštinsku, tihi, ali u isto vrijeme veoma govorljivu. Jednu osobu koju ne smatram previše dalekom od nas, već jednim od nas. Gledajući na tog svetca, njegove korake, učimo kako primiti Isusa u svoju kuću, kako ga je on primio”, istaknuo je nuncij, potaknuvši vjernike da se u zagovor i zaštitu predaju

baš ovom svetcu koji je bio pored Marije i koji je Isusa punim srcem prigrlio i primio u svoj očinski zagrljaj”.

„Na dan Božića, dopuštajući da svjetlo uđe u puninu našega prostora, molimo da gajimo prema svima istu nježnost koja je obilježila život svetog Josipa i da imamo povjerenje u druge kao što je Bog imao povjerenje u nas kada nam je darovao svoga Jedinorođenoga Sina. To duboko povjerenje vodilo je svetoga Josipa da bude i otac koji prima u zagrljaj, ostavljajući sa strane svoj način razmišljanja. Da osvijetlimo one tamne prostore pred kojima svaka ljudska razlika postaje beznačajna. U jaslicama je sveti Josip često prikazivan sa svjetiljkom u ruci. On tom svjetlošću ne osvjetljava sebe, to je svjetlo za nas”, zaključio je mons. Gangemi razmišljanje o svetom Josipu. /kc.org.rs/

Sabor Hrvatske zajednice bračnih susreta održan u Đakovu

Godišnji Sabor Hrvatske zajednice bračnih susreta održan je 13. siječnja u Đakovu u Središnjoj nadbiskupijskoj i fakultetskoj knjižnici te je okupio osam svećenika i više od 120 bračnih parova.

Nakon godišnjeg izvješća dosadašnjeg nacionalnog tima Zajednice Dinka i Josipe Hrehorović i vlč. Tomislava Ćorluke, službu nacionalnog tima preuzeli su Zvezdana i Vjeran Balent i vlč. Stjepan Škvorc. Duhovnu obnovu vodili su Kornelija i Alan Malek i vlč. Damir Slamek. Program Sabora uključivao je i misno slavlje koje je u đakovačkoj katedrali predvodio đakovačko-osječki pomoćni biskup Ivan Ćurić. Koncelebrirala su još deseterica svećenika, među kojima i svećenici Subotičke biskupije vlč. Franjo Ivanković i vlč. Vinko Cvijin. Slavlje Zajednice nastavilo se druženjem za zajedničkim stolom u prostorima SNFK-a, a domaćini su bili članovi Đakovačke zajednice, izvijestio je Tiskovni ured Đakovačko-osječke nadbiskupije. /IKA/

Održan prvi koncert domoljubne glazbe „Domu mom”

Prvi veliki koncert domoljubne glazbe „Domu mom”, u organizaciji Laudato TV-a, održan je 13. siječnja u Areni Zagreb.

Na koncertu je bilo 18.500 posjetitelja. Na početku koncerta, koji je održan na 32. obljetnicu međunarodnog priznanja Republike Hrvatske od Svete Stolicе, molitvu za Hrvatsku predmolio je apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj mons. Giorgio Lingua. Na koncertu je nastupilo 25 izvođača hrvatske glazbe, a ukupno 150 glazbenika izmjenjivalo se na bini u obliku slova „V”, simbola pobjede. Izvodile su se poznate pjesme o Hrvatskoj, a izvođače je glazbeno pratio orkestar pod ravnanjem Ante Gele. Članice zbora „Zvezdice” izvele su hrvatsku himnu. Nakon molitve mons. Lingue, uslijedila je pjesma „Zdravo djevo” u izvedbi Vokalista trogirске katedrale. Voditelj koncerta bio je Marin Periš, koji je naglasio kako se Hrvatska pjeva i u vlastitom domu svojoj ženi, djeci, pjeva se na radnom mjestu i pjeva se poštenjem. U završnici koncerta organizatori su najavili idući koncert „Domu mom” koji će se održati 30. studenog 2024. u 20 sati u Zadru u velikoj dvorani Krešimira Ćosića. /IKA/

Papa rimskim svećenicima: Nalazimo se u misijskoj zemlji

Papa Franjo susreo se 13. siječnja s rimskim svećenicima u bazilici sv. Ivana na Lateranu.

„Misijska zemlja” – tim riječima je papa Franjo definirao Rimsku biskupiju na susretu s rimskim klerom. Pred više od 800 nazočnih, među kojima su bili svećenici, dijecezanski i redovnički te trajni đakoni u pastoralnoj službi, Papa je uputio apel za evangelizaciju

cijele crkvene zajednice, potom najavio nastavak pohoda župama biskupije, nakon što ga je u tome neko vrijeme zaustavila pandemija. Sveti Otac je govorio o potrebi evangelizacije u poganskom kontekstu, naglašavajući važnost svjedočanstva. Zatim je odgovorio na pitanja o blagoslovu homoseksualnih parova, ustvrdivši da to ne mijenja nauk o sakramentu braka između muškarca i žene. Blagoslivlja se ljude, a ne grijeh. Potom je ustvrdio da mnogi ne čitaju dobro crkvene tekstove: potrebno je dobro slušanje, istaknuo je, podsjetivši da se sukobi moraju rješavati, a ne skrivati. Za đakone je rekao da trebaju biti među ljudima, na usluzi potrebitima. Na kraju je podsjetio da homilije moraju biti kratke, oko 7 – 8 minuta, izravne, hvatajući duh Božje riječi. /IKA/

Pariška katedrala Notre Dame dobila novo krovništvo

Pariška katedrala Notre Dame, teško oštećena u požaru 2019., dobila je novo krovništvo.

Poznata pariška katedrala, koja je u travnju 2019. teško oštećena u požaru, trebala bi 8. prosinca opet biti otvorena za liturgiju. Macron je nakon požara najavio da će obnova završiti u roku od pet godina. Ranogotička katedrala Notre Dame zaštitni je znak Pariza. Nalazi se na Ile de la Cité, otočiću na Seini u povijesnom središtu grada, a prije požara godišnje ju je posjećivalo između 12 i 14 milijuna ljudi. Požar je izbio tijekom renoviranja i uništio je krovništvo, dijelove svoda i jedan od tornjeva. /IKA/

U Nikaragvi zaređena devetorica prezbitera

Nadbiskupija Managua ima devetoricu novih prezbitera koje je 6. siječnja, na svetkovinu Bogojavljenja, zaređio kardinal Leopoldo José Brenes Solórzano, nadbiskup u Managui. Mnogi su vjernici s radošću i ganućem sudjelovali u obredu koji se održao u katedrali u Managui.

U prigodnoj homiliji kardinal Brenes Solórzano zahvalio je Bogu za „prekrasan dar” novih prezbitera, ustvrdivši da svećeništvo „nije moć” nego „poslanje i služba”. Prezbiteri su „sluge” i „svjedoci”, pozvani „živjeti zajedništvo i bratstvo” – naglasio je. Novi svećenici zaređeni su u teškom vremenu za Crkvu u Nikaragvi. Naime, od 20. prosinca 2023. najmanje 14 svećenika, dvojica sjemeništara i biskup Siune mons. Isidoro del Carmen Mora Ortega, uhićeni su i oteti nakon što su molili za mons. Rolanda Josúa Álvareza Lagosa, biskupa Matagalpe i apostolskog upravitelja biskupije Estelí, koji je nepravomoćno osuđen na 26 godina zatvora u kojem se nalazi od veljače 2023. godine. U Nikaragvi su posebno zabrinuti za otete svećenike koji imaju zdravstvenih problema, uključujući župnika Župe svetog Mihaela o. Ismaela Serrana i župnika Župe Bezgrješnog začeca o. Gerarda Rodrígueza, obojicu iz nadbiskupije Managua. Vlasti Nikaragve dosad nisu potvrdile niti demantirale pritvaranje svećenika koji su prijavljeni kao nestali. /IKA/

„Božić u Surčinu”

U okviru tradicionalne manifestacije „Božić u Surčinu” Hrvatska čitaonica „Fischer” organizirala je 10. prosinca 2023. godine dva kulturna događaja.

U prostorijama udruge surčinski župnik **preč. Marko Kljajić** otvorio je osmu po redu božićnu izložbu Fischerove kreativne sekcije nakon čega je održan kulturni program u kojem su sudjelovali mladi tamburaši surčinske udruge.

Prvi put u okviru božićne manifestacije u Surčinu u župnoj crkvi Presvetog Trojstva održan je koncert klasične

glazbe, a nastupio je komorni ansambl 13 gudača sa solistima iz Beograda. Koncert je održan pod dirigentskom palicom **dr. Srđana Sretenovića**, profesora violončela na Fakultetu muzičke umjetnosti u Beogradu, koji je i umjetnički voditelj ansambla. „Božić u Surčinu” nastavljen je 28. prosinca u prostorijama udruge trećim susretom „betlemaša” iz Srijema. Tijekom programa „betlemaši” su nazočnima predstavili običaj koji se u Surčinu prenosi desetljećima s generacije na generaciju. Ove godine u goste Surčincima došli su gosti iz Novog Slankamena, gdje se ovaj običaj također njeguje desetljećima.

Advent u Tavankutu

U Tavankutu je po prvi puta održana serija događaja pod nazivom „Advent u Tavankutu”, koja je započeta 2. prosinca 2023. godine paljenjem prve adventske svijeće na Etnosalašu „Balažević”.

Narednog dana je u organizaciji HKPD-a „Matija Gubec” i Galerije Prve kolonije naive u tehnici slame u Galeriji otvorena tradicionalna izložba božićnjaka i božićnih ukrasa ukrašenih slamom. Dva dana kasnije u Osnovnoj školi „Matija Gubec” u Tavankutu otvoren je adventski vašar. U sklopu ovog programa održana su i dva božićna koncerta – pjevački i folklorni. Tako je u crkvi Presvetog srca Isusova u Donjem Tavankutu 9. prosinca 2023. godine održan pjevački koncert gdje su uz pjevačku skupinu folklornog odjela domaćeg HKPD-a „Matija Gubec” nastupili i Ženska pjevačka skupina „Prelje” iz HKC-a „Bunjevačko kolo” iz Subotice te tamburaši HGU-a „Festival bunjevački pisama” iz Subotice. Narednog dana je ovo mjesno društvo

održalo svoj božićni folklorni koncert u Domu kulture na kojem su među ostalim prikazali i obnovljeni običaj „betlemara”, a koji su tijekom predbožićnih dana obilazili obitelji u selu i time navješćivali Božić. Tijekom večeri kao gosti nastupili su i KUD „Diša Đurđević” iz Vreoca kod Lazarevca (Srbija) i KUD-a „Baranjski Šokci” iz Topolja (Hrvatska). U okviru programa „Advent u Tavankutu” upaljene su i preostale tri adventske svijeće, bio je i Sveti Nikola, a održan je i božićni vašar.

„Srićna noć je prispila” u Monoštoru

KUDH „Bodrog” iz Monoštora održao je 9. prosinca 2023. godine u mjesnoj crkvi Svetog Petra i Pavla koncert u povodu božićnih blagdana pod nazivom „Srićna noć je prispila”.

Pored pjevačkih skupina KUDH-a „Bodrog” – Ženske pjevačke skupine „Kraljice Bodroga” i Muške pjevačke skupine „Bodroški bećari”, te malog dječjeg zbora udruge koji je izveo svoj program u pratnji tamburaškog orkestra „Mali monoštorski tamburaši”, gost koncerta bio je Vokalni ansambl „Quadrivia” iz Sombora. Posjetitelji su ovaj put mogli čuti ne samo tradicionalne božićne napjeve s ovih prostora već i pjesme stranih autora. Program je obogatio i recital članova Bodrogove dječje sekcije.

Božićni koncert u Somboru

HKPD „Vladimir Nazor” iz Sombora priredilo je 17. prosinca 2023. božićni koncert „Tiha noć u Nazoru”.

Prije koncerta održana je 22. izložba božićnih kolača. Za izložbu je pripremljeno 11 božićnjaka koje su pripremile žene iz Sombora i s okolnih salaša. Na koncertu su, osim domaćina Nazorovog pjevačkog zbora, nastupili predstavnici Mađarske građanske kasine, Udruge Nijemaca „Gerhard” iz Sombora, „Kraljice Bodroga” i mali tamburaši iz Monoštora, obitelj **Antunić**, trio gitara s **Helenom Raič**, te gosti iz Narda ŽPS „Snaše”.

Zajednički program triju institucija „Ususret Božiću u Matici”

Tri profesionalne hrvatske institucije – Hrvatsko nacionalno vijeće, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata i NIU „Hrvatska riječ” – organizirale su 21. prosinca 2023. godine, u svojem sjedištu u Subotici, zajednički zabavno-kulturni program naslovljen „Ususret Božiću u Matici”.

Program u Hrvatskom domu – Matici otvoren je izložbom **Darka Vukovića** pod nazivom „Otisak misli”, koju je priredio ZKVH povodom desete obljetnice od izlaska časopisa za književnost i umjetnost *Nova riječ*. NIU „Hrvatska riječ” obilježila je jubilej – 20 godina izlazenja dječjeg časopisa

Hrcko koji izlazi kao podlistak tjednika *Hrvatska riječ*. Djecu su ovom prigodom pozdravile aktualna i bivša urednica **Željka Vukov** i **Ivana Petrekanić Sič**, a priređen je i kviz o poznavanju časopisa uz slatke, čokoladne nagrade.

Program „Ususret Božiću u Matici” završen je druženjem u dvorištu Hrvatskog doma – Matice. Predsjednica HNV-a **Jasna Vojnić** ovom je prigodom čestitala predstojeći Božić te zahvalila svim aktivistima i volonterima koji su sudjelovali u aktivnostima i postignućima hrvatske zajednice u 2023. godini. Nastupio je i dječji zbor „Raspjevane zvjezdice” pod ravnanjem **Marine Piuković**.

Božićni koncert u Subotici

Tradicionalni božićni koncert u Subotici, 33. po redu, održan je 22. prosinca 2023. godine u Velikoj vijećnici Gradske kuće. Na repertoaru su bile božićne pjesme iz Bačke i Hrvatske, kao i iz drugih dijelova svijeta.

Sudjelovali su Katedralni zbor „Albe Vidaković” i dječji zbor „Zlatni klasovi” pod ravnanjem **Miroslava Stantića**, Subotički tamburaški orkestar i STO „Choir singers” pod ravnanjem **Marijane Marki**. Kao vokalni solisti nastupili su **Aleksandra Ušumović Pletikosić**, **Emina Tikvicki**, **Jakov Vukov**, **Marija Kovač**, **Bojan Bukvić** i **Antonija Dulić**. Vijećnica Gradske kuće bila je dupke puna, tražilo se mjesto više te je ne mali broj posjetitelja program morao pratiti stojeći.

„Tiha noć u Đurđinu”

HKPD „Đurđin” u suradnji sa župom priredilo je 22. prosinca 2023. godine božićni program pod nazivom „Tiha noć u Đurđinu” u župnoj pastoralnoj dvorani Otac „Gerard Tomo Stantić”.

U programu su sudjelovali djeca i mladi s pjesmama i igrokazom uz pratnju tamburaša. Vokalna solistica bila je **Regina Dulić**, a djecu su pripremile **Katarina Ivković Ivandekić** i **Ivana Šarčević**. S obzirom na to da je ovo bio prvi događaj koji je Društvo organiziralo nakon smrti svoje aktivne članice **Verice Dulić**, pročitane su i dvije njezine pjesme, a tijekom svoga obraćanja o Verici je govorio i domaćin kuće, župnik **Daniel Katačić**. Nakon glazbenog

dijela programa upriličena je izložba božićnjaka žena iz Đurđina te druženje uz kuhano vino, čaj i medenjake.

„Božić u Srijemu”

Zajednički božićni koncert župnih zborova Srijemske biskupije pod nazivom „Božić u Srijemu” održan je 30. prosinca 2023. godine u crkvi sv. Jurja u Petrovaradinu.

Sudjelovali su zborovi župa, ali i pojedine hrvatske udruge s područja Srijema: HKPD-a „Tomislav” iz Golubinaca, zbor župa sv. Barbare, djevice i mučenice iz Beočina i Našašća Sv. Križa iz Srijemske Kamenice, tamburaški orkestar Hrvatske čitaonice „Fischer” iz Surčina, zbor Župe Presvetog Trojstva iz Srijemskih Karlovaca, Katedralni zbor „Sveta Cecilija” iz Srijemske Mitrovice i Mješoviti zbor Župe Uzvišenja Sv. Križa iz Rume s Tamburaškim orkestrom HKPD-a „Matija Gubec”. Posjetitelji su imali prilike čuti bogat program s različitim božićnim pjesmama iz svih krajeva svijeta, a organizator koncerta bila je Srijemska biskupija.

Božićni koncert u subotičkoj crkvi Isusova Uskrsnuća

U božićnom vremenu radost vjernika očituje se ponajčešće pjesmom, a tako je bilo i na božićnom koncertu u crkvi Uskrsnuća Isusova 29. prosinca 2023. godine.

Na koncertu je sudjelovao Župni zbor Uskrsnuće Isusovo, Subotički tamburaški orkestar koji je pripremila **Marijana Marki**, violončelo je svirala **Blanka László**, gitaru **Suzana Fraj Gondi**, blok flaute i orgulje **Bogdan Rudinski**, vokalni solist bio je **Valentino Kujundžić**, a dirigentica **Ivana Mačković**.

Božićni koncert HKPD-a „Jelačić” u Petrovaradinu

Tradicionalni božićni koncert HKPD-a „Jelačić” održan je 27. prosinca 2023. godine u crkvi Uzvišenja Sv. Križa u Petrovaradinu (Starom Majuru).

Sudjelovali su mješoviti zbor HKPD-a „Jelačić” pod ravnanjem **Vesne Kesić Krsmanović** te nedavno reosnovani tamburaški orkestar pod ravnanjem **prof. Branislava Tubića**. Vokalni solist bio je **Miroslav Klačnja**.

Božićni koncert u Zemunu

U župnoj crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije u Zemunu 22. prosinca 2023. godine održan je božićni koncert pjevačkog zbora „Odjek” koji djeluje u okviru Zajednice Hrvata Zemuna „Ilija Okrugić”.

Mješoviti pjevački zbor „Odjek” nastupio je zajedno s klavijaturistom **Zoranom Đorđevićem** i uz dirigentsku palicu **Nine Fuštar**.

Paulinci u posjetu Radio Mariji

Učenci Biskupijske klasične gimnazije „Paulinum” po prvi puta gostovali su na Radio Mariji, gdje su snimili božićnu emisiju.

U suradnji sa svojom profesoricom hrvatskog, Đurđicom Kostadinović, Nikola Vukić i Antonij Kontra, učenici drugog i četvrtog razreda, sastavili su božićni program u kojem su opisali i pojasnili neke božićne običaje te njihovo značenje, donijeli nekoliko lijepih promišljanja naših papa i biskupa o svetkovini Božića, kao i najpoznatije božićne pjesme. Govorili su o svetom Franji i običaju postavljanja „betlehema” u crkvama, o paljenju adventskog vijenca u vremenu došašća, te o mnogim drugim običajima koje vezujemo za ovaj veliki blagdan.

Zahvaljujemo Radio Mariji, a osobito Dariju Martonu, koji nas je pozvao snimiti ovu emisiju. Nadamo se da će naša suradnja biti nastavljena i da ćemo u budućnosti snimiti još ovakvih lijepih programa.

Cijelu emisiju možete poslušati na internetskoj stranici Radio Marije Srbije u arhivi, a svima vama, dragi čitatelji, želimo još jednom blagoslovljen Božić i sretnu 2024. godinu. /**Nikola Vukić**/

Božićni raspust

Prvo polugodište za vojvođanske učenike završeno je 22. prosinca, kada smo nakon četiri mjeseca učenja i vrijednog rada otišli na zimske ferije. Na početku ferija smo proslavili jedan od najvećih i najradosnijih kršćanskih blagdana, rođenje Gospodina Isusa Krista – Božić. Ove godine smo imali i jednu zanimljivu situaciju – Badnji dan je „pao” na četvrtu adventsku nedjelju, te smo, kao na primjer, u mojoj župi u Vrbasu, ujutro imali misu četvrtne nedjelje došašća, a navečer polnoćke na hrvatskom i mađarskom jeziku. Ovoga Božića obilježili smo i 800. obljetnicu prvih živih jaslca, koje je sveti Franjo napravio u talijanskom gradu Greccio 1223., a iz tog razloga se u jaslacima naše crkve u Vrbasu pojavio sveti Franjo koji je okrenut prema vjernicima. Kroz božićno vrijeme smo, među ostalim, proslavili i Novu godinu, a uz to i svetkovinu svete Marije Bogorodice.

Ovu godinu sam dočekao u prazničnom duhu, uz uspomene iz prošle i nadi da će 2024. godina biti mnogo uspješnija. Ostatak ferija koje su trajale do 15. siječnja proveo sam u razgovorima i druženju s prijateljima, što uživo, što online, putem društvenih mreža, kao i u planiranju nove 2024. godine. /**Antonij Kontra**/

Svjetlost Nove godine: darovi ljubavi i solidarnosti

U srcu hladne zime, dok su Zrenjanin, Srijemska Mitrovica, Aleksinac, Valjevo, Šabac i Beograd „odijevali” svoje ulice u praznično ruho, jedna posebna svjetlost ogrijala je srca onih kojima je to bilo najpotrebnije. Uz velikodušnu potporu svojih dobročinitelja, Caritas je ove godine postao Djed Božićnjak za one koji su često zaboravljeni.

U malim paketićima nisu skriveni samo igračka, slatkiš ili odjevni predmet. Svaki od tih paketića je zapravo neizmjereno bogatstvo – ljubavi, pažnje i solidarnosti. Oni su simboli nade i brige, podsjetnik da u ovom brzom

i često nepravednom svijetu još uvijek postoje ljudi koji misle jedni na druge.

Zamislite zacakljane oči djeteta iz socijalno ugrožene obitelji kada ugleda taj paketić. To nije samo dar, to je poruka da su voljeni, da nisu sami, da postoji svijet koji za njih brine. Njihov osmijeh, taj kratki trenutak čiste radosti vrijedi više od svih blaga ovog svijeta.

Caritas nije zaboravio ni odrasle. Stari, bolesni, osobe s mentalnim smetnjama i intelektualnim teškoćama – oni su naši roditelji, naši prijatelji, susjedi. Ove godine i oni su osjetili toplinu zajednice. Neizreciva zahvalnost mogla se vidjeti u njihovim pogledima i osmijesima. Neki su možda po prvi puta poslije dugo vremena osjetili da nisu zaboravljeni.

Ovi paketići nisu samo novogodišnji darovi, to su mostovi koji povezuju ljude. Mostovi izgrađeni od razumijevanja, empatije i želje da se učini dobro. Svaki volonter, svaki donator dio je te nevidljive mreže koja širi ljubav i brigu.

U trenutcima kada se čini da je svijet izgubio svoj kompas, ovakvi događaji nas podsjećaju na ono

što je doista važno – ljubav, solidarnost, humanost. Podsjećaju nas da malim gestama možemo unijeti svjetlost u tuđe živote. Da zajedno, bez obzira na sve razlike, možemo stvarati bolje sutra. Zato, dok uživajte u toplini svojih domova, sjetite se da je svatko od nas dio veće slike, dio svijeta koji može biti bolji, topliji, humaniji. Sjetite se svih onih osmijeha, radosti i suza zahvalnosti. Neka vam oni budu inspiracija da svakoga dana učinite nešto dobro, da pružite ruku i pokažete da briga i ljubav ne poznaju granice.

Neka cijela 2024. godina bude ispunjena ljubavlju, solidarnošću i humanošću.

Podržite rad Caritasa!

Primatelj: Caritas Srbije, Vojvode Stepe 78, Beograd
Žiro račun za donacije u RSD: 220-31186-42

Razgovor sa doc. dr. sc. Silvanom Fužinato, sestrom Družbe Presvetog Srca Isusova

Božja riječ – objava, poziv, zajedništvo, ljubav i odgovornost

Doc. dr. sc. Silvana Fužinato, sestra Družbe Presvetog Srca Isusova, rođena je 16. svibnja 1981. godine u Prnjavoru kod Banjaluke. Žensku opću gimnaziju sestara milosrdnica završila je u Zagrebu 2000. godine, te prve zavjete položila 14. kolovoza 2002. godine, a doživotne šest godina kasnije (2008.). Diplomirala je 29. listopada 2008. godine na Teologiji u Rijeci, područnom studiju Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Godine 2009. upisuje poslijediplomski studij biblijske teologije na Teološkom fakultetu Papinskoga sveučilišta Gregoriana u Rimu gdje je magistrirala 29. rujna 2011. i doktorirala 3. listopada 2014. godine. Naslov doktorske disertacije: „Između vjere i nevjere. Egzegetsko-teološki studij Iv 5 u komunikacijskoj perspektivi”.

Od 2015. godine do danas predaje kolegije Svetog pisma na Katoličkomu bogoslovnom fakultetu u Đakovu. Uz tu službu, na fakultetu je obavljala sljedeće službe: prodekanica je za nastavu i studente (2018. – 2019.), predsjednica katedre Svetog pisma (2018. –), članica povjerenstva za materijalnu pomoć studentima slabijeg socijalno-ekonomskog stanja (2018. –).

Suraduje u izvođenju nastave na Filozofsko-teološkom institutu Družbe Isusove u Zagrebu i u Školi za novakinje pri Hrvatskoj redovničkoj konferenciji u Zagrebu. Također, članica je Hrvatskog katoličkog biblijskog djela i Biblijskog instituta

Katoličkoga bogoslovnog fakulteta u Zagrebu (2015. –), Hrvatskog mariološkog instituta Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Zagrebu (2017. –) i savjetnica je Centra za istraživanje odnosa znanosti i religije Fakulteta filozofije i religijskih znanosti u Zagrebu (2022. –).

U suradnji sa prof. dr. Massimom Grillijem obavila je tri knjige: *Riječ Božja u ljudskom*

jeziku. Tumačenje Biblije u komunikacijskoj perspektivi (2019.), *Na putu traženja. Komentari nedjeljnih i blagdanskih čitanja. Liturgijska godina A* (2022.), *U susretu ljubavi. Komentari nedjeljnih i blagdanskih čitanja. Liturgijska godina B* (2023.).

Zvonik: Ovaj broj našeg mjesečnika posvećen je važnosti Božje riječi u životu vjernika. Kada maknemo po strani činjenice da ste redovnica i profesorica Svetog pisma, što Vama znači Božja riječ?

Dr. sc. Silvana Fužinato: Riječ Božja duboko je obilježila moj život. Na svom putu traženja, posebice tijekom studija biblijske teologije, poput žene Samarijanke, u njoj sam pronašla svoj „izvor vode žive”. Od tada pa do danas u njoj otkrivam smisao svojega života i iz nje crpim snagu u ispunjenju svoga poslanja. Dakako, Božja je riječ ponekad utješna i slatka, a ponekad teška i zahtjevnja, kao što će reći prorok Jeremija, *ona je poput vatre, slična malju što razbija pećinu* (usp. Jr 23, 29). Rekla bih da je Božja riječ za mene osobno jedna lijepa, ali odgovorna avantura otkrivanja Božjega srca u svjetlu kojega spoznajem i istinu o svojem srcu, jer Božja je riječ objava, poziv, zajedništvo, ljubav i odgovornost.

Zvonik: Vjernici većinom imaju iskustva ili mišljenja o časnim sestrama kao vjeroučiteljicama. Ipak, postigli ste doktorat i predajete na fakultetu. Kako je došlo do toga?

Dr. sc. Silvana Fužinato: Nakon završenog studija teologije želja mi je bila raditi u školi kao vjeroučiteljica i nastaviti pastoralno djelovati na župi u kojoj sam. Za vrijeme petogodišnjeg studija pripravlja sam djecu za prvu svetu pričest i animirala liturgijsko pjevanje. No vrhovna predstojnica zajedno s Vrhovnim vijećem

družbe imala je za mene druge planove. Prema njihovoj želji trebala sam poći u Rim na studij duhovnosti. Međutim, to nije bila i Božja volja. Nakon jednog „slučajnog” susreta s prof. dr. sc. Ivanom Šporčićem, koji mi je predavao kolegije iz Svetoga pisma, i nakon razgovora o mom daljnjem studiju, vrhovna predstojnica s. Felicita Špehar me je na njegov savjet poslala na studij biblijske teologije na Papinsko sveučilište Gregoriana u Rimu. Tada počinju moje nutarnje borbe. Voljela sam Sveto pismo i te sam kolegije učila doista srcem, ali znajući da je to vrlo težak studij i nemajući dovoljno samopouzdanja u sebe, bojala sam se neuspjeha. No u toj borbi s Bogom dakako Bog pobjeđuje i u poslušnosti njegovoj volji i volji svojih poglavara otišla sam na studij biblijske teologije. Bilo je to vrijeme u kojemu me Gospodin doista u potpunosti ogolio kako bih iznova počela graditi sebe i svoj

Riječ Božja duboko je obilježila moj život. U njoj sam pronašla svoj „izvor vode žive”, u njoj otkrivam smisao svojega života i iz nje crpim snagu u ispunjenju svoga poslanja. Božja riječ za mene osobno jedna je lijepa, ali odgovorna avantura otkrivanja Božjega srca u svjetlu kojega spoznajem i istinu o svojem srcu

život na njemu. Studirajući Sveto pismo osjećala sam se kao slijepac kojemu Isus u snazi svoje spasenjske riječi vraća tjelesni i duhovni vid. Bilo je to vrlo intenzivno i teško razdoblje ne samo s obzirom na vrlo zahtjevan studij, nego i s obzirom na osobni rast i sazrijevanje, oblikovanje ličnosti i identiteta. No promatrajući to vrijeme iz današnje perspektive bilo je to ujedno i jedno od najljepših razdoblja mogega života, na kojemu sam dragom Bogu neizmjereno zahvalna. Sada znam da je to bio njegov put, i najbolji put, za mene!

Zvonik: Kako je spojiv poziv redovnice i profesorice na fakultetu – prožimaju li se te dvije uloge? Je li riječ o pozivu unutar poziva?

Dr. sc. Silvana Fužinato: Promišljajući o svom redovničkom pozivu i o znanstveno-nastavnom zvanju profesorice teško mi je odvojiti jedno od drugoga. Osjećam se i jesam prije svega redovnica koja svoj redovnički poziv shvaća kao služenje Bogu i čovjeku. Po uzoru na Krista kojemu sam posvetila svoj život, želim živjeti za Boga i čovjeka. To je ono što mojem svakodnevnom življenju i umiranju daje smisao: živjeti u ljubavi i iz ljubavi za Drugoga/drugoga. No to je ono što daje smisao života svakomu čovjeku, jer onaj koji živi samo za sebe, taj umire. U tom svjetlu profesorski rad doživljavam kao područje djelovanja u kojemu nastojim prenijeti ne samo znanje koje sam primila, nego prije svega ljubav prema Bogu i njegovoj Riječi, svjesna da Sveto pismo nije samo informacija, nego formacija.

Zvonik: Osim tako bogatog znanstvenog djelovanja, koliko uspijete naći vremena za pastoralno djelovanje i koji su načini tog djelovanja?

Dr. sc. Silvana Fužinato: Za vrijeme studija trojica profesora koje sam jako cijenila, koji su mi puno pomogli i s kojima i danas surađujem, neovisno jedan o drugom, savjetovali su mi da se nakon studija ne ograničim samo na znanstveni rad, nego da se posvetim i biblijskom pastoralu. Naime, svi su oni vikendom odlazili u župe, a uz predavanja na fakultetu bili su vrlo aktivni u pastoralnom djelovanju. Tek kada sam započela raditi na fakultetu shvatila sam značenje i vrijednost njihovog savjeta. Znanstveno-nastavni rad je lijep, ali postoji opasnost da nas malo-pomalo odvoji od realnosti života i da Riječ Božju zatvorimo u intelektualne krugove bez istinskog utjecaja na život, učinivši

iz osobnog iskustva znamo da ima svoju cijenu. No u tomu i jest ljepota darivanja i služenja. U tom svjetlu mogla bih reći da je ono jedno od privilegiranih mjesta življenja redovničkoga poziva i poslanja. Naime, prema Konstitucijama „sestre Družbe Presvetoga Srca Isusova poticajem i darom Duha Svetoga potpuno su posvećene Kristu Gospodinu, a glavni im je cilj: ljubavlju Kristova Srca ljubiti Boga i bližnjega.” Životno načelo i geslo Majke Utemeljiteljice, službenice Božje Majke Marije Krucifikse Kozulić, koje je i načelo njezinih sestara je: „utažiti žeđ raspetom Kristu”. Svoje pastoralno djelovanje doživljam kao mjesto ispunjenja i življenja toga načela, jer ako je Krist umro na križu žedajući za ispunjenjem Očeve volje, tj. za spasenjem čovjeka, tada je naš navještaj i naše svjedočenje Boga ljubavi i života način na koji možemo utažiti Kristovu žeđ za spasenjem

Po uzoru na Krista kojemu sam posvetila svoj život, želim živjeti za Boga i čovjeka. To je ono što mojem svakodnevnom življenju i umiranju daje smisao: živjeti u ljubavi i iz ljubavi za Drugoga/drugoga. No to je ono što daje smisao života svakomu čovjeku, jer onaj koji živi samo za sebe, taj umire. U tom svjetlu profesorski rad doživljam kao područje djelovanja u kojemu nastojim prenijeti ne samo znanje koje sam primila, nego prije svega ljubav prema Bogu i njegovoj Riječi, svjesna da Sveto pismo nije samo informacija, nego formacija

ju nijemom za sadašnjost i irelevantnom za čovjekov život. Stoga uz znanstveni rad za sada uspijevam pronaći vrijeme i za pastoralno djelovanje, jer za ono što volimo i za ono do čega nam je istinski stalo uvijek ćemo pronaći vremena. Načini pastoralnog djelovanja su različiti: duhovne vježbe, seminari, obnove, biblijske skupine, tribine, itd.

Zvonik: Kada ste izvan akademskih krugova, kako doživljavate svoj pastoralni rad? Je li on vaša snaga za življenje duhovnoga poziva?

Dr. sc. Silvana Fužinato: Pastoralni rad je nešto u čemu se osjećam „svoja na svome”. Volim Riječ Božju i volim čovjeka, a pastoralno djelovanje je mjesto gdje te svoje dvije ljubavi mogu u isto vrijeme živjeti. U iskrenosti srca moram reći da mi pastoralno djelovanje oduzima puno vremena ne samo s obzirom na pripremu i putovanja, nego i s obzirom na psihofizičke snage. Raditi srcem znači darivati samoga sebe, a to

čovjeka. To dakako ne bih mogla bez podrške i potpore svojih susestara koje prihvaćaju moja česta izbijanja iz zajednice, koje me prate svojom molitvom i koje se zajedno sa mnom raduju. Lijepo je znati da se nakon ispunjenog dana imate kamo i kome vratiti. To je ujedno i ono što jača duh i ulijeva snagu za daljnji hod.

Zvonik: U djelovanju s ljudima, imate li iskustva o Božjoj riječi koja uistinu „prodire dotle da dijeli dušu i duh, zglobove i moždinu te prosuđuje nakane i misli srca”?

Dr. sc. Silvana Fužinato: U susretu s ljudima koji čeznu za Božjom riječju i koji doista traže njegovo lice u svom životu susrećem prelijepe primjere ispunjenja riječi proroka Izaije: *Kao što daždi i sniježi s neba bez prestanka dok se zemlja ne natopi, oplodi i ozeleni da bi dala sjeme sijaču i kruha za jelo, tako se riječ koja iz mojih usta izlazi ne vraća k meni bez ploda, nego čini ono što sam htio i obistinjuje ono zbog čega je poslao* (Iz 55,

10-11). Uvijek me iznova iznenadi i razveseli Božja ljubav koja u svojoj kreativnosti pronade načina kako doći do čovjekova srca, kako zahvatiti njegov život i kako ga promijeniti. To su redovito oni koje volim nazvati biblijskim nazivom „Božji siromasi”, dakle jednostavne osobe koje u svakodnevici svojega života prožetog patnjama i poteškoćama, nesigurnostima i neizvjesnostima, traže i iščekuju Boga, osobe koje svoj život stavljaju u njegove ruke pouzdajući se u njegovu pomoć i zaštitu i koje u svakodnevici svojega života otvaraju vrata svojega srca i svojega doma za njegov

U svojoj Riječi Bog je zagrlio svijet i čovjeka, u njoj nam objavljuje svoje i naše lice. Stoga u svojem „danas” uđimo u dijalog s Bogom čitajući i slušajući njegovu Riječ kako bismo na tom izvoru vode žive crpili snagu na putu potpunog sjedinjenja s njim i kako bi se u našem životu ispunile riječi svetoga Grgura Velikoga: „Tko poznaje Pismo, poznaje Božje srce!”

dolazak, prepoznajući ga u običnim svakodnevnim događajima života. Božja riječ nije uvijek laka i slatka, ali je istinita i vjerodostojna. Bog koji nam se objavio u Svetome pismu Bog je ljubavi i života koji ostaje vjeran svojim obećanjima i čija se riječ ne vraća k njemu bez ploda.

Zvonik: Znamo da u Svetom pismu postoje ulomci koji su nam nespojivi s Božjom dobrotom i ljubavlju prema čovjeku. Neki od primjera su osveta, psalmi koji mole za propast neprijatelja, pa i Božje naredbe za ubojstvo velikog broja ljudi. Koji je ključ za ispravno tumačenje tih dijelova?

Dr. sc. Silvana Fužinato: Sveto pismo prikazuje čovjeka u njegovoj istini, bez uljepšavanja i bez skrivanja. Nema iskustva koje čovjek ne bi mogao u svome životu doživjeti, a koje ne bi mogao naći i u Svetome pismu. Tako da doista u njemu nalazimo i našem razumu teško shvatljive ulomke. Sjetimo se samo velikog proroka Jeremije koji je shrvan teretom i patnjom poslanja proklinjao dan svojega rođenja i koji je molio Gospodina da vidi kako se osvećuje njegovim neprijateljima. Ili proroka Ilije koji je u strahu za vlastiti život bježao u pustinju moleći Boga da mu oduzme život jer mu je svega dosta. No takve tekstove ne treba izbjegavati, jer i oni su Bogom nadahnuti i donose istinu o Bogu i o čovjeku. Potrebno ih je čitati i zajedno s protagonistima moliti ne uzimajući pravdu u svoje ruke, ne vraćajući zlo za zlo, nego stavljajući svoj život i svoju situaciju u Božje ruke, prepuštajući se njegovoj ljubavi, milosrđu i pravednosti.

Zvonik: Uz ove teme, neodvojiva tema jesu položaj i uloga žene u Svetom pismu. Često se čini da je žena diskriminirana, pa čak i ponižavana. Možete nam reći nešto o tomu?

Dr. sc. Silvana Fužinato: U patrijarhalnom vremenu i društvu u kojemu je Sveto pismo i nastalo žena nije imala jednak položaj i ulogu u društvenom i vjerskom životu kao muškarac. Primjerice, muž je bio gospodar cijele obitelji, pa i žene. Bez muževljeve privole nije mogla poduzeti nikakav važniji posao niti položiti svečani zavjet. Muža je nazivala svojim gospodarom, a sebe njegovom sluškinjom. Muškarci sa ženama zajedno ne jedu niti se mole. Za njih je bilo posebno mjesto u hramu i u sinagogama, te nisu mogle pravovaljano svjedočiti. No s druge strane, pogledamo li Isusov život i njegovo javno djelovanje, lako ćemo uočiti da je Isus ženama vratio njihovo dostojanstvo i da one od samog početka njegovog javnog djelovanja postaju članovi njegove mesijanske zajednice. Sjetimo se samo Luke koji govori o ženama koje su uz dvanaestoricu slijedile Isusa na njegovu putu iz Galileje prema Jeruzalemu i posluživale im od svojih dobara. Žene su i prve kojima se Uskrsli ukazuje. Mariju Magdalenu tradicija naziva *apostola apostolorum* – „apostolica apostola”. Samarijanka je prva kojoj se Isus objavljuje izvan granica Izraela, pohvaljuje vjeru žene Sirofeničanke, grešnicu u kući Šimuna farizeja prikazuje kao model autentične ljubavi i vjere, itd. Možemo dakle zaključiti da su žene primatelji Isusove radosne vijesti, dio njegove mesijanske zajednice, modeli ljubavi, vjere i služenja, svjedoci i navjestitelji Uskrsloga.

Zvonik: Koji biste savjet dali našim vjernicima, kako se približiti Božjoj riječi? Kako dati mjesta Božjoj riječi u našoj svakodnevici?

Dr. sc. Silvana Fužinato: Mislim da nam Marija može biti i jest najizvrsniji primjer kako u svojem srcu i u svojem životu utjeloviti Riječ. Prije svega potrebno je vrata svojega srca i svojega doma otvoriti Božjem dolasku i njegovoj spasenjskoj Riječi, u svijesti da ćemo Boga susresti ondje gdje mu dopustimo da uđe. Drugo, da poput nje u srcu zajedno pohranjujemo i čuvamo Božju riječ i događaje vjerujući da u Božjem naumu ljubavi sve ima svoj smisao jer sve je milost, iako poput nje nećemo odmah sve razumjeti. U konačnici, potrebno je vjeru u Božju riječ pretočiti u svoj Veliča – hvalospjev zahvalnosti Božjim djelima koja i u našem životu čini, te pohiti Elizabetama našega vremena navješćujući im radost osobnog susreta s Bogom. U svojoj Riječi Bog je zagrlio svijet i čovjeka, u njoj nam objavljuje svoje i naše lice. Stoga u svojem „danas” uđimo u dijalog s Bogom čitajući i slušajući njegovu Riječ kako bismo na tom Izvoru vode žive crpili snagu na putu potpunog sjedinjenja s njim i kako bi se u našem životu ispunile riječi svetoga Grgura Velikoga: „Tko poznaje Pismo, poznaje Božje srce!”

Nedjelja, 4. 2. 2024.

PETA NEDJELJA KROZ GODINU

ČITANJA: Job 7, 1-4.6-7; Ps 147, 1-6; 1Kor 9, 16-19.22-23; Mk 1, 29-39

U mnoštvu događaja o kojima slušamo u današnjem evanđelju, čovjeku lako promakne jedna kratka Isusova rečenica: „Ta zato sam došao”. Zaključak je to Isusova odgovora o potrebi odlaska i propovijedanja u drugim mjestima. Primjer za vjernika akcije koji nije zatvoren u svoje okvire poznatog – bilo da se radi o mjestu, ljudima, situacijama. Dapače, njegova vjerodostojnost često je potvrđena pravim čudima. To nije primjer koji možemo odbaciti kao onaj koji se ne može ili ne treba slijediti. Radi se o dubokoj istini naše vjere – nenavezanost je otvorenost za Gospodina. Srce koje ne želi biti ovisno o stvorenom je plodno tlo za Božje djelovanje u životu drugih ljudi.

Nedjelja, 11. 2. 2024.

ŠESTA NEDJELJA KROZ GODINU

ČITANJA: Lev 13, 1-2.45-46; Ps 32, 1-2.5.11; 1Kor 10, 31 – 11,1; Mk 1, 40-45

Pažljivim razmatranjem današnjega evanđelja možemo uvidjeti velike sličnosti s evanđeljem čuda u Kani Galilejskoj (Iv 2, 1-11). Kao što je Blažena Djevica Marija, s vjerom u Božju svemoć ali i poštujući Božju slobodu djelovanja, rekla Isusu „vina nemaju” i „što god vam rekne učinite”, tako i gubavac dolazi i gotovo identičnim stavom govori: „Ako hoćeš, možeš me očistiti”. Zapravo, u obje situacije Isus se sažalio i uslišio molitvu. Molitelj vjeruje u Božju pomoć ako je to njegova volja. Snaga predanja u Božju volju dovodi do očitovanja Božje ljubavi u čudesima. Isus uistinu čisti od gube i pretvara vodu u vino. Molimo, ali s vjerom.

Nedjelja, 18. 2. 2024.

PRVA KORIZMENA NEDJELJA

ČITANJA: Post 9, 8-15; Ps 25, 4bc-5ab.6-7bc.8-9; 1Pt 3, 18-22; Mk 1, 12-15

Iako je opis Isusova boravka u pustinji kratak, vrlo je bogat. Sažima sve ono što čovjek proživljava u duhovnoj pustinji. Ona je mjesto susreta sa Bogom, ali i sa samim sobom. Takvi susreti često nisu ugodni. Redovito se ima dojam predugog boravka u pustinji i čini se da nema kraja. Istina je pak drugačija – Bog radi na nama. Tek kada se čovjek svojevolumeno ili pod drugim utjecajima makne iz svakodnevne rutine, Bog je više djelatan u našem životu. Možemo ostati na fizičkom mjestu na kojem smo bili i dosad, ali osjećamo tjeskobu samoće i susrećemo svoje zvijeri. Samo mirno, to je pustinja.

Nedjelja, 25. 2. 2024.

DRUGA KORIZMENA NEDJELJA

ČITANJA: Post 22, 1-2.9a.10-13.15-18; Ps 116, 10.15-19; Rim 8, 31b-34; Mk 9, 2-10

Naviknuli smo tijekom korizme slušati o postu, molitvi i djelima ljubavi. Današnje evanđelje je pomalo čudno za ovo vrijeme. Naime, apostoli su sa Isusom prolazili razna iskustva – čuda, ali i nejasne najave njegove muke i susret s vlastitom nevjerom. Ako smo iskreni, i naš duhovni život je baš takav. Ipak, i njima, a i nama, Gospodin udijeli poneki „sedmi dan” – dan preobraženja. Trenutak kada je njegova slava, moć, Božja snaga toliko očita da se čovjek prestraši koliko mu to iskustvo ulije vjeru. Sve se čini poput filma koji se brzo odigrao pred očima. Tijekom korizme, ali i izvan nje, nije sve na nama. Bog daruje čovjeka „sedmim danom”. Darivao je i iznova će darivati.

Sakramenti kršćanske inicijacije (III. dio)

Velečasni, može li to po kratkom postupku?

Prošli put smo razmišljali o tome „Što mi znači krštenje?”. Dok za krštenje male djece imamo koliko-toliko razložne odgovore, problematika se javlja kod pristupa odraslih u kršćanstvo. Zašto se (kao odrasli) želim krstiti? Ili, ako sam već kršten, zašto želim primiti ostale sakramente? Tu se već javljaju različiti odgovori, različite motivacije, nerijetko banalne (da bih mogao nekome biti kum, da dobijem papir i sl.). U takvim situacijama dolazi do glavobolje, što kod župnika, što kod onoga koji ište sakramente. Crkva od davnina predviđa određeni „postupak”, hod u pristupu odraslih u stvarnost sakramenata. Stoga pitanje „može li to po kratkom postupku” (govorim iz iskustva), pokazuje kolika je nečija istinska motivacija za sakramentalni život u Crkvi. Obično tada znam reći da se može dobiti i vozačka dozvola „po kratkom postupku”, „preko veze”. No time dobivamo i vozača koji je u smrtnoj opasnosti, kako za sebe tako i za druge. Dakako, različiti svećenici imaju različite prakse i pristupe. Postoje oni „gnjavatori” koji traže samo ono što traži Crkva u tim situacijama, no ima i onih kod kojih sve može („e to je pravi svećenik!”). Uzevši sve ovo u obzir, te imajući u svijesti da su sveti sakramenti neprocjenjivo blago od kojih ovisi naše spasenje, hajdemo vidjeti što Crkva očekuje po pitanju pristupa odraslih u kršćanstvo.

U *Direktoriju za pastoral sakramenata u župnoj zajednici* (Hrvatske biskupske konferencije) možemo naći dobre upute za pripremu na krštenje odraslih, u skladu s liturgijskim i pravnim propisima opće Crkve. Pristup odraslih u kršćansku vjeru zahtijeva cjelovitost pouke u vjeri te uvođenja u kršćansko bogoštovlje i kršćanski život. Pojam „kršćanska inicijacija” podrazumijeva stupnjeviti „hod u vjeri”, koji započinje prihvaćanjem kršćanskog navještaja (kerigme), zatim se produbljuje poukom (katehezom) te ima vrhunac u slavljenju sakramenata krštenja, potvrde i euharistije. Katekizam Katoličke Crkve taj hod ovako sažima: „Već od apostolskih vremena, da netko postane kršćanin, mora proći određeni put i inicijaciju u više stupnjeva. Taj se put može proći brže ili sporije. Međutim, uvijek mora sadržavati neke bitne elemente: navještaj Riječi, prihvaća izljev Duha Svetoga, pristup euharistijskom zajedništvu”.

Prvo je razdoblje **predkatekumenat**, odnosno prva evangelizacija, koja može trajati ovisno o pojedincu, a cilj joj je da osobu uvede u ozračje vjere. To vrijeme završava obredom primanja među kandidate (katekumene) u župi kojoj pripada. Prvi korak uvijek je

obraćenje, koje je plod Božje milosti i ljudskog nastojanja. Budući da je Crkva zajednica vjernika, i hod prema punini crkvenog zajedništva redovito se događa u župi, odnosno na razini mjesne Crkve, koja je dužna pratiti pripravnike (katekumene) molitvom i zajedništvom u bogoštovlju.

Drugo se razdoblje naziva **katekumenat**, u užem smislu riječi obilježen je prilagođenom vjerskom poukom (katehezom) o vjerskim istinama i zapovijedima, zatim polaskom na duhovni put uz pomoć vježbanja u kršćanskom životu, te sudjelovanjem u liturgijskim obredima. Trajanje katekumenata ovisi o okolnostima, za što su ovlaštene biskupske konferencije, a redovito traje od jedne do tri godine. Sadržaj katehetske pouke treba uključivati upoznavanje Svetoga pisma i nauka Crkve (vjerskih istina), te upućivati u molitveni i praktično-moralni vid kršćanskoga života i djelovanja u društvu i svijetu.

Treće je razdoblje najintenzivnije **vrijeme čišćenja i prosvjetljivanja**, što se redovito događa u vrijeme korizme prije slavlja samih sakramenata. U prisutnosti zajednice predviđene su „provjere”, u kojima se od katekumena traži da pred zajednicom javno očituje prihvaćanje kršćanske vjere kao i svjedočanstva onih koji su ga pratili o njegovoj prikladnosti za primanje sakramenata. Tada se katekumena „izabire” te postaje izabranik. U zadnju korizmu nedjelju predaje mu se svjedočanstvo vjere (Vjeronanje) i molitva Gospodnja (Očenaš). Ako je moguće, na Veliku subotu može se obaviti ponavljanje vjeroispovijesti, obred Effata („otvaranje” sluha i govora), te predkršno pomazanje katekumenskim uljem. Središnji je čin pristupa odraslih u kršćanstvo **podjeljivanje svih triju sakramenata inicijacije**: krštenja, potvrde i euharistije, po mogućnosti u slavlju Vazmenoga bdijenja. Idealno bi bilo da tome slavlju predsjedava biskup, kao glava mjesne Crkve. U skladu s kršćanskom predajom, krštenik odmah poslije krštenja prima i sakrament potvrde (krizme), te biva pripušten cjelovitom sudjelovanju u euharistijskom slavlju.

Četvrto razdoblje naziva se vremenom **mistagogije**, koje se poklapa s liturgijskim vazmenim vremenom te se dovršava svetkovinom Duhova (Pedesetnice). U ranom kršćanstvu u tom se vremenu tumačilo kršćanska otajstva, posebno sakramente kako bi novokrštenici bili sve dublje uvedeni u kršćansku vjeru. To je također i vrijeme intenzivnog sudjelovanja u kršćanskom bogoštovlju, pogotovo u euharistiji, ali i u drugim oblicima pobožnosti kao i u različitim susretima vjernika.

Pismo Galaćanima (problem zajednice)

U gore navedenom pismu sv. Pavao samo usput spominje laži koje Galaćani nanovo žele usvojiti. Na primjer, *jeste li primili Duha po djelima zakona...?* (Gal 3, 2). *Kako se sad opet vraćate k nemoćnim i bijednim počelima i opet im, ponovno, hoćete robovati?* (Gal 4, 9). Dalje: *Dane pomno opslužujete, i mjesece, i vremena, i godine* (Gal 4, 10). *Ako se obrežete, Krist vam ništa neće koristiti* (Gal 5, 2). Iz ovih rečenica vidimo da u zajednici vlada anarhija. U nekim starim običajima, služenju silama – sasvim poganskim stvarima ili vraćanju židovstvu – žele naći spasenje, osobito u problemima svagdašnjice. Pazimo: i ondašnji i današnji čovjek s pravom traži pomoć, prisustvo Boga u svagdašnjem životu. Ako to Stvoritelj uskraćuje, nije dobar Bog!

Na sve ovo apostol naroda ovako odgovara: *...odasla Bog u srca vaša Duha Sina svoga...* (Gal 4, 6). Koja je razlika između onoga što traže Galaćani i što živi sv. Pavao? Mjesna crkvena zajednica, njezini članovi osjećaju se praznima. U duši se javlja kušnja: gdje je Bog, gdje Isus? U konkretnim situacijama javlja se patnja i čovjek traži pomoć, rješenje, izbavljenje... Galaćani vrše kompenzacijske čine: ne vjeruju da je Isusov Duh u njima i zato se okreću vanjskim predmetima, silama, običajima. Današnji čovjek uopće nije drukčiji: ako netko nema Isusa u sebi okreće se užitcima, novcu, karijeri, subjektivnim ludilima, prikazujući sve to normalnim ili ekstravagantnim, čime se izdiže iznad drugih. Sve se to ruši još u ovome svijetu, ne govoreći o trenutku, kada Adam kreće pred Stvoritelja.

Sveti Pavao ima rješenje od Boga: *odasla Bog u srca vaša Duha Sina svoga...* Time želi reći da se rješenje za smisao života ne traži u vanjskome svijetu nego u čovjekovoj nutrini. Zato jer je „Duh Sina” najveća sila i u ovome i u Božjemu svijetu, Adama vodi do cilja i rješava njegove egzistencijalne probleme. Na kraju, čak i problem smrti. Ako osoba nema povezanost s Otkupiteljem, okreće se svijetu u kojemu je sve manje vrijedno od njega samoga. Izgrađuje „paraliturgije” – neke običaje, vjerovanja, aktivnosti koje prikazuje kao smisao života. Iza ovih kompenzacijskih čina vrlo brzo dolazi do duhovnog rušenja i više nema snage

„stvarati” nego bježi u smiješne, ponekad čak u opasne aktivnosti (piće, droga, samoubojstvo).

Sveti Pavao spominje samo jednu stvar: *odasla Bog u srca vaša Duha Sina svoga...* – jer taj Duh je životni princip. Zakon, obrezivanje, prirodne sile, poganske svečanosti ne daju nutarnju snagu živjeti trajno u dobrome zajedno s Uskrsim. Čitav Stari zavjet hrva se s problemom da Židovi nemaju snage ispuniti ono što traži Zakon. U Novom zavjetu dogodilo se ono što apostol spominje: po euharistiji Krist živi u katoliku. Zato on ima nutarnju silu ustrajno raditi dobro, podići

Galaćani vrše kompenzacijske čine: ne vjeruju da je Isusov Duh u njima i zato se okreću vanjskim predmetima, silama, običajima. Današnji čovjek uopće nije drukčiji: ako netko nema Isusa u sebi i nije povezan s Otkupiteljem okreće se užitcima, novcu, karijeri, subjektivnim ludilima, prikazujući sve to normalnim ili ekstravagantnim, čime se izdiže iznad drugih. /.../ Čovjek s pravom traži prisustvo Uskrsloga u svagdašnjem životu i ta mu je želja ispunjena po sakramentima. Čovjek današnjice treba se osloboditi kompenzacijskih čina, jer darovan mu je Duh Sina. On je živi hram u kome Uskrsli stanuje. Svake nedjelje osvježavamo ovaj događaj u sebi po pričesti

ljude oko sebe i voditi ih prema nebeskome Ocu. Sveti Pavao zapravo želi reći, razjasniti da Adam nema pravo okrenuti se za pomoć onim stvarima koje su ispod njega. Čovjeku jedino Bog može pomoći egzistencijalno. Bog koji je nad njim i Bog koji je u njemu svakoga dana. S njim se osoba ne gubi ni u smrti! Čovjek s pravom traži prisustvo Uskrsloga u svagdašnjem životu i ta mu je želja ispunjena po sakramentima. Galaćani, pa i čovjek današnjice treba se osloboditi kompenzacijskih čina, jer darovan mu je Duh Sina. On je živi hram u kome Uskrsli stanuje. Svake nedjelje osvježavamo ovaj događaj u sebi po pričesti. Slično po molitvama i dobrim djelima. Time nas Isus osposobljava da i u trenutku smrti jasno vidimo, doživimo u sebi, čak i ovome smrtnom tijelu: *... odasla Bog u srca vaša Duha Sina svoga* – i po njemu ulazimo u svijet gdje nas čeka život, i to božanski život.

Nedjelja Božje riječi – (ne)obična nedjelja?!

Kada je papa Franjo na spomendan sv. Jeronima, 30. rujna 2019. godine, proglasio Nedjelju Božje riječi, mnogi su se iznenadili. Svjetska katolička biblijska federacija (CBF) u ime mnogih vjernih zajednica koje se bave biblijskim pastoralom i apostolatom zamolila je da se Svetom pismu posveti više pozornosti jer se osjeća izgladnjelost mnogih zajednica za Božjom riječju, a papa Franjo je odredio da se na treću nedjelju kroz godinu slavi Nedjelja Božje riječi po cijelom svijetu.

ŠTO SE TO SLAVI?

Mnogima je još uvijek nejasno što se to slavi u tu nedjelju i radi čega je Nedjelja Božje riječi uopće uvedena. Je li to „Biblijska nedjelja” u kojoj se govori o knjizi Svetog pisma? Je li naglasak na Riječi Božjoj koja se utjelovila u Kristu? Dokument „Aperuit illis” kojim je Papa proglasio ovo posebno slavlje govori i o „Riječi Božjoj” i o „Bibliji” ili „Svetom pismu” i upotrebljava ih kao sinonime, ne praveći neku posebnu razliku. Osim poteškoća sa shvaćanjem slavlja ovog posebnog dana posvećenog Božjoj riječi, mnogi katolici još uvijek imaju i poteškoće sa shvaćanjem mjesta i značenja Biblije za vjernički život. Iako se već petu godinu zaredom treba slaviti Nedjelja Božje riječi u svim župnim zajednicama, ovo slavlje, pa čak ni spomen Božje riječi na treću nedjelju kroz godinu još nije zaživio. Sve to nam govori da je potrebno još mnogo toga učiniti, ne samo za promoviranje ovoga slavlja, nego za promicanje biblijskog pastoralnog djelovanja.

KATOLIČKA POBOŽNOST I PROUČAVANJE BIBLIJE NISU U SUPROTNOSTI

Tipično katolički odnos prema Bibliji, koji je tijekom povijesti dugo bio istinski ambivalentan, unatoč nauku Drugog vatikanskog sabora koji je Svetome pismu dao čvrsto i široko mjesto u bogoslužju, još uvijek remeti jasnoću crkvenog nauka. Nije malen broj vjernika koji smatraju da su oni koji se bave čitanjem i proučavanjem Biblije neka vrsta protestanata. Zauzetost oko čitanja Biblije i promicanje biblijskog pastoralnog djelovanja još uvijek se smatra prilično „sumnjivom” djelatnošću. Svatko tko je previše privržen Bibliji u određenoj se mjeri smatra izdajnikom prave katoličke pobožnosti. Predrasuda da se Biblijom bave isključivo protestanti i pripadnici drugih kršćanskih zajednica uvelike šteti zdravom katoličkom nauku i usporava napore oko promicanja zauzetosti katolika oko čitanja i proučavanja Svetoga pisma.

SVAKA NEDJELJA JE NEDJELJA BOŽJE RIJEČI?

Kritike uvođenja slavljenja Nedjelje Božje riječi dolaze i od strane samih voditelja liturgijskih slavlja. Biblija je (ili bi trebala biti) ionako dio svakog euharistijskog slavlja,

ne samo nedjeljom, nego i onih tijekom tjedna. Nedjelja Božje riječi nije u biti potrebna, jer naglašava ono što je već uobičajeno i normalno pa se posebnim slavljem ne donosi nikakva dodana vrijednost liturgijskom slavlju. To je, naravno, sasvim točno. Ipak, kada bi „stol riječi” u Katoličkoj Crkvi bio tako pomno pripremljen u svakodnevnoj praksi kao „stol blagovanja”, slavljenje Nedjelje Božje riječi ne bi bilo potrebno.

Uspoređujući „stol riječi” i „stol blagovanja” vidimo da je „posuđe” na stolu riječi često nemarno složeno, pribor za jelo je često oštećen, istrošen ili nedostaje, a spužvica za pranje posuđa leži na stolnjaku. Nitko ne bi stavio šalicu kave na kalež ili pliticu. Ali lekcionar, s druge strane, često posluži kao fascikl za župne navještaje. Preostale hostije se s poštovanjem pohrane u tabernakul, a lekcionar se nakon čitanja stavlja na stolicu ili, u najboljem slučaju, na stolić, a vrlo često završi na polici ispod ambona. Hostije se nikad ne smiju zamijeniti krekerima od pira, ali se knjiga Božje riječi bez ikakvih problema zamjenjuje fotokopiranim tekstovima ili se čitanje pročita s mobitela i tableta?! Stoga je jasno da je biblijska nedjelja neophodna kao podsjetnik na ono što bi trebalo biti, a nije. Čitanje i naviještanje Božje riječi doista se nalaze u krizi. Kao što je uvođenje svetkovine Tijelova bilo neophodno u vrijeme neprikladnog odnosa prema euharistijskom otajstvu, tako je i slavljenje Nedjelje Božje riječi neophodno u današnje vrijeme.

Radi toga Papa ističe neke konkretne točke u kojima bi se cijenjenje Biblije moglo bolje pokazati u praksi. Jesu li čitači dovoljno poučeni za službu koju izvršavaju? Cijeni li se služba čitača kao jedna od važnih službi u liturgijskom slavlju? Priznaje li se čitačima prikladno mjesto i dostojanstvo kao i drugim služiteljima u liturgijskim slavljinama? Što je s kvalitetom homilija? Jesu li biblijski utemeljene i ispravne, dobro pripremljene i dobro predstavljene? Preporučaju li i potiču li voditelji župnih zajednica i osobno čitanje Biblije? Mnogi svećenici s velikom pažnjom i brižnošću postavljaju „stol blagovanja”, a brinu li se istom pobožnošću za pripremu „stola riječi”?

NEDJELJA BOŽJE RIJEČI NIJE OBIČNA NEDJELJA

Nedjelja Božje riječi nije i ne bi trebala biti samo još jedna od tematskih nedjelja. Govor o Božjoj riječi, o Bibliji na tu nedjelju je samo pola koraka na putu novih praksa koje bi se trebale začeti u tu nedjelju i donositi plod tijekom cijele godine u ispravljanju i poboljšavanju onoga što nije dovoljno dosljedno u odnosu prema Božjoj riječi. Nedjelja Božje riječi je slavlje koje nas upućuje na nove oblike praktičnog postupanja prema Božjoj riječi i kao knjizi – Bibliji – i kao utjelovljenoj Riječi – Isusu Kristu.

Doprinos Crkve miru

O VAŽNOSTI I POTREBI NENASILJA

U prethodna dva broja *Zvonika* razmotrili smo „pravila rata” i Isusova „pravila mira”. U ovom broju ćemo se podsjetiti što sve Crkva čini za mir u svijetu. U prvom dijelu prikazujemo ono što Kompendij socijalnog nauka govori o tom doprinosu, a u drugom dijelu prenosimo odlomke iz ovogodišnje poruke pape Franje za Svjetski dan mira koji smo proslavili na svetkovinu Marije Bogorodice, odnosno na Novu godinu.

Način prikaza iz Kompendija je sličan kao i u prošlom broju. Navode iz kompendija označavam ovako: Kompendij, br.; bilješke citata iz Kompendija ne prenosim nego u zagradi navodim tko je rekao određenu misao.

Kompendij socijalnog nauka Crkve pod naslovom „Promicanje mira” ističe i sljedeće: „Nasilje nikada nije ispravan odgovor. Crkva uvjerenjem svoje vjere u Krista i sviješću o svojem poslanju proglašava da je nasilje zlo, da je nasilje kao rješenje problema neprihvatljivo, da je nasilje nedostojno čovjeka. Nasilje je laž, jer je protivno istini naše vjere, istini naše čovječnosti. Nasilje uništava ono što govori da štiti: dostojanstvo, život i slobodu ljudskih bića. I sadašnji svijet treba svjedočanstvo nenoružanih proroka, koji su, nažalost, predmet ruganja u svakome dobu: Oni koji se u obrani ljudskih prava odriču nasilja i prolijevanja krvi te pribjegavaju sredstvima obrane kojima raspolažu slabiji, svjedoče time evanđeosku ljubav, dokle god to nije na štetu prava i dužnosti drugih ljudi i društva. Oni koji tako postupaju zakonito potvrđuju u kako teške fizičke i moralne pogibije uvodi pribjegavanje nasilju koje uzrokuje ruševine i smrt” (Kompendij, br. 495). Nažalost, svjedoci smo i početkom nove kalendarske godine istinitosti tvrdnje navedene u Kompendiju: koliko boli i tuge, koliko ranjenih i ubijenih; koliko rana na duši i koliko duševne patnje zbog nepravde, ali i zbog mržnje i želje za osvetom; koliko razorenih zgrada i infrastrukture koje će biti teško i, u svakom slučaju, vrlo skupo obnoviti. Možemo samo reći: Bože, smiluj se i zaustavi „ludilo rata”.

Nakon govora o potrebi „nenasilja” Kompendij sažeto iznosi kakav je doprinos miru davala Crkva tijekom svoje povijesti i kako to čini danas.

DOPRINOS CRKVE MIRU U PROŠLOSTI I SADAŠNJOSTI

Crkva je sakrament i sredstvo mira u svijetu, naglašava Kompendij. Crkva oduvijek poziva osobe, narode, države i nacije da postanu i budu sudionici njezine skrbi za uspostavljanje i učvršćivanje mira. Njezino zalaganje također podržava međunarodno pravo. Crkva nadalje uči da je pravi mir moguć samo u opraštanju i pomirenju, što je izuzetno teško i može se dogoditi samo kada je opraštanje uzajamno. No to opraštanje ne dokida zahtjeve pravednosti i istine. U tom smislu su pravda

i istina konkretni uvjeti pomirenja. Istina može biti samo jedna, svi zločinci trebaju biti primjereno kažnjeni, a ratna šteta nadoknađena. Crkva se za mir bori i molitvom. Molitva otvara srca za susret s bližnjima u poštovanju, povjerenju, razumijevanju i ljubavi. Molitva ulijeva također i hrabrost i potporu svim pravim prijateljima mira da ustraju u promicanju mira ondje gdje žive i rade. Euharistijsko slavlje kao vrhunska molitva ujedno je i izvor i vrhunac cijeloga kršćanskog života te neiscrpno vrelo svakog istinskoga kršćanskog zauzimanja za mir. Svjetski dani mira su osobito intenzivna slavlja prozobene molitve za mir i zauzimanja u izgradnji svijeta mira. Papa Pavao VI. utemeljio ih je radi toga „da se mislima i nakanama mira posveti posebno slavlje prvoga dana građanske godine”. Papine poruke za tu godišnju prigodu bogati su izvor za podanašljenje i razvoj socijalnog nauka te pokazuju stalno pastoralno djelovanje Crkve u prilog mira (usp. Kompendij socijalnog nauka Crkve 516. – 520.).

PORUKA PAPE FRANJE ZA SVJETSKI DAN MIRA 2024.

Poruku za ovogodišnji Svjetski dan mira Papa je naslovio: „Umjetna inteligencija i mir”. Na početku svoje poruke Papa podsjeća kome je ona upućena: „Na početku nove godine, milosnog vremena koje Gospodin daruje svakome od nas, želim se obratiti narodu Božjem, narodima, čelnicima država i vlada, predstavnicima različitih vjera i civilnog društva, te svim muškarcima i ženama našeg vremena kako bih im uputio najbolje želje za mir”. Ovu temu papa Franjo je odabrao u času kada je ona vrlo goruća i podvrgnuta brojnim provjerama u kojima se nastoje otkriti sve pozitivne i negativne osobine umjetne inteligencije. Glede zauzimanja za mir uz pomoć umjetne inteligencije on zaključuje: „Nadam se da će nas ova razmišljanja potaknuti da se pobrinemo da napredak u razvoju oblika umjetne inteligencije u konačnici služi cilju ljudskog bratstva i mira. To nije odgovornost nekolicine, već čitave ljudske obitelji. Mir je, naime, plod odnosâ koji drugog prepoznaju i prihvaćaju u njegovu neotuđivom dostojanstvu kao i suradnje i predanog zalaganja u potrazi za cjelovitim razvojem svih ljudi i svih naroda. Moja molitva na početku nove godine jest ova: da brzi razvoj oblika umjetne inteligencije ne poveća nejednakosti i nepravde kojih je već ionako premnogo u svijetu, nego da pomogne u okončanju ratova i sukoba i ublažavanju mnogih oblika patnji koji muče ljudsku obitelj. Neka kršćani, vjernici različitih religija i muškarci i žene dobre volje, skladno surađuju kako bi iskoristili prilike i uhvatili se u koštac sa izazovima koje pred nas stavlja digitalna revolucija i predali budućim naraštajima svijet u kojem će biti više solidarnosti, pravde i mira”.

U idućem broju: *Što je ljudima iz Crkve sporno u dokumentu „Molitveno povjerenje”?*

Točka usijanja 31. – blagoslov istospolnih parova

Velečasni, o tome se puno govori i puno piše, ali mi nije jasno je li Papa doista dopustio blagoslov istospolnih parova? Hvala vam na odgovoru. I. B.

Poštovani čitatelju, u javnosti, ali i u mnogim privatnim grupama, kako na društvenim mrežama tako i društvu općenito, podigla se velika prašina kada je izašla deklaracija *Fiducia supplicans* – *Molitveno povjerenje*, a koja je progovorila „i” o blagoslovu istospolnih parova. U takvom metežu postoje oni koji će slegnuti ramenima čekajući da se prašina slegne, bit će i onih koji će žurno zauzeti neku od strana, a vjerujem da će biti i onih koji će čitati i pročitati, gledati i vidjeti, slušati i čuti i shodno tomu ispravno odreagirati.

PAPA JE DOPUSTIO BLAGOSLOV ISTOSPOLNIH PAROVA!

Od 45 točaka ove deklaracije, sve od 1. do 30. točke poziva se i naglašava na crkveni nauk, na tradiciju i na nepromjenljivost učenja, kao i objašnjenje samog blagoslova. Ono što je većinu dovelo do „točke usijanja” jest točka 31., koju u cijelosti prenosim: „Unutar tako ocrtanog obzora nalazi se mogućnost blagoslova parova koji žive u neredovitim situacijama i istospolnih parova, čiji oblik ne smije biti obredno određen od strane crkvenih vlasti, kako ne bi došlo do brkanja s blagoslovom vlastitim za sakrament ženidbe. U tim se slučajevima podjeljuje blagoslov koji ne samo da ima uzlaznu vrijednost, već je i zazivanje silaznog blagoslova od samoga Boga na one koji, prepoznajući sebe kao siromašne i one kojima je potrebna njegova pomoć, ne traže legitimitet svojeg vlastitog statusa, nego mole da sve istinski dobro i ljudski valjano što je prisutno u njihovu životu i odnosima bude obogaćeno, ozdravljeno i uzdignuto prisutnošću Duha Svetoga. Ti oblici blagoslova izražavaju molbu Bogu da udijeli one pomoći koje dolaze iz poticaja njegova Duha – koje klasična teologija naziva ‘aktualnim milostima’ – kako bi ljudski odnosi mogli sazrijevati i rasti u vjernosti poruci evanđelja, oslobađajući se od svojih nesavršenosti i krhkosti i koji se izražavaju u sve većoj dimenziji božanske ljubavi.”

Zanimljivo je kako se većina „uhvatila” za ovaj moment „istospolnih parova”, preletjevši riječi prije, a koje glase: „neredovitim situacijama”. A zar u župama nema i onih, osim prikrivenih homoseksualaca, koji su rastavljeni iz raznih razloga, što jer je netko od supružnika alkoholičar, nasilnik, seksualni prestupnik, pedofil, emotivno ne stabilna ličnost itd.!? To su teške i bolne situacije u kojima mi „jasni i postojani” bez tih problema trezvene glave možemo reći da se takva strana zanemari. Dakle, posrijedi je dokument proizašao iz pastoralnog iskustva temeljenog na konkretnom radu i suočavanju sa svim iznimkama i ekstremima na „terenu”, a ne iz „uredskih promišljanja” otuđenih od stvarnosti života.

LITURGIJSKI BLAGOSLOV I PASTORALNI BLAGOSLOV

Ako postoje blagoslovi kuća, štala, konja, stranaka, polja čak i svilenih buba, možda možemo i grešnog čovjeka staviti u jedan. Ipak takav blagoslov nije liturgijski, a kojemu su podložna stvorenja i predmeti. I to deklaracija strogo naglašava. Kako su i pored navedenih točaka postojale nejasnoće, Dikasterij za nauk vjere izdao je priopćenje za javnost o primjeni deklaracije *Fiducia supplicans* 4. siječnja 2024. U kojem se navodi sljedeće: „Ova deklaracija ostaje čvrsto utemeljena na tradicionalnom učenju Crkve o braku, ne dopuštajući nikakvu vrstu liturgijskog obreda ili blagoslova sličnih liturgijskom obredu koji bi mogli stvoriti zabunu”. Kada je riječ o parovima koji žive u neredovitim situacijama postupa se tako da „se njihov status službeno ne potvrdi ili da se na bilo koji način mijenja neprolazno učenje Crkve o braku. Stoga su nedopustivi obredi i molitve koji mogu stvarati pomutnju između onoga što je u suprotnosti s brakom i onim što je temeljno za brak kao ‘isključiva, postojana i neraskidiva zajednica između muškarca i žene, prirodno otvorena za rađanje djece’”. Posrijedi je i druga strana značenja „blagoslova”.

Prava novina deklaracije jest „pastoralni blagoslov”. I kao kod točke 31., mišljenja sam da će i ovdje vjerojatno doći do još većeg usijanja, na sreću daleko više u kleričkim krugovima i klerikaliziranim zajednicama. Točka 30. naglašava kako „popularni osjećaj blagoslova uključuje i vrijednost silaznog blagoslova”. Možda smo smetnuli s uma da značenje blagoslova nisu samo potvrda i pristanak, nego da on sadrži milost „odozgo” kojom se mogu razriješiti spone grijeha. Zar kao svećenik koji ide u blagoslov obitelji ne blagoslivljam i one obitelji koje nemaju regulirani bračni status u Crkvi, bilo rastavljene pa ponovo vjenčane, bilo ne vjenčane ili pak samo civilno!? Zar se njima ovih dana masovno uskraćuje blagoslov? Ne, nego se i za njih moli i njih blagoslivlja i to ne grijeh, nego grešnika i tako već sada sprovodi točka 31.

BENEDIKT XVI.

Papa Benedikt XVI. je poučavao: „Poput Marije, Crkva je posrednica Božjeg blagoslova za svijet: prima ga primajući Isusa i prenosi ga noseći Isusa. On je milosrđe i mir koje svijet ne može sam sebi dati i koji su mu uvijek potrebni, i više od kruha”.

ALI PAPA FRANJO...

Mogao bih još mnogo pisati, i treba još mnogo pisati. Želja mi je samo da vi, dragi vjernici, ne nasjednete na priče neprijatelja crkve koji nose i kleričku odjeću i političko odijelo i youtubersku popularnost. Uzmite dokumente koji su javni i službeni i čitajte i neka se ne uznemiruje srce vaše!

Poštovani, svoja pitanja možete poslati na e-poštu: stipic-nebojsa@gmail.com, kao i na Facebook profil Nebojša Stipić

Riječ Božja

Primiti Riječ Božju znači primiti Isusa Krista, Boga, ući u zajedništvo Presvetoga Trojstva, posjedovati život vječni. Primanje Riječi jest čin vjere koja je postala povjerenje jer Bog nas ne može prevariti. Riječ Božju treba slušati. Riječ treba pohraniti u svom srcu i o njoj razmišljati poput Blažene Djevice Marije

Proslov Dogmatske konstitucije *Dei verbum* o božanskoj objavi Drugog vatikanskog sabora kaže: „Božju riječ pobožno slušajući i vjerno je proglašavajući, Sveti sabor slijedi sv. Ivana koji veli: 'Navješćujemo vam život vječni, koji bijaše kod Oca i pokazao se nama: što smo vidjeli i čuli navješćujemo vama, da i vi imate s nama zajedništvo, a zajedništvo naše je s Ocem i sa Sinom njegovim Isusom Kristom.'” I nastavlja u I. glavi: „U svojoj dobroti i mudrosti odlučio je Bog da objavi sebe i da saopći Otajstvo svoje volje kojim ljudi po Kristu, Riječi koja tijelo postade, u Duhu Svetom imaju pristup k Ocu i postaju zajedničari božanske naravi. I tako, ovom objavom nevidljivi Bog u bujici svoje ljubavi zapodijeva razgovor s ljudima kao prijateljima i s njima druguje da ih pozove u zajedništvo sa sobom i da ih u nj prigrlji.”

U božićnim danima slavili smo otajstvo utjelovljene Riječi. Vječna Božja riječ postala je vidljiva u tijelu Isusa Krista, Sina Božjega. On je život vječni koji bijaše kod Oca i pokazao se nama. Primiti Božju riječ znači primiti Isusa Krista, Boga, ući u zajedništvo Presvetoga Trojstva, posjedovati život vječni. Primanje Riječi jest čin vjere koja je postala povjerenje jer Bog nas ne može prevariti. Ako vjerujemo u Boga onda moramo vjerovati u objavljene istine o Bogu i čovjeku i usklađivati svoj život s Božjim naumom o čovjeku. Riječ Božju treba slušati. *Zaista, zaista, kažem vam: tko sluša moju riječ i vjeruje onomu koji me poslao, ima život vječni i ne dolazi na sud, nego je prešao iz smrti u život* (Iv 5, 24). Riječ treba pohraniti u svom srcu i o njoj razmišljati poput Blažene Djevice Marije. Tada ćemo se uvjeriti u ono: „Riječi tvoje, Gospodine, duh su i život.” Osjetit ćemo da je naš duh vođen Duhom Svetim i tako ćemo donositi plodove Duha.

Slušanje Božje riječi Isus postavlja kao mjerilo naše bliskosti s Bogom, s Njime. *A on im odgovori: Majka moja,*

braća moja – ovi su koji riječ Božju slušaju i vrše (Lk 8, 21). Ne trebamo zavidjeti Majci Božjoj što je tjelesno rodila Isusa, jer to je njena jedinstvena uloga. Ali ju trebamo nasljedovati u slušanju riječi Božje. Isus se mogao utjeloviti jer je Marija rekla arkandelu Gabrijelu, koji joj donosi riječ Božju: „Evo službenice Gospodnje! Neka mi bude po riječi tvojoj.” I zato je Riječ tijelom postala i prebivala među nama.

U službi Riječi u ovim danima bili su mnogi svećenici prigodom blagoslova obitelji u njihovim domovima. Jedno od predloženih čitanja koje se naviješta tom prigodom kaže: *Riječ Kristova neka u svem bogatstvu prebiva u vama! U svakoj se mudrosti poučavajte i urazumljajte! Psalmima, hvalospjevima, pjesmama duhovnim od srca pjevajte hvalu Bogu! I sve što god riječju ili djelom činite, sve činite u imenu Gospodina Isusa, zahvaljujući Bogu Ocu po njemu!* (Kol 3, 16).

Isus želi da njegova riječ bude „živa i djelotvorna” (Heb 4, 12) u našim životima, da se osjetimo živima, voljenima, prihvaćenima, da prepoznamo „koliku nam je ljubav darovao Otac: djeca se Božja zovemo, i jesmo” (1 Iv 3, 1). Cijeli Stari zavjet jest priprava za utjelovljenje Riječi Božje koja nam objavljuje da je Bog Otac i da nas taj Otac ljubi i da „ovom objavom nevidljivi Bog u bujici svoje ljubavi zapodijeva razgovor s ljudima kao prijateljima i s njima druguje da ih pozove u zajedništvo sa sobom i da ih u nj prigrlji.”

Čitanjem zapisane riječi Božje u Svetom pismu upoznajemo živu Riječ Božju, Isusa, koji nam objavljuje da smo ljubljena djeca Božja. Nepoznavanje pisama je nepoznavanje Krista, kako reče sveti Jeronim. Dopustimo da nas poslušnost riječi Božjoj vodi „do jedinstva vjere i spoznaje Sina Božjega, do čovjeka savršena, do mjere uzrasta punine Kristove” (Ef 4, 13).

„U početku bijaše Riječ, i Riječ bijaše u Boga... I riječ tijelom postade i nastani se među nama” (Iv 1, 1.14). Razmišljajući o riječima možemo se prisjetiti da riječ ostavlja trag u ljudskom duhu, kao što noga ostavlja otisak u zemlji. Kada je Sigmund Freud naznačio da je moguće liječiti riječima, jedan od argumenata bilo je njegovo podsjećanje na zajedničko iskustvo većine ljudi, a to je koliko riječ može povrijediti. Martin Buber misli da je razgovor najdublji duhovni odnos, jer kaže da „ja nastaje u dodiru sa ti.” Svaki razgovor ukida razdaljinu između odvojenih bića. Dijalog omogućava da stignemo do sebe, samo ukoliko smo uspjeli stići i do drugoga. Istina kao takva se često dešava baš u nekom dijalogu, ne nužno u prosuđivanju.

Na psihoterapijski susret gledam na sličan način. To je razgovor dvoje ljudi s otvorenim oblicima mišljenja, gdje pojmovi i zaključci nemaju uvijek gotov oblik ili strukturu već se kreću, razvijaju, i kao takvi napreduju. Napreduje klijent u poboljšavanju svojih stanja i ponašanja, a tako i terapeut u svojoj namjeri. Često je to neka vrst „krčenja i raščišćavanja” misli, osjećanja, prošlih sadašnjih i budućih projekcija osobe. To je otvaranje mogućih značenja nakon vađenja korova, dekontaminiranih uvjerenja i oslobađanja rigidnosti uslijed nedostatka iskustava ili uslijed traumatskih iskustava i strahova.

Danas ljudi često govore da su depresivni. Uzrečica „depresivan sam”, koje mnogi nisu svjesni ali ju koriste, tako lako zastrašuje. Depresija sama po sebi jest ozbiljan poremećaj, a depresivna stanja mogu nam, među ostalim, govoriti o nečemu što je aktualno, a to je otuđenost. Otudenost vodi u usamljenost, što znači da nam manjka riječi za drugog kao i bivanja s drugim. Ljudi su na različite načine počeli izlaziti iz dijaloga i odnosa. Kada nismo u dijalogu nismo ni

u odnosu, a tada postajemo na neki način usamljeni i odvojeni od drugih.

Naš jezik umije biti grub. Još grublji ponekada biva unutarnji govor koji ljudi koriste. Nas u psihoterapiji interesira unutarnji govor osobe. Na koji način se ljudi obraćaju sebi, kako razmišljaju i koje emocije generiraju prateći svoj unutarnji tijek. Naše misli učvršćuju uvjerenja. Naš doživljaj je temeljen na govoru misli i često je subjektivan, nerealan, jalov, neizbrušen. Nekada tražim da klijent prevede svoje misli u riječi. Taj iracionalni govor, unutarnji govor utječe na naše unutarnje organe. Priča o psihosomatskim bolestima je isto tako priča o neizgovorenim riječima. Možda možemo da ne poznamo njihovu uzročno posljedičnu povezanost, ali je izvjesno da ona postoji.

U jednom istraživanju s bebama od 12 mjeseci, i bez izgovorenog glasa majka bi dala djetetu znak da dijete krene prema njoj i ono bi krenulo. Dakle, majčin znak,

Darivati sebe drugima jest pružati im ono što im nedostaje, kao i primati od njih ono što nama nedostaje. /.../ Drugi mi treba ne samo zato što mi je bližnji i što ga volim, već i zato što je različit od mene i što se tolerancijom prema njemu i ja razvijam

govor bez riječi onoga s kim smo u odnosu i tko nam je važan ima veliki utjecaj na nas. Važan je „paragovor” u psihoterapijskom odnosu. Neverbalna komunikacija, facijalna ekspresija, dodir. Spuštanje ruke na rame klijenta, rukovanje, zagrljaj, tapšanje.

Također, u partnerskom odnosu ili nakon seksualnog odnosa dodir je bitan, ne odvajanje. Usamljenost udvoje je teška opcija za neke parove koji je nose. Neko je napisao: „Govorimo i ne čujemo se, gledamo a ne poznajemo se, jedno uz drugo posve blizu, zbijeni, stranci...”

Ljudi bi sebe trebali prepoznavati u drugima da bi razumjeli ono što nam je zajedničko i opće. Ukoliko u srcu ostavimo mjesta za drugoga i ukoliko zaista djelujemo na drugoga, bilo prijatelja ili partnera, postajemo stanovnici i njegove duše. Ljudi se boje i izbjegavaju trpljenje. Međutim, ukoliko ne želimo završiti među vlastitim izoliranim zatvorenim prostorijama uma, nalik zatvoru, neophodno je otvoriti se prema drugome, drugima... Saslušati ili dati sebe kroz riječ, vrijeme, savjet, stav. Darivati sebe drugima jest pružati im ono što im nedostaje, kao i primati od njih ono što nama nedostaje. Trpljenje je uvjet napretka, rasta i zrelosti osobe. Drugi mi treba ne samo zato što mi je bližnji i što ga volim, već i zato što je različit od mene i što se tolerancijom prema njemu i ja razvijam.

29. siječnja

Blaženi Branislav Markiewicz

* 13. srpnja 1842. u mjestu Pruchnik u Poljskoj
† 29. siječnja 1912. u Miejsce Piastowe u Poljskoj

S lavi se kao spomendan u nadbiskupiji Przemyśl u Poljskoj i kod salezijanaca don Bosca. Blaženi Branislav (Bronisław Markiewicz) je bio šesto od jedanaestero djece gradonačelnika Jana Markiewicza i

Marianne Gryziecke u Pruchniku. Poslije osnovne škole i bogoslovije u Przemyślu, zaređen je 1867. godine za svećenika. Kao kapelan djelovao je šest godina u selu Harti i u katedrali u Przemyślu. Nakon toga je dvije

godine studirao pedagogiju, filozofiju i povijest na sveučilištima u Lavovu i Krakovu. Kada je 1872. godine u gradu izbila kuga, organizirao je pučke kuhinje i brzu liječničku pomoć. Društvo je zapalo u gospodarske i kulturne teškoće, pa je Branislav hrabrio župljane da budu napomoć svojim susjedima i da si, koliko mogu, i sami pomažu. Godine 1873. je postao župnik u mjestu Gać, a 1875. u mjestu Błażowa kraj Rzeszowa. Tamo je osnovao tkalačku radionicu da bi pomogao nezaposlenima. Godine 1882. je postao profesor pastoralnog bogoslovlja na bogosloviji u Przemyślu. Godine 1885. je otišao u Italiju, gdje je u Oratoriju kapele Pinardi u Torinu upoznao svetoga don Bosca, pa je 1886. godine sam pristupio salezijancima. Obolio je 1889. godine od tuberkuloze i našao se na rubu smrti. Po povratku u domovinu Branisław Markiewicz je 1892. godine imenovan župnikom u mjestu Miejsce Piastowe. Uz odobrenje biskupa, svetog Josipa Sebastijana Pelczara, te uz pomoć suradnika, počeo se brinuti o stotinama dječaka i djevojčica. Odmah je u župnom domu otvorio smještaj za napuštenu djecu i siročad. Godine 1895. je kuća prerasla u samostan, gdje je on s nekoliko budućih redovnika živio. Godine 1897. je osnovao redovničku kongregaciju po uzoru na statute i duhovnost svetoga Ivana Bosca. Otvorio je 1903. sirotište u Pawlikowicama za više od 400 djece, u kojem su napuštena i siromašna djeca pronašla ne samo dom nego i mogućnosti za svoje stručno usavršavanje i duhovni rast.

Blaženi Branislav Markiewicz je kao autor i izdavač pokrenuo brojna izdanja. U svoj drami „Bój bezkrwawy” („Nekrvni rat”) proročio je jednog papu Poljaka. To se proročanstvo ispunilo pojavom svetoga pape Ivana Pavla II. Markiewiczzevu Kongregaciju arkandela Mihaela je 1921. godine potvrdio krakovski nadbiskup, a 1966. ju je priznao i Papa. Kongregacija svetoga Mihaela Arkandela još i danas služi najsiromašnijima.

Bronisława Markiewicza je 19. lipnja 2005. godine, dopuštenjem pape Benedikta XVI., poljski primas kardinal Józef Glemp proglasio blaženim u Varšavi.

Govori vam sluga Božji o. Gerard Tomo Stantić, karmelićanin

Sveta Mala Terezija inspiracija služi Božjemu o. Gerardu Tomi Stantiću, OCD (1)

Otvorili smo jubilarnu 150. godišnjicu rođenja sv. Male Terezije 2. siječnja 2023. i završili 2. siječnja 2024. godine. Jubilarna godina kalendarski je prošla, ali nam je sv. Mala Terezija ostavila rudnik pisanog duhovnog blaga koji ima toliko rukavaca za istraživanje i iskapanje proživljenog evanđeoskog blaga. Sluga Božji o. Gerard Tomo Stantić, od kako je Mala Terezija proglašena blaženom i svetom, sve do svoje smrti, nije prestao iskapati to duhovno blago i primjenjivati ga u vlastitom duhovnom životu, kako nam govore njegovi pisani zapisi. U nekoliko nastavaka želim u našem *Zvoniku* približiti čitateljima način na koji je sluga Božji živio duhovnost „malog duhovnog puta” sv. Male Terezije.

Ponizni „Sluga Jahvin” Isus Krist, kako ga opisuje Sveto pismo, osobito Poslanica Filipljanima sv. Pavla apostola, polazišna je točka o. Gerarda za suobličenje Isusu Kristu, po svome redovničkom i svećeničkom posvećenju. Proglašenjem blaženom i svetom sv. Male Terezije, o. Gerard je u svetici ruža otkrio uzor kako se operativno stiže do suobličenja Isusu Kristu jednim novim sasvim „malim” putem duhovnosti. Oličenje ponizne duše o. Gerard motri u Djetetu Isusu: „Isus je mogao doći kao odrastao čovjek i otpočeti spasenje, došao je kao dijete kako bismo najprije postali djeca, a onda sve veći i veći” (*Razgovor s Isusom*, 004082-83). Oduševljava ga sv. Mala Terezija i njezino redovničko prezime: Od Djeteta Isusa i Svetoga Lica! U Terezijinom „prezimenju” sadržan je cijeli Isusov život, od jaslica do križa, sve do proslave Uskrsnuća, kojega ona želi slijediti. Otac Gerard je odabrao taj put hoda za Isusom, na način kako ga Gospodin zove. Oduševljava ga primjer nove sveteice ruža. Kada je ona mogla ostvariti svoj put svetosti, zašto i ja Gerard ne bih mogao?

Evandeoska krepost poniznosti i „malenosti” – temelj na kojemu se gradi duhovni život

U svojim zapisima o. Gerard tumači evandeosko značenje „biti dijete” u duhovnom životu, pomoću „maloga puta” sv. Male Terezije: „Mali Isus i Mala Terezija žele da se operemo vodom poniznosti kako bismo bili slobodni od ljudskog obzira i ponizni. Jer oholi nemaju vremena na Isusa misliti, jer im je glava puna pitanja: što misle o meni i što će o meni misliti” (*Isto*, 003352). U Maloj Tereziji otkriva novi put svetosti: „Život Male Terezije: novi način svetosti: dječja igra u usporedbi s drugim svetima... Isus je veliko cvijeće, Mala Terezija malo cvijeće: jedno i drugo miriše po svemu svijetu. Ovako ćemo cvijeće biti, ako ćemo Vas slijediti... Moje igranje: Vama dopadanje” (*Isto*).

Na putu evandeoskog hoda s Isusom postavljaju nam se zapreke. Ljudski obzir, što netko misli o meni ili što će drugi misliti o meni. Nismo slobodni od svoga sebeljublja. Oholi smo, ne možemo podnijeti ljudske kritike. Često puta sami ne vidimo svoje pogreške i dobro je da nas drugi gledaju i ukazuju na naše pogreške. Biti samokritičan i primiti dobronamjerne kritike koje nas oslobađaju od umišljene „svetosti”, evandeoski je put poniznosti. Kršćanska krepost poniznosti, evandeoska „malenost” temelj je na kojemu se gradi duhovni život: „Od maloga djeteta izrast će veliki odrastao čovjek, a od poniznog kršćanina veliki svetac. Dakle, zreo kršćanin, prijatelj Božji” (*Isto*). Sveta Mala Terezija, u usporedbi s velikim svetcima, sebe je uspoređivala s prahom naspram velike planine koja se diže do neba. Sliku „praha” o. Gerard primjenjuje na svoj duhovni rast: „Ako sam prah nemam straha jer me Vaša volja pokreće... Ako sam hrabri prah pokreće me vjetar Providnosti, protiv svake sile do nebeske slave” (*Theologia pastoralis*, 002805).

(nastavlja se)

Don Boscov preventivni odgojni sustav

Crkva 31. siječnja slavi spomendan svetog Ivana don Bosca, utemeljitelja salezijanaca čija je posebna karizma odgoj mladih i djece. Od ovog svetca možemo mnogo toga naučiti o odgoju i primijeniti na obiteljski život.

U svom poznatom pismu salezijancima iz 1884. don Bosco je napisao: „Onaj tko zna da je voljen voli, onaj tko voli sve postiže, a osobito kod mladih, i nije dovoljno mlade voljeti, potrebno je da oni postanu svjesni kako su voljeni”.

Svaki roditelj voli svoje dijete i čini ono što misli da je u određenom trenutku najbolje. Ipak, toliki se roditelji ponekad zapitaju jesu li negdje pogriješili, kako je moguće da ne vide rezultate svojih roditeljskih napora. Žalosno je čuti onu rečenicu iz razočaranja: „Sve smo učinili za njega/ nju, a tako nam to vraća”... Možda se odgovor krije upravo u ovoj don Boscovo misli: djeca trebaju ne samo biti voljena, nego toga postati svjesna. Od njega možemo naučiti kako to postići, kako doprijeti do djetetova srca i tako steći povjerenje koje je ključ dobrog odgoja. Svaki je odgoj zahtjevan jer je svaka osoba jedinstvena i nigdje ne možemo dobiti gotove recepte. Ipak, od onih koji su pokazali brojne dobre plodove vrijedi učiti i oponašati ih.

Svoj način odgoja sam naziva preventivni odgojni sustav. On podrazumijeva da se dijete upozna s onim što se od njega očekuje, ali da ne bude prepušteno prilikama da pogriješi pa da tada reagiramo. Zahtijeva budno oko odgojitelja, njegovu prisutnost i nježno vodstvo i ispravke. Tako se nastoje ukloniti prilike da dijete pogriješi. Ovaj pristup nastoji izbjeći svaku kaznu, osobito onu koja bi bila ponižavajuća za dijete. Kazna će možda trenutno dovesti do pristojnog i željenog ponašanja, ali u dubini duše izaziva bijes, srdžbu i želju za osvetom, nasilno ponašanje. Kada se pridobije djetetovo srce, ono prepoznaje i prihvaća da su savjeti, opomene roditelja, prijateljski glas koji ih štiti od neželjenih ishoda.

PRISUTNOST

Don Bosco traži da odgojitelji budu potpuno posvećeni odgajanicima i ne preuzimaju dužnosti koje bi ih od te primarne službe udaljile. Savjetuje da ih nikad ne ostavljaju same ili besposlene. Ovo je doista danas velik izazov za roditelje, i mlade i starije djece. I kada smo fizički prisutni, jesmo li posvećeni i okom i srcem? Primijetiti i vidjeti uvijek, ali možda nije uvijek trenutak za reakciju. Možda treba pričekati pravu priliku, nasamo opomenuti, potaknuti, posavjetovati. Ali i pohvaliti, ohrabriti, pojasniti. I kada smo zauzeti svojim poslovima, obvezama i važnijim stvarima, djeca i mladi trebaju znati da nikada nisu sami, da se mogu osloniti na nas u svojim pitanjima i nesigurnostima.

Riječ na uho za don Bosca ima posebno značenje. Savjetuje svakom djetetu ponekad reći nešto nasamo, samo za njega. To je znak prijateljstva i bliskosti, povjerenja. Kada je riječ o opažanju, pohvali, savjetu – dijete je prima s pažnjom i posebnim zadovoljstvom. Za opomene i kritike don Bosco izričito kaže da se ne izriču javno nego na uho. I tada dijete lakše prepoznaje da nam nije cilj povrijediti ga, osramotiti ili prekorigiti nego mu pomoći da se popravi.

IGRA, GALAMA, GLAZBA

Svatko tko je prolazio pored salezijanskog oratorija opazio je glasnu igru, pjesmu i ples. Nije to samo nešto što se dopušta i tolerira kao nešto neizbježno kada je toliko djece na okupu nego se potiče i stvara prilika da djeca baš tako provode vrijeme. Don Bosco kaže da su sve to vrlo uspješna sredstva za unapređenje discipline, moralnosti i zdravlja. Svjedoci smo toga da dječja igra postaje sve rjeđa i manje kreativna i slobodna. Mnogi roditelji su svjesni da tome doprinosi dječja izloženost zaslonima, ali ne znaju kako tome doskočiti i kako zabaviti djecu. Približiti im se, prilagoditi se onome što oni

vole, provoditi vrijeme – sve to zahtijeva roditeljsku žrtvu. Ipak ćemo se složiti da je ona vrijedna truda.

Želimo li ostati povezani s djecom, ostati uz njih i kada postaju stariji i radije biraju vršnjake za svoje sugovornike i uzore, moramo početi od onoga što oni vole i što je njima važno. Tako ćemo steći povjerenje, a kada se osjećaju da ih volimo i razumijemo, dijelimo nešto zajedničko, rado će nas saslušati, uvažiti mišljenje ili povjerovati u ono što im govorimo. Tako don Bosco piše: „Mladići osjećaju da su ljubljani u onim područjima koja im se sviđaju, sudjelovanjem u njihovim dječjim sklonostima, ali je potrebno naučiti ih da osjete ljubav i u onim stvarima koje im se manje sviđaju, kao što su red, učenje, samosvladavanje, i da se te stvari nauče činiti s ljubavlju”.

Ako pozivamo dječje prijatelje u našu kuću, dopuštamo i potičemo ovakav način igre i provođenja vremena, pa još sve to pratimo svojom prisutnošću, pokažemo da nam je drago biti s njima, na dobrom smo putu da im i pored igre prenesemo naše vrijednosti.

No, ovakav odgoj ne znači da se u svemu prilagodimo djeci, nego da

**Nije dovoljno mlade
voljeti, potrebno je da
oni postanu svjesni
kako su voljeni**

imamo budno oko. Don Bosco je tražio da vratar u oratoriju dobro pazi da tamo ne ulazi ništa što bi negativno utjecalo na djecu – loše društvo, govor, knjige... Danas roditelji moraju još veći trud uložiti u to da isprate što sve ulazi u naše domove i dječja srca preko interneta. No, ni ovdje zabrana nije dugoročno ni trajno rješenje. Nego opet prisutnost i odgoj za odgovornost u slobodi.

DUHOVNI RAST

Odgoj je stvar srca, a tu je jedino Bog Gospodar. Mi nećemo moći učiniti ništa ako nas Bog ne pouči tom umijeću i ne da nam ključeve u ruke.

Don Bosco je otkrio da su ti ključevi sakramenti koji su značajan dio odgoja. Božja milost tako prodire u dječje duše, oblikuje njihove karaktere, pomaže im u borbama protiv slabosti i donosi najbolje plodove. I ovdje je tako značajna nenametljivost. Nikad djecu nije želio primoravati da pristupaju sakramentima, samo ih poticati, govoriti o njihovoj ljepoti i stvoriti okruženje u kojem će im često moći pristupiti.

Poznata je anegdota kada su se neki engleski odgojitelji raspitivali o njegovoj metodi jer su čuli za odlične rezultate. Don Bosco im je odgovorio: „Metoda koja se koristi kod nas, u vas se ne može koristiti. Te su tajne skrivene samo katolicima: česta ispovijed i pričest, svakodnevna sveta misa i pobožnost prema Blaženoj Djevici Mariji”.

Možemo učiniti sve za svoju djecu, ali uvijek trebao biti svjesni da je njihov Stvoritelj gospodar srčaca i da ih njemu treba preporučiti. Ipak ne ovisi sve o nama, ni mi nismo sami u odgoju. Često smo svjesni svojih propusta ili ne znamo kako postupiti. Baš to su prilike da se sjetimo da od Gospodina tražimo mudrost i vodstvo jer je on najbolje poznaje srca naše djece. Tako kada sami često koristimo sakramente pomirenja i pričesti i djeci to prenosimo iskusit ćemo kako Božja milost popunjava pukotine u našem odgoju, odnosu s djecom i oblikuje našu obitelj.

Lectio divina

Dragi mladi, evo nas na početku nove godine. Na ovom početku htjela sam vas upoznati s jednom posebnom molitvom koja se zove Lectio divina, što možemo prevesti kao sveto čitanje. Ova vrsta molitve nije toliko poznata, ali kada ju jednom usvojimo može donijeti velike duhovne plodove u našim životima. Vjerujem da svatko, ili bar većina nas, u svojim domovima posjeduje Bibliju, a u današnje vrijeme lako je možemo pronaći i na internetu. Ova vrsta molitve tj. promatranja Božje riječi sastoji se od šest koraka koje ću vam kratko pojasniti u nastavku. Za ovu molitvu potreban nam je dio teksta iz Biblije, može biti evanđelje dana koje lako možemo pronaći na internetu.

1. KORAK – EPIKLEZA (MOLITVA ZAZIVA DUHA SVETOGA)

Kako je Duh Sveti bio stvoritelj biblijskih tekstova tako nam je neophodno Njegovo vodstvo i prilikom čitanja tekstova Svetoga pisma. Njegov zaziv nam pomaže izbjeći naša tumačenja izabranog teksta, udaljiti se od nas samih i primiti Boga i Njegovu riječ bliže našim srcima. Kao i za gotovo sve molitve potrebni su nam tišina i mir, pa bi za ovo vrijeme bilo najbolje isključiti mobitele i udaljiti se od onih koji bi nas mogli poremetiti. Duha Svetog možemo zazvati nekom kratkom molitvom ili pjesmom.

2. KORAK – LECTO (ČITANJE)

U ovome dijelu trebamo se u potpunosti posvetiti čitanju, ne kao kada čitamo neki internetski članak ili novine. Tekst bi bilo najbolje pročitati nekoliko puta polagano, pa čak i naglas ako nam to pomaže. Kada ga nekoliko puta pročitamo posebno će nam privući pažnju neka riječ, izraz ili rečenica, te ju možemo podcrtati. Ako je tekst kraći možemo se osvrnuti i na dio koji mu prethodi i koji se nalazi nakon njega da dobijemo malo širu sliku. U ovom dijelu razmatramo likove, radnju koja se događa, kao i zašto se rabe baš te riječi i ti izrazi. Može nam pomoći i zamisliti sebe kao nekog od likova i tako pobliže doživjeti događaje, izgled i atmosferu teksta. Velika je zamka da se obeshrabrimo i odustanemo ako ne učimo odmah sve što tekst nudi sam po sebi. Odnos s Bogom kroz Sveto pismo gradi se polako i strpljivo.

3. KORAK – MEDITATIO (MEDITACIJA)

U ovom koraku otkrivamo što nam Bog želi poručiti po tekstu koji smo upravo pročitali. Ovaj korak možemo definirati kao pažljivo slušanje. Mogu nam poći pitanja: koja je središnja misao ovog teksta, što mi ovaj tekst govori, na što me poziva da popravim ili dodam, kojoj osobi iz teksta sam najbliža/i, koji osjećaji se bude u meni. U ovom koraku Bog dolazi na prvo mjesto. Nemojmo zaboraviti da je za dobar odnos potrebna i druga strana, pa ostavimo malo mjesta da čujemo Njegov glas.

4. KORAK – ORATIO (MOLITVA)

Ako je prethodni korak bio usmjeren na slušanje, ovaj je korak zapravo naš odgovor na to što smo čuli, osjetili i doživjeli. Kada nam Bog progovori na poseban način, u ovom dijelu možemo mu zahvaliti. Ukoliko baš i nismo osjetili ni doživjeli ništa u prethodnim koracima, možemo ga zamoliti za prosvjetljenje i vodstvo. Možemo se kretati između koraka lectio-meditatio-oratio, za vrijeme molitve možemo se vrlo lako vratiti na čitanje teksta ili neki od prethodnih koraka.

5. KORAK – CONTEMPLATIO (KONTEMPLACIJA)

U nekom trenutku možemo osjetiti kako riječi više nisu potrebne i osjećamo veliku Božju prisutnost. Ovaj dio poseban je dar jer ne dolazi od nas nego od samog Boga, a rezultat je duboke molitve nad Riječi Božjom. Svaki odnos s Bogom je drugačiji pa će takav biti i ovaj dio. Ovaj korak može nam donijeti osvjetljenje nekog dijela našeg života na kojemu trebamo poraditi.

6. KORAK – ACTIO (DJELOVANJE)

Ovaj korak služi da bismo ono što smo doživjeli i čuli u koraku kontemplacije pretočili u konkretnu odluku. Planirane odluke zapišimo u bilježnicu koju ćemo posvetiti samo za Lectio divinam, korake i naša zapazanja iz ove molitve. I za sam kraj zahvalimo Bogu nekom spontanom molitvom.

Ova molitva možda vam izgleda teško i vjerojatno će tako i biti u početku, ali uz vježbu i malo strpljenja stvarno možemo izgraditi divan odnos s Bogom. Kroz Lectio divinam stvarno možemo upoznati Boga i biti s njim, možemo se uvjeriti da je on uz nas uvijek i da nam govori, a mi samo moramo biti dovoljno spremni i otvorena srca da ga poslušamo. Prema našim mogućnostima isplanirajmo da bar dva-tri puta mjesečno izdvojimo pola sata da provedemo s Bogom, a ako želimo dobar izazov za početak godine, potičem vas da nađete vremena za ovakvu molitvu svaki dan.

Tereziya Sekereš

Tko će naći ženu vrsnu?

Tko će naći ženu vrsnu? Ona je i jaka, i slaba.
 Tijekom dana sve može, ali navečer joj treba utjeha, odmor i zagrljaj.
 Iako je često napadaju, ona ostaje stup obitelji.
 Dok se ima za koga, za što se boriti, ona stoji uspravno, usprkos svim kušnjama.
 Donosi novi život na ovaj svijet; uz muža je cijeli život.
 Mač joj često probode srce, ali ona se pouzda u Božju providnost.
 Njena molitva čuda čini, od nerotkinje postaje majka djece brojne.
 Od malo napravi puno, njena upornost blago je nebrojeno.
 Često skrivena, tiha i ponizna, ona je dragocjeni biser u školjki na obali mora.
 Bori se do kraja, pomaže nositi križeve svoje obitelji.
 Kao Veronika, svakome pruža rubac utjehe i pomoći.
 Mudro bdije nad blagom svoje obitelji, njena svjetiljka uvijek ima dovoljno ulja.
 Njeni talenti su mnogobrojni, umnaža sve čega se dotakne.
 Kao Marta i Marija – zauzeta je i poslužuje, ali i sjedi do Gospodinovih nogu i sluša svaku Njegovu riječ.
 Brižna je, uvijek uz svoju djecu, ugađa mužu i poštuje ga.
 Sveta je tijelom i duhom, muškarac promatra njeno bogoljubno i čisto življenje.
 Ona je skrovitost srca, neprolazne ljepote, blagog i smirenog duha.

*Tko će naći ženu vrsnu? Više vrijedi ona nego biserje.
 Muževljevo se srce uzda u nju i blagom neće oskudijevati.
 Ona mu čini dobro, a ne zlo, u sve dane vijeka svojeg.
 Pribavlja vunu i lan, i vješto radi rukama marnim.
 Rukama se maša preslice i prstima drži vreteno.
 Siromahu dlan svoj otvara, ruke pruža nevoljnicima.
 Odjevena je snagom i dostojanstvom, pa se smije danu budućem.
 Lažna je ljupkost, tašta je ljepota. Žena sa strahom Gospodnjim zaslužuje hvalu.
 Plod joj dajte ruku njezinih, i neka je na Vratima hvale djela njezina! (Izr 31, 10-31)*

Jelena Pinter

Što Bog radi kada se vama čini da je daleko?

Neki učenik upita učitelja: „Kako je moguće da netko tko pripada Bogu i zna da mu je blizu, katkada doživljava udaljenost od Boga i kao neki prekid s

njim?” Učitelj razjasni: „Kada neki otac želi svog sinčića naučiti hodati, stavi ga preda se i drži ga s obje ruke da ne padne, pa sinčić, idući između očevih ruku, prilazi ocu. Ali dok prilazi ocu, otac malo uzmakne, pa i raširi ruke, i tako ponavlja dok dijete ne nauči hodati.”

Bitno.net

Zdravi početak godine: naglasak na laganim, zdravim obrocima

Sa svakim novim početkom godine mnogi od nas postavljaju ciljeve za poboljšanje vlastitoga zdravlja i dobrostanja. Jedan od ključnih čimbenika ovoga procesa jest prehrana. Ovoga siječnja i veljače usredotočimo se na zdrave obroke koji će nam pružiti potrebnu energiju, hranjive sastojke i potporu na putu ka zdravijem životnom stilu.

Početak godine često sa sobom nosi želju za promjenama u prehrani. Umjesto ekstremnih dijeta, koje često nisu održive, predlažem da se usredotočimo na lagane i hranjive obroke. Povećajmo unos svježega voća i povrća, integralnih žitarica i nemasnih proteina. Ovi sastojci pružaju tijelu esencijalne vitamine, minerale i vlakna, čime podržavaju opće zdravlje. Sezonsko voće i povrće igraju ključnu ulogu u zdravoj prehrani. U siječnju imamo prilike uživati u citrusima poput naranče i grejpa, bogatih vitaminom C. Osim toga, kelj, kelj pupčar i buča (tikva) su dostupni u izobilju, pružajući nam antioksidante i druge korisne nutrijente. Raznolikost boja na tanjuru često ukazuje na raznolikost hranjivih sastojaka, stoga neka siječanj bude šareno razdoblje naših obroka.

Fokusiranje na lagane, zdrave obroke tijekom siječanja može postaviti temelje za dugoročne promjene u prehrani. Dajmo prednost svježim, sezonskim namirnicama, raznovrsnim okusima i termički obrađenim obrocima koji pružaju ne samo zadovoljstvo u okusu već i očuvanje našeg zdravlja. Neka siječanj bude mjesec u kojem gradimo zdravije navike koje će nas pratiti tijekom cijele godine

Ulaganje u pripremu toplih napitaka može dodatno unaprijediti iskustvo zdrave prehrane tijekom zimskih dana. Čajevi bogati antioksidantima, vruća čokolada bez dodanog šećera ili biljni napitci nude ne samo okrepu već i udobnost tijekom hladnih dana. Osim toga, unos tekućine je ključan za održavanje hidratacije, čak i tijekom zimske sezone. Juha od povrća je još jedan odličan način da se zagrijemo i unesemo hranjive

sastojke u organizam. Kombinacije krumpira, mrkve, celera i rajčice ne samo da pružaju izvanredni okus već osiguravaju važne vitamine i minerale. Vrući obroci poput ovih mogu nam pomoći održati energiju i vitalnost, ključne elemente za postizanje ciljeva zdravog načina života.

Planiranje obroka s roštilja ili pečenjem u pećnici može unijeti raznolikost u našu prehranu. Začini i marinade ne samo da poboljšavaju okus hrane već dodaju i bezbrojne zdravstvene prednosti. Riba poput lososa, bogata omega-3 masnim kiselinama, može biti izvrstan izbor za održavanje zdravlja srca i mozga.

Udaj se i budi podložna – Costanza Miriano

„Niti jedna stvarna žena nema probleme slične onima s kojima su s toliko revnosti zaokupljene feministice. Možda sam stvorila neki poseban tip žena koje se ne uklapaju u prosjek i uključila ih u svoj krug. Nema nijedne koja osjeća da je njezina autonomija i od koga ozbiljno dovedena u pitanje. Nijedne koja se kad započinje neku vezu stvarno osjeća potlačenom zbog stava koji o tom pitanju zauzima Sveti Otac, nijedne kojoj je sloboda da upravlja svojom plodnošću ikad zaista bila ugrožena bilo kojom izjavom ‘Crkve koja zabranjuje’”.

O SPISATELJICI

Costanza Miriano rođena je u Perugi, Italija, a trenutačno živi u Rimu. Diplomirala je klasičnu filologiju te studirala novinarstvo. Dugogodišnja je novinarka talijanske javne televizije RAI. Udana je i, kako kaže, radosno podložna, majka je četvero djece. *Udaj se i budi podložna* njezina je prva knjiga i prodana je u više od 70.000 primjeraka na talijanskom, a prevedena je i na engleski, francuski, španjolski, portugalski, slovenski i hrvatski jezik. Uređuje i piše blog koji nosi njezino ime i čest je gost predavač na tribinama o obitelji, roditeljstvu te o ulozi žene u suvremenom društvu.

O DJELU

Knjiga je koncipirana kao niz pisama u kojima ona odgovara prijateljicama na njihove probleme, uglavnom vezane uz brak, obitelj, djecu. Često im piše u vezi s njihovim strahom i neodlučnošću povodom ulaska u brak. Nisu svi njezini prijatelji katolici, no ne boji se progovoriti im o nekim temeljnim istinama o braku. Kroz živopisne primjere i kritike upućene njezinim prijateljima koji se stalno vrte u krug s istim problemom, uspijeva progovoriti o iskonskoj vrijednosti braka čak i osobama koje možda ne dijele njezini svjetonazor. Djelo je također lako za čitati, što zbog podijeljenosti u neovisna poglavlja u vidu pisma svojim prijateljima i

prijateljicama, što zbog njezinog duhovitog načina pisanja. Spisateljica se posebno zna našaliti na svoj račun i dati neke neslavne primjere iz svog života i zbog toga njezina poruka ne zvuči preuzvišeno nego kao poruka osobe koja proživljava sve te iste situacije i želi ono što je proživjela i naučila podijeliti s ostalima.

ZA KOGA JE OVO DJELO?

Djelo je prije svega korisno onima koji će tek ući u brak. Spisateljica govori otvoreno, izravno, s dozom humora da ta izravnost ne bi zvučala grubo. Ono što ovo djelo razlikuje od ostalih s istom tematikom jest to što spisateljica susreće čitatelje tamo gdje jesu, govori modernim ženama (i muškarcima) o konkretnim i stvarnim situacijama koje ih zapravo muče, nasuprot često izmišljenim problemima o kojima se zna dugo i bespotrebno raspravljati u javnom prostoru. Često katoličke knjige koje progovaraju o braku znaju ostati u idealima brakova iz pedesetih (koji su često sasvim pogrešno idealizirani), te stvarati ženama standarde koje je gotovo nemoguće ostvariti u današnje vrijeme.

S druge strane, feministički diskursi često su usmjereni isključivo na karijeru, na dostizanje poslovnih visina, pretjeranih rasprava o idealima ljepote, dok današnje žene žele naći ravnotežu između svoje obitelji i posla, a o idealima ljepote često nemaju ni vremena ni snage razmišljati.

Sam naslov može zvučati odbojno, često se ženama čini da im se ispire mozak time da trebaju biti podložne, a već je toliko tereta navaljeno na njihova leđa. Međutim, spisateljica ne oslobađa muškarce njihova dijela. Čak ima i pandan ove knjige za muškarce *Oženi ju i umri za nju*. Ona jednostavno u ovoj knjizi progovara o onome što žene mogu učiniti za sebe i svoj brak, a o odgovornosti muškaraca progovara u svojoj drugoj knjizi.

Stoga je ovo zanimljiva, lagana i korisna knjižica koja nam može dati uvide kako danas živjeti tu Pavlovu rečenicu: *Žene, pokoravajte se svojim muževima*.

Razgovor s Bogom

Početak zime u Srbiji obilježen je uzavrelom atmosferom predizborne kampanje, poslije izbora se odmah krenulo u prosvjedne šetnje. Dakle, građani su tjednima bili zatrpavani različitim porukama, sloganima, obećanjima ili kritikom opoenta. Umjetnici, znanstvenici koji inkliniraju oporbi uputili su urgentni poziv pod imenom „Proglas” ne bi li motivirali stanovništvo da sudjeluju na izborima kao glasači, te su s „Proglasom” obilazili gradove Srbije kako bi doprli do svijesti običnog čovjeka. Ni vladajuća stranka nije sjedila skrštenih ruku, također je svoje pristaše iz redova kulture, znanosti, sporta okupila oko svojih proglaša, krenuvši na taj način u protuofenzivu. Vođenje kampanje danas predstavlja sastavni dio političkog marketinga koji se služi spoznajama koje vrijedno sakupljaju znanosti o komunikaciji.

Kada je riječ o komunikaciji, ni mi kršćani ne bismo trebali stajati po strani. U centru naše vjere nalazi se paradigma svake autentične komunikacije – Bog koji govori. Pod komunikacijom u najširem smislu razumijemo prijenos informacija, proces obznanjivanja kojim se nešto čini poznatim. Protagonisti ovog procesa su komunikator, primatelj poruke i predmet, poruka koja se prenosi. Ona najdublja komunikacija se odvija unutar Božjega bića, u životu Presvetog Trojstva i u Božjem spasonosnom djelovanju u povijesti čovjeka. O kakvoj komunikaciji se ovdje radi?

Sebedarje Oca konstituira Sina kao darovanu egzistenciju, kao plod očinske ljubavi. Komunikacija u ambijentu Trojstva iz perspektive Oca odvija se kao izlazak iz sebe prema drugome, kao sebedarje, kao izjava: „Hoću da jesi”. Iz perspektive Sina komunikacija prati pravac primanja ljubavi, zahvaljivanja za dar poput usklika: „Hvala Ti, Oče, što me toliko voliš.” Ovakav tip komunikacije Oca sa Sinom stvara čvrsto i neraskidljivo zajedništvo, sklapa savez i formira povezanost. Ovo zajedništvo, savez, ovakva povezanost djelovanje su Duha Svetoga. Dakle, originalna, autentična komunikacija je očinsko-sinovski odnos u Presvetom Trojstvu i sastoji se od ljubavi koja se daruje – Otac i od ljubavi koja prima – Sin i od zajedništva koje ljubav stvara – Duh Sveti. Očeva ljubav prema Sinu se prelijeva na djelo stvaranja. Bog govori, komunicira u djelu stvaranja kada poziva stvari iz nebića u život dajući

im udjela na velikom čudu postojanja. Odgovor čovjeka na ovaj Božji govor, na njegovu inicijativu ljubavi je klanjanje kojim se veliča Boga radi njega samoga, za to što On jest sam u sebi. Ali Bogu nije dovoljan ovakav vid komunikacije kroz tvorevinu, izravno upućuje čovjeku riječi i djela pristupajući mu kao svom sugovorniku u dubokoj ljubavi. U povijesti spasenja susrećemo konkretne likove koji su točno zacrtani u koordinatama vremena i prostora i kao takvi ulazili su u spasonosnu komunikaciju s Bogom – Abraham, Mojsije, kralj David, proroci itd. Cijela ova povijest spasenja kulminira u osobi Isusa Krista – Božjega Sina koji je radi nas i radi našega spasenja postao čovjekom. U Isusu Kristu čovječanstvo je uključeno u spasonosnu komunikaciju s Bogom koji nama pristupa kao svojoj voljenoj djeci.

Sva ova povijest dijaloga Boga s čovjekom, od stvaranja kroz Abrahama, Mojsija, proroka sve do Isusa Krista se čuva, pohranjuje, tumači, naviješta i slavi u Crkvi – ona predstavlja živo pamćenje velikih djela Božje ljubavi u povijesti. U Crkvi postoje dva načina čuvanja i prenošenja ovog blaga susreta sa živim Bogom – u pismenoj formi kao što su kanonski tekstovi Svetoga pisma i u formi tradicije kao što je cjelokupni život molitve, bogoslužja, navještaja, pastoralnog djelovanja u kojima odjekuje Božja riječ. Na prvi pogled stiže se dojam da se Crkva veže samo za prošlost, za ono što se dogodilo, ali odmah tu treba naglasiti da Crkva nije neka muzejska institucija koja brine za dokumente ili artefakte. Činjenica dijaloga Boga s čovjekom nije pitanje davne prošlosti nego se uprisutnjuje u Crkvi da ono „nekada” postane naše „sada”. Čitanje i razmatranje Svetoga pisma, posebno evanđelja, čini ovaj dijalog aktualnim u ličnoj povijesti vjernika. Čitanje i razmatranje evanđelja nije skupljanje informacija već ulazak u komunikaciju s Kristom poput učenika koji osluškuje i nasljeđuje svog Učitelja. Čitajući i razmatrajući evanđelje ulažemo svoje korake u Isusove tragove. Čitajući i razmatrajući tekstove Svetoga pisma ubrajamo se među Isusove učenike, uklapamo naše vrijeme u Isusovo vrijeme, postavši tako njegovi suvremenici koje On sam prati svojom ljubavlju jer je živi, djelotvorni uskrslu Gospodin koji sjedi zdesna Ocu. Čitajući i razmatrajući evanđelje ostvarujemo duboku komunikaciju s Onim koji nas je prvi uzljubio i progovorio nam.

Riječ bolesnicima, starima i nemoćnima

Svadjljiva svijeća i nepovjerenje u novi i ljepši život

Prošla je još jedna godina, a mi nastavljamo s brojem više na svojim plećima. Primjećujemo da je u proteklo vrijeme bilo lijepih doživljaja, a čini nam se još više onih drugih. Gledajući na svoju starost, bolest, nemoć, samoću i još na štošta drugo, kao da nam je dosta svega. Ne planiramo nešto novo, a nemamo ni volje. Želimo više biti sami, da nam nitko ne smeta i da nemamo obveze prema drugima. Ne želimo vjerovati da i mi još možemo biti nekome potrebni i korisni. A Bog nas neprestano poziva na darivanje sebe drugima. Čujmo priču o svadjljivoj svijeći.

„Zacijelo još nikada niste čuli da neka svijeća ne želi gorjeti. Svijeće u ormaru se zgroze na tu vijest, jer se ne pamti da se ikada koja svijeća nije mogla zapaliti. Do Božića je ostalo još svega nekoliko dana i sve su svijeće uzbuđeno čekale blagdan da pred svima zasvijetle, zamišu i zablistaju. Sve osim jedne mlade crveno-zlatne, koja je uporno ponavljala:

– Ne i ne! Ne želim gorjeti. Kada nas zapale, začas se istopimo. A ja želim ostati ovakva kakva sam sada: otmjena i skladna, lijepa i povrh svega čitava!

– Ako ne goriš, mrtva si i prije nego što si živjela. Ti si načinjena od voska i tinja, a to samo po sebi nije neka vrijednost. Kada goriš znaš da postojiš i osjećaš se sretnom – govorila joj je velika svijeća, koja je već gorjela za dva Božića.

– Ne, ne, hvala lijepa. Priznajem da su tama, hladnoća i osamljenost strašne, ali to je još uvijek bolje i od same pomisli da će me zapaliti i da ću gorjeti – odgovarala je crvena.

– Život se ne sastoji od riječi i ne da se objasniti riječima, treba se davati. Samo oni koji sebe založe mogu promijeniti svijet i sebe. Ako dopustiš da samoća, tama i studen napreduju, one će ovladati cijelim svijetom – uzvratila je velika svijeća.

– Hoćeš reći da smo mi tu da suzbijamo studen, tamu i samoću?

– Naravno, gubimo vitkost i boju, ali postajemo korisne i važne, mi smo plemstvo svjetlosti – ponosno će velika svijeća.

– Ali pritom se trošimo, blijedimo i nestajemo.

– Da, samo tako i možemo pobijediti noćnu tamu i studen svijeta – zaključila je velika svijeća.

Na kraju je crveno-pozlaćena svijeća popustila i dopustila da i nju zapale. Sjala je u noći svim žarom svoga srca pretvarajući u svjetlost svu svoju ljepotu, kao da je sama htjela otjerati svu studen i tamu svijeta. Svijeća i tinj su se malo-pomalo trošili, no posvuda se širila svjetlost u ljudska srca za koja je gorjela i svakom je oku nudila svoj čarobni sjaj.”

U drugom svijetu, suprotnom od starih, odvijao se vrlo zanimljiv razgovor.

„U majčinoj utrobi razgovaraju još nerođeni blizanci. Jedan od njih ne vjeruje da postoji život nakon rođenja, a drugi vjeruje.

– Vjeruješ li u život poslije rođenja? – upita prvi mališan.

– Naravno! Svima je jasno da postoji život poslije rođenja. Mi smo ovdje samo da bismo postali dovoljno snažni i da bismo se valjano pripravili za ono što nas kasnije čeka.

– Ma to je glupost! Nikakav život poslije rođenja niti postoji niti može postojati! Možeš misliti kako bi taj život uopće mogao izgledati? – reče prvi.

– Ne znam baš sve pojedinosti, ali vjerujem da će tamo biti više svjetlosti i da ćemo možda sami hodati i svojim ustima jesti.

– Kakva besmislica! Nema šanse da sami hodamo i svojim ustima jedemo. To bi bilo zaista smiješno! Nema života poslije rođenja. Imamo pupčanu vrpču koja nas hrani. U stvari, naš život je pupčana vrpca koju vidiš i možeš opipati. A inače je previše kratka – reče prvi.

– Siguran sam da ima takvoga života. Samo što će sve biti malo drugačije nego što je sada.

– Ali, nitko se otud nije vratio! Život se jednostavno završava rođenjem, odnosno rađanje je smrt. I općenito život, to ti je samo ogromno mučenje u tami, kao što i sam možeš iskusiti – nadoda prvi.

– Ne i ne! Zaista se ne slažem s tobom. Ne znam točno kako će izgledati naš život poslije rođenja, ali u svakom slučaju znam da ćemo vidjeti mamu i da će se ona pobri-nuti za nas.

– Mamu?! Ha, ha, ti si stvarno glup. Zar doista vjeruješ u mamu? Ma gdje se to ona uopće nalazi, molim te lijepo, hajde mi je pokaži? – nasmije se prvi.

– Ona je svuda i u svemu oko nas. Mi u njoj prebivamo. Zahvaljujući njoj krećemo se i živimo. Bez nje jednostavno ne možemo postojati.

– E, sad mi je stvarno dosta! Nisam vidio nikakvu mamu. Očito je da ne postoji – ljutito reče prvi.

– Ne mogu se složiti s tobom. Ali, ponekad, kada sve naokolo utihne, čujem je kako pjeva i osjećam kako promatra ovaj naš mračni svijet. Doista vjerujem da ću jednoga dana vidjeti njeno lice – završi ovu raspravu drugi, koji čvrsto vjeruje u buduću život.”

Dragi prijatelji, kojiput se dogodi da razmišljamo kako Boga i nema jer su starost, bolest, nemoć pa i sam život preteški. A Otac nas radosno čeka. Kažimo mu na početku godine: Oče, učini nas svjetilkama koje će gorjeti i drugima svijetliti da vide put do Tebe!

Vičući glas u pustoši rata

Monsinjur Johann Grieser rođen je 17. lipnja 1913. u Kolutu, u zemljoradničkoj obitelji. Nakon gimnazijskih godina u Apatinu, Somboru i Travniku, teologiju studira u Splitu i Zagrebu, a za svećenika je zaređen 29. lipnja 1937. u Subotici. Kao vjeroučitelj djelovao je u Bezdanu, Doroslovu, Vrbasu, te naposljetku u Bačkoj Palanci kao župni asistent, kateheta i vikar, gdje je i dočeka kraj Drugog svjetskog rata.

Kao profesor vjeronauka i vrsni pedagog, među svojim je učenicima bio iznimno cijenjen i omiljen. Zahvaljujući svom govorničkom talentu, mogao je svoja predavanja učiniti zanimljivim te nadahnuti mnoge. Njegova bogoslužja su uvijek bila prenapučena jer su njegove propovijedi jednostavno „vukle“, što je opisao svom u autobiografskom članku „Sjećanja na Palanku“ 1958. godine. Monsinjur Grieser je bio i dobar organizator. Osnovao je žensku udrugu kojoj je zadaća bila ublažavanje patnje siromašnih i bolesnih te pomaganje aktivnim milosrđem. Živjeti kršćanstvo i živa vjera uvijek su bile njegove temeljne brige. Nakon prihvaćanja službe u Palanci, održao je brojne pučke misije u okolnim mjestima: Vrbasu, Novom Sadu, Sentivanu (Prigrevici) i Apatinu.

Zbog svog utjecaja na javnost i omiljenosti, bio je špijuniran te defamiran s raznih strana, prijavljivao i klevetan kao „pangerman“ (pogrdni izraz za pripadnike njemačkog naroda u Bačkoj, koji prišiva etiketu nacizma). Grieser je uhićen od strane jugoslavenskih komunista u studenom 1944. i interniran u razne Titove logore. Početkom 1945. poslan je u Centralni civilni logor u Novom Sadu, iz kojeg je uspio pobjeći u proljeće 1946. Najprije ga je u Kalači primio nadbiskup József Grösz, a kasnije je prispio do kardinala Józsefa Mindszentyja u Budimpešti. Tamo je Grieser dobio podršku u svom planu da otputuje u Rim kako bi izvijestio Svetog Oca o zločinima nad podunavskim Nijemcima u Jugoslaviji od 1944. godine. Papa Pio XII. primio ga je u privatnu audijenciju 17. srpnja 1946. godine, prilikom koje je Grieser iznio osobno napisano izvješće od dvadeset tipkanih stranica o beznadnim patnjama u sedam logora smrti Titovog režima, što je Radio Vatikan prenio na mnogim jezicima. Bio je to prijelomni trenutak u humanitarnom smislu, a partizani su postupno mijenjali strategiju istrjebljenja podunavskih Nijemaca i „dopuštali“ bijeg logoraša.

Godine 1946. Grieser pristiže u austrijski Tirol kao izbjeglica, gdje je preuzeo razne zadaće: kao suradnik i župni provizor u Pfunds, a od 1948. kao izbjeglički kapelan u Haimingu i pučki misionar u izbjegličkim kampovima podunavskih Nijemaca u Linzu, Haidu, Stadl-Pauri, Schwanenstadtu i Mondseeu. Tu je pomagao svima koji su bili protjerivani iz svojih stoljetnih domova do 1957., a u tamu teškog poraća uspio je unijeti nadu i povjerenje.

Nakon pobune u Mađarskoj 1956., Grieser je imenovan biskupijskim predstavnikom za pastoral mađarskih izbjeglica, a 1962. inkardiniran je u apostolsku administraturu Innsbruck-Feldkirch. Do rujna 1962. službeno boravište mu je bilo u izbjegličkom kampu za Nijemce u Haimingu. Nakon raspuštanja kampa djelovao je prvenstveno na socijalnom i karitativnom polju te je pomagao svoju subraću i mnogo biskupija u Jugoslaviji pošiljkama pomoći i izdašnim stipendijama. Tijekom tih godina započeo je svoj blagoslovljeni rad za Crkvu u potrebi u

S kardinalima Šeperom i Lékaijem, u Rimu prilikom 40. obljetnice svećeničkog ređenja

Jugoslaviji i Mađarskoj, za koju je sve više pridobivao mnoge velikodušne dobročinitelje.

Grieserov rad dobio je posebno priznanje od pape Pavla VI. s podjelom počasti monsinjorata u studenom 1968., a 1969. začasnim kanonikom Innsbrucka. Zbog velikih zasluga za Crkvu u Hrvatskoj, Srbiji i Mađarskoj, sljedećih je godina počašćen naslovima počasnog zagrebačkog, subotičkog i estergomskog kanonika. Godine 1984. kalački nadbiskup dr. József Ijjas imenuje ga začasnim opatom, a 1985. godine titulom apostolskog protonotara imenuje ga papa Ivan Pavao II.

Grieser se umirovio 1973. i preselio u cistercitsku opatiju Stams. Kratko je vrijeme djelovao kao privremeni župnik u Rietzu, te nekoliko puta predvodio zavjetno hodočašće podunavskih Švaba u Altöttingu, a 1981. i 1982. bio je glavni propovjednik na velikom godišnjem okupljanju podunavskih Švaba u Kanadi i SAD-u. Razdoblje od 1986. do 1988. proveo je u staračkom domu u Imstu, gdje je pastoralno skrbio za štíćenike doma, a posljednje godine u staračkom domu u tirolskom Hallu, gdje je i preminuo 21. studenog 1992. godine.

Prilikom sprovodne mise, vlč. Ernst Jäger odao je počast životu i djelu msgr. Johanna Griesera kroz jednu rečenicu: „Gubitak domovine nikada nije prebolio i cijeli je život ostao beskućnik – ali sada mu je dopušteno vratiti se u svoj vječni dom“.

Fra Bonaventura Duda – svjetionik na putu vjere i svakodnevnog života

* 14. siječnja 1904. † 3. kolovoza 2017.

Fra Bonaventura Duda je bio hrvatski teolog, bibličar, profesor teolog, pjesnik, dopisni član Hrvatske akademije znanosti i skladatelj. Rođen je prije 100 godina, 14. siječnja 1924. u Rijeci. Na krštenju je dobio ime Roko. Rano djetinjstvo proveo je u selu Krasu na otoku Krku, gdje je s pet i pol godina krenuo u pučku školu, a nakon toga školovanje nastavlja na Sušaku u građanskoj školi. U franjevački novicijat je ušao 1941. godine, a nakon mature 1944. započeo je studij teologije u Zagrebu, gdje je diplomirao 1950., a u lipnju iste godine na Trsatu proslavio mladu misu. Na Franjevačkom sveučilištu Antonianum u Rimu postigao doktorat. Nakon toga na Papinskom biblijskom institutu položio je biblijski licencijat. Ujesen 1957. godine postao je asistent na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu. Od 1964. do 1969. godine bio je redoviti profesor i pročelnik katedre Svetoga pisma Novoga zavjeta. Fra Zdravko Lazić je rekao: „Fra Bonaventura Duda dugo je živio u franjevačkom samostanu na zagrebačkom Kaptolu, središnjem samostanu naše provincije. Najdulje je živio u Zagrebu gdje je radio kao profesor, ali bio je i prepoznatljiv te jednostavan franjevac koji je, kako je volio reći, s mnogim ljudima izgradio mostove blizine i topline, Božje i ljudske, prilikom slučajnih susreta na ulici... Mnogima je bio i duhovnik te u njihovom životu djelovao kao svjetionik na putu vjere i svakodnevnog života.”

ŽARIŠNA OSOBA „ZAGREBAČKE BIBLIJE”

Fra Bonaventura Duda bio je franjevac i svećenik, glavni urednik s Jurom Kaštelanom tzv. „Zagrebačke Biblije”, prevoditelj *Novoga zavjeta*... Žarišna osoba „Zagrebačke Biblije” bio je fra Bonaventura Duda. On je pred Božjom riječi stajao sa strahopoštovanjem. Bio je njome zadivljen i potresen. Tada – i svega svojeg života – htio je biti njezin požrtvovni poslužitelj, ne njezin procjenitelj. I jer ju nije procjenjivao, ona mu se otkrivala – i darivala – u svojim dubinama. Posluživao ju je s osobitom osjetljivošću za značenje riječi i duh jezika. Cijeloga svojeg života bio je njezin tumač – i životom i govorom i suzama. Ne jednom je rekao da bi Bibliju, kada bi ju ponovno prevodio, preveo drukčije. Radovao se mogućnosti novog prijevoda na hrvatski jezik. I nadao se da će novi prijevod doživjeti. Bio je glavni urednik „Zagrebačke Biblije”, kapitalnog prijevoda Svetoga pisma iz 1968., iznimnog zagrebačkog i hrvatskog biblijskog pothvata, zajedno s ostalim vrhunskim zagrebačkim i hrvatskim književnicima

i jezikoslovcima, teolozima i prevoditeljima. Biblija je bila tiskana u 400.000 primjeraka.

PLODAN PISAC I NAJUGLEDNIJI HRVATSKI FRANJEVAC

Bio je i jedan od pokretača *Glasa Koncila* 1962. te širitelj misli Drugog vatikanskog koncila. Za potrebe izdanja Hrvatskog lekcionara u deset svezaka s fra Jerkom Fućakom preveo je Novi zavjet, a sudjelovao je i u prijevodu Rimskog misala i Časoslova. Prijevodima s latinskog, hebrejskog, aramejskog i grčkog jezika bitno je utjecao na pozitivni razvoj hrvatske književnosti i kulture. Vrijedni su i rezultati njegovih istraživanja povijesnih znanosti. Od 1946. objavio je više tisuća znanstvenih, stručnih i kulturnih priloga te više od 40 knjiga. Većinu života živio je i djelovao u Franjevačkom samostanu svetog Franje na Kaptolu u Zagrebu, a kao neumorni pastoralni djelatnik, istaknuti propovjednik i publicist bio je smatran najuglednijim hrvatskim franjevcem. Fra Bonaventura je godine 2004. dobio znanstvenu nagradu „Annales Pilar” Instituta društvenih znanosti „Ivo Pilar”. Nagradu je primio kao jedan od prvaka hrvatske teološke misli, a jedan je od najuglednijih suvremenih crkvenih govornika. O Dudi propovjedniku piše Stjepan Lice: „O, kako je govorio fra Bonaventura Duda! Njega nije bilo dovoljno samo slušati. Trebalo ga je i gledati. Pozorno promatrati. Jer on je govorio cijelom svojom osobnošću. I najjednostavnijim događajima, i najjednostavnijim riječima i gestama, znao je toliko toga izreći. Toliko toga potaknuti. Utisnuti dubok, neizbrisiv, nadahnjujući trag.” Bio je oduševljen orguljaš. Volio je i rado dolazio u Bačku. Umro je u Varaždinu 3. kolovoza 2017.

Oslikana Božja riječ

Jedna od najvažnijih zadaća srednjovjekovnog slikarstva bilo je ukrašavanje knjiga. Knjižno slikarstvo ne samo da je u rangu s freskoslikarstvom i slikarstvom na ploči, nego se pojavilo prije njih. U mnogim je slučajevima memorijalna građa monumentalne umjetnosti desetakovana čak i više od fonda knjižnica, pa prikazi minijatura srećom nadopunjuju cjelokupnu sliku povijesti slikarstva. Nizovi ilustracija u bogato ukrašenim knjigama, koje sadržavaju stotine prizora, služe kao svojevrsno polazište za ikonografska istraživanja koja se bave oblicima prikaza pojedinih tema, jer usporedno s tim, u freskoslikarstvu – a posebno u slikarstvu ploča – nailazimo samo na program koji ističe određene teme. No sve to ne isključuje mogućnost međudjelovanja najrazličitijih žanrova, ponajprije stoga što se slične stilske tendencije javljaju u svim žanrovima u određenom razdoblju.

Na kraju teksta kodeksa slikari su imali običaj imenovati sebe, dok se u izvještajima češće spominje „slikar” ili „iluminator” koji je ukrašavao knjige. U svakom slučaju, zaslužuje pozornost pojavljuje li se unos imena kao zadnji redak kopiranog dugog teksta, gdje osoba može čak zatražiti molitvu u znak priznanja za svoj rad (obično je to želja pisca). Ne vrijedi stajalište izneseno u dosadašnjim istraživanjima prema kojem imena skriptora koja se pojavljuju u kolofonu rukopisa uvijek označavaju iluminatora.

Ukrašena knjiga proizvod je cijele radionice, a ne rad jedne osobe. I sama priprema pergamene, izrađene od životinjske kože, dugotrajan je radni proces, nakon čega je započinjao rad skriptora ili skriptora prepisivača, a tek tada je slikar-iluminator knjige hvatao u ruke ispisane stranice koje su konačno uvezane u metalno tučenu kožu, ukrašenu posebnom tehnikom. Velike su razlike u izvođenju kodeksa prema socijalnoj pripadnosti naručitelja, njegovim financijskim mogućnostima i namjeni rukopisa. One najukrašenije uglavnom su se izrađivale za kralja ili vladajuću obitelj. U vrijeme prihvaćanja kršćanstva

već su u zapadnoj Europi djelovala značajna samostanska središta, a u njihovim pisateljima radili su i minijaturisti. Oko 1300. godine u samostanu svetog Florijana u Austriji prepoznaje se djelovanje slikarske radionice u kojoj su zajedno radili crkveni i laički umjetnici, a izvori spominju jednog od svjetovnih slikara knjiga kao „vitrarius et pictor”, a u isto vrijeme u radionici su bili i talijanski minijaturisti iz Bologne. Profesionalni minijaturisti obično su pripadali zajedničkom cehu sa slikarima i drugim umjetnicima.

Specifične zakonitosti knjigoslikarstva proizlaze iz želje da pismo čini skladno jedinstvo sa slikom i ukrašom. Stoga je bilo potrebno da se prepisivač i ostali sudionici u poslu: rubrikator, crtač ili slikar dogovore oko teksta i ukrasa. Prepisivač je morao izostaviti ukras, što se jasno vidi u nedovršenim rukopisima. Neki rani

primjeri imaju upute za slikara ispisane malim slovima na rubu lista. Tehnika slikanja temelji se na kontinuiranoj umjetničkoj tradiciji od davnina, u početku su bili česti crteži perom u boji, a kasnije se radilo s premazima u boji za vezivnu podlogu, a nakon podloge nanosilo se i zlato. Početno slovo, „initialé”, istaknuto svojom veličinom i ukrašom, jedna je od najkarakterističnijih tvorevina srednjovjekovne knjižne umjetnosti. Riječ se vratila svom drevnom, figurativnom značenju; s često neodvojivim prijelazima između zapisa, ukrasa i djelomice slikovnog prikaza. U romaničkom razdoblju font su tvorile ljudske figure ili biljne vitice koje se

nastavljaju u tijelo životinje, u gotici font inicijal okružuje cijele scene. Sve veća potražnja za knjigama ubrzo je dovela do daljnje podjele zadataka u radionicama za izradu rukopisa. Dekorativni ukras (inicijale, okvirne ukrase) radio je netko drugi, a ne onaj koji je slikao scene, a uočava se i daljnja specijalizacija: jednostavne inicijale ili jednostavni okvir nije radio isti iluminator kao onaj koji je slikao. Okviri ukrasnih stranica i najvažnijih slika, glavne minijature često nisu iste ruke kao sporedne scene, minijature glavnog majstora uvijek se nalaze na liturgijski najvažnijim mjestima.

Vrijeme obnove

Gotovo da nije ni završilo božićno vrijeme, par nedjelja kroz godinu, u mjesecu veljači blagdan Svijećnice, a već započinje korizmeno vrijeme. Ova „jaka” liturgijska vremena pred naše uobičajene zahtjeve stavljaju i ponešto novih i tematski vezanih popijevki. Korizma ima svoja dva dijela i zato su liturgijske popijevke podijeljene za prvi i drugi dio. U prvom dijelu korizme pjesme su o pokajanju i obraćenju, a u drugom o mucu Kristovoj. Crkveni glazbenici bi trebali to znati. Ne pjevamo pjesme o mucu Gospodnjoj na Čistu srijedu, kao što ni na Veliki petak ne pjevamo pjesme o pokori i obraćenju. U ovom problemu pomaže pjesmarica *Pjevajte Gospodu pjesmu novu* koja ima jako dobro podijeljene pjesme za dva dijela korizme. I naši prijedlozi mogu pomoći da uistinu pratimo tijek korizmenog hoda pravim liturgijskim popijevkama. Nastojmo biti liturgijski svjesni, prateći liturgijska čitanja otpjevnim psalmom koji nalaže određena nedjelja. U tim malim koracima ostvarujemo pravilni liturgijski hod pjesmom. Neka nam ovo „vrijeme obnove” pomogne da i naša pjesma bude dio toga.

Svijećnica – 2. 2. 2024.

Ophod: Svijetlost na prosvjetljenje naroda (PGPN 138)

Ulazna: Spominjemo se Bože dobrote tvoje (PGPN 75 – 1)

Otpjevni psalam: A. Igrec: Tko je taj Kralj slave?

<https://crkvena-glazba.hr/wp-content/uploads/2017/01/Tko-je-taj-kralj-slave-A-Igrec.pdf>

Prinosna: Jedan kruh na svetom stolu (PGPN 231)

Pričest: Ja sam s vama (PGPN 273)

Izlazna: Dobri Kralju mira (SB 22)

Peta nedjelja kroz godinu – 4. 2. 2024.

Ulazna: O Isuse naš premili (SB 34), Prigni se, svako koljeno (PGPN 207)

Otpjevni psalam: Hvalite Gospodina (PGPN 120)

Prinosna: Darove prinesite (PGPN 230)

Pričest: Uzmite jedite (PGPN 247, SB 50), Dodite živomu vrelu (PGPN 153, SB)

Izlazna: O Srca Sina Božjega (PGPN 175, SB 20)

Šesta nedjelja kroz godinu – 11. 2. 2024.

Ulazna: Svemožni Bože (SB 36)

Otpjevni psalam: A. Igrec: Utočište ti si moje

<https://crkvena-glazba.hr/wp-content/uploads/2021/01/Utociste-ti-si-moje-A-Igrec.pdf>

Prinosna: Mir svoj, o Bože (PGPN 325) ili Jedan kruh (PGPN 231)

Pričest: Odzivam se Isuse (PGPN 244, SB 46)

Izlazna: Sred te se pećine (PGPN 798, SB 195)

Pepelnica – 14. 2. 2024.

Ulazna: Ti Gospodine ljubiš sva bića (PGPN 427) ili Ja se kajem (PGPN 460, SB 134)

Otpjevni psalam: Smiluj mi se Bože (PGPN 429)

Obred pepeljenja: Prosti moj Bože (PGPN 456, SB 133)

Prinosna: Spasi Kriste svoje djelo (PGPN 492, SB 131)

Pričest: Uzmite jedite (PGPN 247, SB 50)

Izlazna: Milosti je čas (PGPN 464, SB 164 a)

Prva korizmena nedjelja – 18. 2. 2024.

Ulazna: Prosti moj Bože (PGPN 456, SB 133)

Otpjevni psalam: A. Igrec: Sve staze su tvoje

<https://crkvena-glazba.hr/wp-content/uploads/2018/01/Psalam-1.-ned.-God.-B2c-Sve-staze-su-tvoje2c-A-Igrec-1.pdf>

Prinosna: Bog oprosnik (PGPN 442)

Pričest: Odzivam se Isuse (PGPN 244, SB 46) ili Ne živi čovjek samo o kruhu (PGPN 449)

Izlazna: Milosti je čas (PGPN 464, SB 164 a)

Druga korizmena nedjelja – 25. 2. 2024.

Ulazna: Moje mi srce govori <https://crkvena-glazba.hr/wp-content/uploads/2020/05/2korizmena.pdf>

Otpjevni psalam: A. Igrec: Hodit ću pred Gospodinom <https://crkvena-glazba.hr/wp-content/uploads/2018/02/Hodit-cu-pred-Gospodinom-A-Igrec.pdf>

Prinosna: Milosti je čas (PGPN 464, SB 164 a)

Pričest: O Sunce spasa Isuse (PGPN 444), Zdravo Tijelo Isusovo (PGPN 248, SB 51)

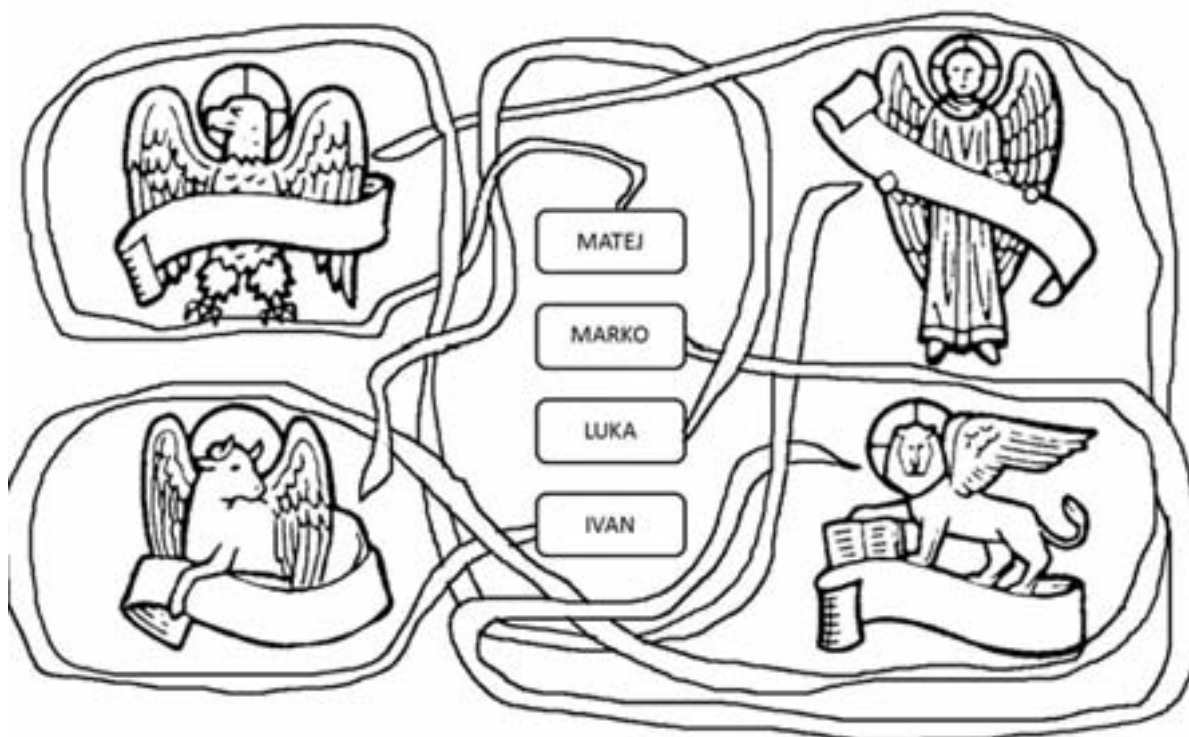
Izlazna: Prosti moj Bože (PGPN 456, SB 133)

Božja riječ

Najveća knjiga svijeta – Biblija – čuva u sebi sve životne mudrosti. Treba ju čitati svakoga dana, po jednu priču, kao priču za laku noć, a vi djeco to sigurno jako volite. No Biblija nema samo jednog autora i nema samo jednu knjigu. Biblija ima dvije glavne knjige, Stari zavjet i Novi zavjet. U starom je opisano ono što se dogodilo prije Isusova rođenja, a u Novom zavjetu ono što se dogodilo nakon Isusova rođenja. Stoga, djeco, dajte si malo vremena i naučite nešto čitajući knjigu nad svim knjigama – Bibliju!

SVAKI SE EVANDELIST PRIKAŽUJE NEKIM SIMBOLOM.
PRONAĐI PUT OD IMENA DO SIMBOLA, PA IME NAPIŠI U PRAZNE OKVIRE.
OBOJI SLIČICE.

ODGOVORI NA PITANJA.
A SLOVA KOJA NEDOSTAJU
REDOM UPIŠI U DONJE PRAZNE KUĆICE
I DOBIT ČEŠ NAZIV JEDNE BIBLIJSKE KNJIGE
KOJU JE NAPISAO SVETI LUKA.

1. Gospu još nazivamo Blažena __ __ vica Marija.
2. Da bi sebe i svoju obitelj spasio od potopa, Noa je sagradio arku ili __ __ du.
3. Isus je imao 12 učenika koji su se zvali __ __ stoli.
4. Biblija se dijeli na __ __ ari i Novi zavjet.
5. "Oče naš", "Zdravo Marijo", "Slava Ocu" su m __ __ itve.
6. Gora na kojoj se Isus molio prije svoje smrti naziva se Maslin __ __ .

□□□□□ □□□□□□□□□□

6

Tema

Važnost Božje riječi
u životu vjernika

13

Događanja u Subotičkoj biskupiji

Zlatna misa
mons. Stjepana Beretića

28

Intervju

Doc. dr. sc. Silvana Fužinato,
sestra Družbe Presvetog
Srca Isusova

8

Događanja u Subotičkoj biskupiji

Dani biskupa Ivana
Antunovića 2024.

24

Tragovi kulture

Zajednički program triju
institucija „Ususret Božiću
u Matici”

39

Psihologija

Liječenje duše riječima

Katolički list (mjesečnik)
godište XXX., broj 350
Siječanj (januar) 2024.

Izdaje:

Katoličko društvo „Ivan Antunović”
Trg sv. Terezije 3
24000 Subotica
E-mail: drustvoia@gmail.com

Adresa i kontakt Uredništva:

Matije Gupca 10
24000 Subotica
E-mail: zvonik.subotica@gmail.com
Web: www.zvonik.rs

Uredništvo:

Vinko Cvijin, glavni i odgovorni
urednik, Tel.: +381(0)24 524496
Dušan Balažević, zamjenik glavnog
i odgovornog urednika
Željka Zelić Nedeljković,
redaktura i korektura
Marko Tucakov, novinar
Dragan Muharem, član Uredništva
Jelena Ademi, tehnička urednica
Petar Gaković,
autor naslovne i zadnje stranice

Tisak:

Rotografika d.o.o.
Segedinski put 72
24 000 Subotica
+381 24 636 600

Izdavanje Zvonika podupiru

Hrvatska biskupska konferencija
Uprava za saradnju s crkvama i
verskim zajednicama Republike
Srbije.

ORDINARY TIME – VRIJEME KROZ GODINU

ADVENT – DOŠAŠĆE

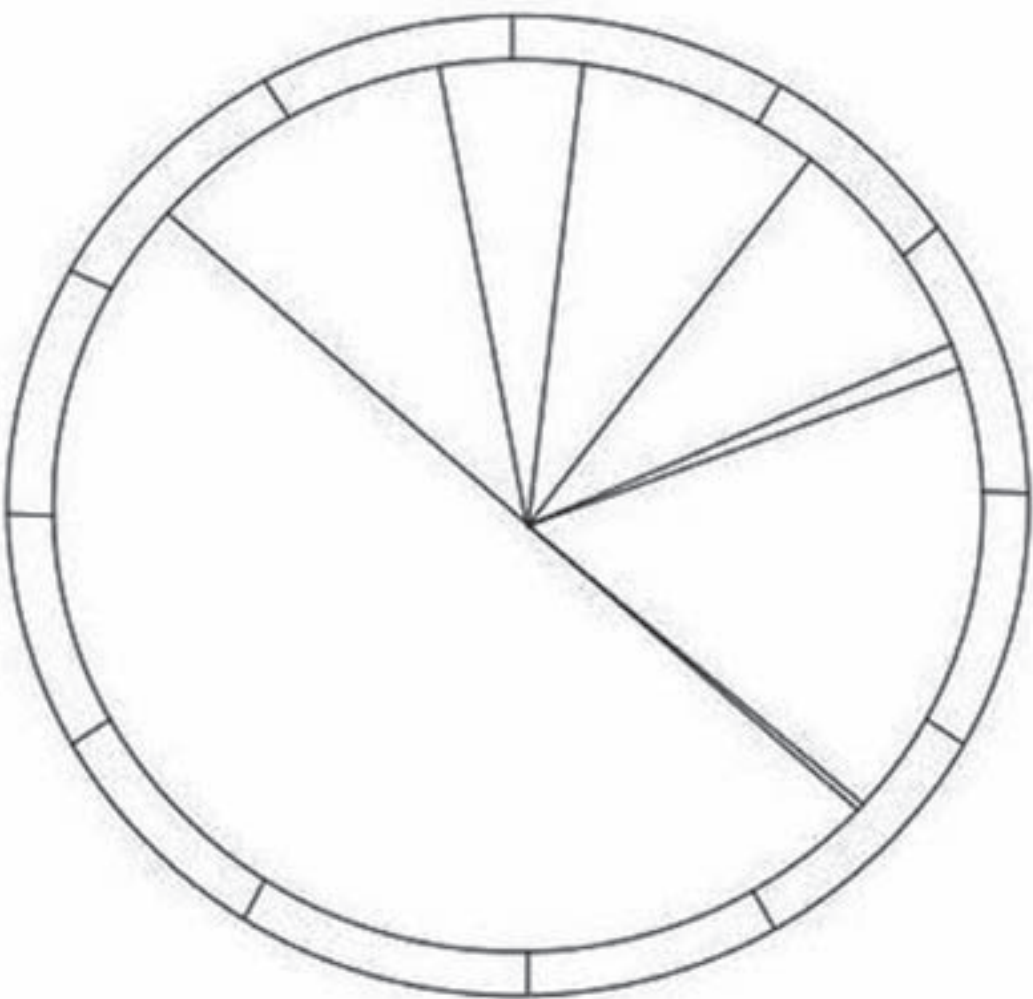
CHRISTMAS TIME – BOŽIĆNO VRIJEME
(BIJELA BOJA)

LENT – KORIZMA

TRIDUUM – SVETO TRODNEVLJE

EASTER TIME – USKRSNO VRIJEME (BIJELA
BOJA)

PENTECOST – DUHOVI

Prijatelji Zvonika

Godišnja pretplata na Zvonik

* Izravnom dostavnom na župe: 1650 dinara
* Poštom: 2000 dinara: tuzemstvo (popust za više primjeraka)
40 eura: Republika Hrvatska
50 eura: Europa
60 eura: USA, Kanada (prekooceanske zemlje)

Pretplatnici iz Srbije mogu uplaćivati na dinarski račun:
Katoličko društvo „Ivan Antunović”
Trg svete Terezije 3
24000 Subotica
Srbija
Broj dinarskog računa: 205-0000000514856-51 NLB Komercijalna Banka
A.D. Beograd, s naznakom: „za Zvonik”.

Pretplatnici iz inozemstva mogu uplaćivati na devizni račun.
Katoličko društvo „Ivan Antunović”
Trg svete Terezije 3
24000 Subotica
Serbia
Broj deviznog računa: 205-0070800067390-03
NLB Komercijalna Banka A.D. Beograd
SWIFT: KOBBRSBG
IBAN: RS35205007080006739003

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотеке Матице српске, Нови Сад

272

ZVONIK : katolički list / glavni i odgovorni
urednik Vinko Cvijin. - God. 1, br. 1 (1994)- . -
Subotica : Katoličko društvo „Ivan Antunović”,
1994- (Novi Sad : Magyar Szó). - Ilustr. ; 29 cm

Mesečno.

ISSN 1451-2149 = Zvonik
COBISS.SR-ID 128815111

Fotografije:

* Zvonik
* Attila Kovács
* Vedran Jegić
* NIU „Hrvatska riječ”
* www.subotica.info
* www.pixabay.com
* UBH „Dužijanica”
* Facebook